

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praeceptorium divinae legis, sive Expositio decalogi

Nider, Johannes

**[Basel], nicht nach 26. Sept. 1473 oder: um 1470 oder: nicht nach
1474**

Sequitur preceptum tercium

[urn:nbn:de:bsz:31-316100](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316100)

§ Dubitatur. x. utrum si quis vo-
 tū fecit de carnibꝫ nō comedē-
 dis et infirmetur ita qꝫ a medi-
 cis dicitur qꝫ est in periculo ni-
 si cānibus vescatur et qꝫ aliter
 non pōt euadere infirmitatem
 Rñdēz hug. xxxij. q. finali nō
 solum talis de p̄cepto maioris
 etiā sine p̄cepto potest carnes
 comedere qꝫ ē causa necitatis
 et in huiꝫ voto condicō tacita
 fuisse videtur. n̄ necitas coge-
 ret et p̄ceptum maioris adē-
 t. Dubitatur. xj. a quibꝫ
 teneat abstinē qꝫ vult vel cui
 iniunctum est ieiunare in pane
 et aqua Rñ. px. pa. i. iij. di. iij.
 Ab oibꝫ illis tenet abstinē
 vicz brodio expresso de car-
 nibꝫ vꝫ piscibꝫ qñ sūt nimis cō-
 densata vꝫ tipsana vꝫ burreta
 ex substantia pisozum extra-
 cta qꝫ hec non videntur vere
 aqꝫ Dubitatur. xij. an sacer-
 dos qui tenetur ex voto vꝫ obe-
 diencia vꝫ penitencia ieiunare
 vno die in pane et aqua an ea-
 dem die celebrās debeat sume-
 re vini p̄fusionē post sūpcōnez
 de calice ip̄ius eukāstie. vñs
 px. pa. m. iij. di. xij. diē. qꝫ de-
 bet sumere vini p̄fusionē. qñ
 nō est aliā missam celebratur?
 ip̄a die ut dicitur de cōse. eadē
 pte. quia nec votum nec peni-
 tēcia nec obediēcia s̄bz imuta-
 re ritū ecclesie et ordinacōnes

scilicet. plura alia dubia vide
 in sūmis Quo ad. iij. notād. p
 scdm thꝫ et omnes qꝫ i voto pōt
 fieri irritacō dispensacō et cō-
 mutacio. Rācō qꝫ votum non
 ē vinculū iniquitatis nec impedi-
 tiuū melioris boni. qꝫ p carita-
 te institutū est sed sepe otigit
 qꝫ quis malū vult et tūc est ir-
 ritum. aliqñ quis vult minus
 bonū et tūc est in meliꝫ omutā-
 dum. Sūt aut tres dispēlato-
 res votoꝝ. papa et suus vica-
 riꝫ. ep̄us et suꝫ penitenciarꝫ
 p̄latus religionis et cui cōmit-
 tit. papa solꝫ pōt dispensare in
 voto religionis si ē dispēlabi-
 le in voto otinencie. i voto cru-
 cis vꝫ terre sancte. et sibi reti-
 net votū ad limia petri et pauli
 et ad sanctū iacobū ep̄us aut
 i alijs Et nota nūqꝫ sine alicꝫ
 p̄fatorꝫ auctoritate quis s̄bz
 votū infringere nisi necitas vr-
 geat et superior haberi nō possit
 Rācō est quia nullꝫ debet esse
 iudex in propria causa.

Sequitur p̄ceptum
 .iij. Capitulū p̄mum

Receptū. iij. sic pō-
 tur exodi. xx. Me-
 mēto ut diē sabba-
 ti scāfices. Sex die-
 bz opaberis et facias oīa opa
 tua. septie aut die sabbatum

Ca
1

dñi dei tui ē. nō facies in eo ōne
 op? Vbi tria tāgunt de quib?
 b? pñcipalitē agendū ē. Primo
 pñhibent opera quedā p q̄ fe-
 stū frangi p̄t ibi. nō facies in
 eo om̄e op?. Secūdo iubemur
 sc̄ificare festū. ibi memēto vt
 diē sabbati sanctifices. Tercō
 mādāt ut laboremus certis di-
 ebus. et certo festiuem? ibi sex
 diebus opaberis. septimo autē
 b die sabbatum dñi est. Pro
 quoz declaracōe notādum. p̄
 q̄ i veteri testamēto duplicia
 festa fuerūt ut p̄t; sabbatū qd̄
 institutū fuit originalitē triplici
 de causa. Pr̄o in gr̄arūac tōez
 et ad deo vacandū vñ exo. xx.
 Sex dieb? fecit de? celū et ter-
 tā. et septio die requieuit id est
 cessauit a nouis creaturis. adē
 dis vñ. fm̄ th. 2. 2. q. cxxij. sab-
 bati p̄ceptū erat morale parti
 et p̄tim ceimoniale. Morale qz
 lex nature dicitat dō oim rerū
 pñcipio aliquo tēpe vacandū
 p̄ci? qz creature. Ceimoniale
 autē fuit quo ad diem septimū
 idō fuit figura requie i xpi i se-
 pulchro que futūa erat in sab-
 bato ut dicit aug. 2. li. iij. super
 gene. ad lra. Secūdo i auaricie
 restrictōnem nisi em̄ deus die
 sabbati feriandum mandasset
 auaricia p̄ acq̄rendis t̄palib?
 nimii creuisset. Tercō ut labo-
 rātes fāuli et serui licite i corpo-

re et anima r̄crearentur quos
 imisericōdes nimis alias gra-
 uassent vtrumq; tāgitur exo.
 xx. vbi inter p̄ceptū illd̄ d̄i nō
 facies in eo om̄e op? tuū. Ecce
 restrictō auaricie in dñis. Et fi-
 li? tu? et filia tua et seru? tu?
 et ancilla tua iumētū tuū et ad-
 uena qui ē itra portas tuas ec-
 ce tercū. Alia habuerūt i veteri
 testamēto festa p̄ sabbatū ob
 sp̄ealia bñficia eis collata. sic
 p̄ liberacōe p̄ iudith fca. Itē
 p̄ hester et filia. Sic et i nouo te-
 stamēto duplicia h̄z ecclia fes-
 ta p̄ diē dñicū loco sabbati.
 sc̄do festa xpi et sc̄oz i memo-
 riā sp̄ealiū bñficioz ecclie p̄sti-
 toz. Fuit autē sabbatū i diē
 dñi cū q̄ntuplici de causa rōna-
 bilitē trāslatū. Pr̄o ut cessante
 figura sabbato pasche qñ xps
 requeuit in sepulchro cessar? et
 sabbatū p̄ntē veritate et imedi-
 ate trālferet i diē sequētē. ois
 em̄ decursus t̄pis a creatōe et
 lapsu h̄is vsq; ad dñice resur-
 rectōis diem quedā nox fuit.
 Secūdo ob memoriā creatōis
 toci? mūdi. hac em̄ die ad lra.
 de? in p̄ncipio fecit celū et ter-
 tā et lucē. Tercō i memoriā bñfi-
 cii re creatōis q̄ p̄ passionē ad
 glorioz xps p̄ueit i resurrectō-
 nē. C̄pus enim dñico die solum
 osecrai debet ut habet. lxxv.
 di. c. ordinacōes episcopozum

Et maiora q̄ x̄ps fecit quodā
mō illa die fecit mūdū creare
inclauit et lucem de q̄ postea
sol factus est. vnde a pprie di
cit dies solis. x̄ps resurrexit.
sp̄m sanctū misit. et nat̄ est
in mundum. et ut innocēti? di
cit q̄libet dñica dies est yma
go dñice r̄surrectōnis ob q̄s
etiā causas maior dei influx?
i ecclia expectari p̄t qm alio
die simplici sic a de loco sc̄cta
to creditur q̄ i eo citi? homo
exauditur orādo ceteris p̄ibus
Quarto ne iudaysare videam
omnino festū cū iudeis tenēdo
ido etiā feriare sabbato die su
spectū esset de iudaysimo. Quā
to i figurā a mēoriā future re
surrectōnis n̄stre in corpore
d̄ aia. Secūdo notandū q̄
quāq; nō liceat feriare sabba
to nisi quis vellet iudaysare si
cut a anti x̄pus ordiabit ut di
cit gre. de cōse. di. iij. peruenit
tamē sabbatū bt̄tissime v̄gi
ni i sp̄ale h̄re m̄ est p̄ clerū d̄
putatū triplici de causa. P̄mo
q̄ i sola dei m̄re lumē fidei sab
bato obūbratū: p̄māsit: apl̄is
a alijs de x̄po titubātib? Se
cundo q̄ sic a ieiunio ferie sex
te fit trāsitus p̄ sabbatū ad so
lennitatē diei dominice. sic etiā
a miseria p̄ntis vite fit transit?
p̄ bt̄āz virginē ad statum glo
rie Tercō q̄ sabbato sepe legi

tur beata v̄go maria peccōib?
miracula et b̄nficia prestisse
vñ legim? i historijs. q̄ olim
i grecia an ona diei sexte feie
velū ita qd̄ ymago virginis
erat d̄na virtute se app̄ciebat
a sic p̄māsit vsq; ad nona; sab
bati qm̄ itez d̄mitus se retra
xit eius exēplo latini sabbatū
etiā i laudē virginis sc̄ctave
rūt Tercō notādū q̄ tripli
cia sunt festa ecclie. qd̄a sūt et
dicūt p̄cipua a maiora festa
ecclie a sunt dies d̄nicales. x̄pi
festa. bt̄e v̄ginis. et apostolo
rū. Alia sunt festa ecclie satis
om̄ia p̄ orbē. Alia sunt q̄ ep̄i
sp̄alē i suis dyocesi? i statu
erūt Quarto notādū q̄ p̄ f
ter qm̄q; multū peccāt qui h̄ p̄
ceptū transgrediuntur. Primo
q̄ in veteri testamēto p̄a mō
tis p̄lexiē: vñ numeri. xv. d̄t
de quoda; q̄ colligebat ligna
in sabbato quem moyses a aa
ron r̄clusē in carcere a querē
tes quid ei facere d̄berēt. Rñ.
de? morte moriatur h̄o iste ob
ruat eū lapidib? omnis turba
extra castra. misitice aut̄ ligna
die p̄hibito colligit q̄ materi
am ignis ifernal' colligit. tal
lapidib? id ē duris obiurgāz
cōib? p̄oiatē? est. qm̄ i festis
trāsgredi non dimittit. Secū
do in nouo testamento etiam
grauē punitū est. Refert eni

N^o: 15 ca:

greg. i. dyalo. q. quedā nup-
ta marito i vigilia dedicacōis
sci sebastiani victa occupacōe
a viro suo se nō abstinit. i
crastino autē cū remorsu cōsciē
cie verecūdia victa a pcellio-
ne se nō sbraxit. vñ in eadē a
demone publice vexari cepit.
quaz cū sacerdos palla altaris
iuuare vellet. eū etiā demō iua-
sit. a cōfudit hanc igit amict
p icātatores iuuare pcurauē-
runt. si in ipsis cōiuracōibus
legio demonū in eā intravit et
tot vocibz clamare cepit quot
demonibz arrepta erat. qm tñ
demū sanct? ep̄s fōtumat? p
plures dies et noctes orādo li-
beravit Tercō qz magne ing-
titudinis vicū quis incurrit cū
sex dies sibi cum magno cona-
tu expēdit et vnū diem nō i dei
honore a ppiā aie salutē cōsum-
mat a cū tot di beneficia medi-
tai negligit Quāto qz quodā
mō i tres psonas diuinas pec-
cat i p̄ez cui? potēcia mūdum
cauit. i filiū cui? sapia; mūdū
redemit. i spūm scūm q tali die
in mūdū vxit a in xp̄i hūanita-
tē q nata tali die visibilit̄ pri-
mo apparuit Quāto qz mltū ce-
ce peccāt Ffestis em̄ peccātes
faciunt sic ille q loco sacro pec-
car; qd vtiqz turpi? ē q; nō in
sacro peccare Tēp? aut a deo
sacratū ē Itēz dedicacōem xp̄i

i dedicacōne demonis vertunt
Item p totā ebdomadā pp̄ la-
bores mūdi sunt in anima a do-
minico die turpes sūt i aia licz
mūdi i vestimētis Quāto no 8
tādū q i genē xij. sūt p q fe-
sta violari possunt p̄io peccā-
do mōtaliē quocumqz genere
pecc̄i fm th. vbi p? Et alex. s
hal i suo. iij. di. xvij. Leui. ei
di. xxij. omē op? suile n̄ faci-
es i eo scz sabbato. fuit aut hō
peccō. vñ iob. viij. q fac pecc̄m
su? ē pecc̄i. vñ glo. amb. luc.
xij. di. lex in sabbato fuit i o-
pa facē id ē pecc̄is agguai p
hib; rō ē qz peccā mōtalia cō-
riāt obfuaēcie festoz inq̄ntū
pedisit applicacōez hōis ad de-
um qd ē finis festi Et qz ut di-
cit th. magis impedit hō a re-
b? d̄inis p op? pecc̄i qm p op?
licitū q̄uis sit corpale. ido ma-
gis cō hōc p̄ceptū agit q pec-
cat in die festo peccō mōtali q;
q op? corpale alias licitū fac
nō tñ p v̄iale pecc̄m fit viola-
cō illi? p̄cepti vnde aug. li. d
x. cordis dic. meli? id ē minus
male facer; iude? in agro suo
aliqd vtile qm in thxatro sedi-
ciosus existeret a melius face-
rēt feine lanā eaz i die sabba-
ti quam tota die in neomenijs
suis impudice saltarēt Et di h
cit alexander de halis vbi su-
pra. Quod q p̄c̄m mortale in

die festo committit: dupliciter
 peccat mortalit̄ et incurrit rea
 tū duorū peccorū mortalium eo
 q̄ exempli gracia fornicator
 agit cō duo p̄cepta. sc̄z nō me
 chabeis a sabbata sc̄ifices. et
 sic de p̄iurio et homicidio et. vñ
 seq̄ videt̄ q̄ sic peccās fōnicā
 do sufficēt si vult cōfitei optet
 q̄ dicat i cōfessōe fōnicat̄ sū
 et in die festo feci. sic in simili
 furat̄ i loco sacro tenet̄ circū
 stācia; loci exp̄mere. q̄ tales
 cōstācie aggrauāt in infinitū
 Secūdo ifrigi p̄t sabbatū fa
 ciēdo op̄? huile. q̄ leuit. xxij.
 dr̄ omne op̄? huile nō facies
 i in eo sc̄z sabbato. Pro cui?
 intellectū notād̄ fm̄ thō. 2. 2.
 .q. Cxxij. q̄ p̄ter fuitutē pec
 cati adhuc quīplex est fuit
 tus. vna q̄ fit peccādo morta
 lit̄ de q̄ dēm ē. alia est q̄ fit per
 opus latric qd̄ vic; ptinet ad
 dai cultum Et p̄ tale huile op̄?
 q̄s meretur i festo. nec prohi
 bet̄ hic. q̄ plus quis ad quie
 tē sabbati disponitur. vñ etiā
 in veteri testamēto licuit sab
 bato circūcidere hostias ma
 ctare a offerre archā circum
 ferre iherichō et filia. Et hodie
 lic; docere verbo et scripto vñ
 ioh̄. vij. Circumcisionem acci
 pit hō in sabbato ut nō soluat̄
 lex moysi a math̄. iij. Sacer
 dotes in sabbato sabbatum

violant id ē corpaliē operatur
 i sabbato Et numeri. xxij. die
 glo. fabri et huiōi ātifices oer
 antur i die sabbati. lectō aut̄
 sine legis vl̄ doctor ab opere
 suo nō desinit nec tñ otamina
 tur sabbatū. sicut nec sacerdo
 tes in templo violāt a sine cri
 mine sūt. Alia est fuitus qua
 hō seruit altari vl̄ sibi ip̄i. et ta
 lia opa seruilia sunt duplicia
 quedā sunt sp̄ialia vt mentis
 exercitacō. a talia hic nō dicū
 tur seruilia q̄ conueniūt homini
 scdm̄ mētē scdm̄; quā ē homo ser
 uus dei et nō hois. vnus enī hō
 nō ē suus a prius alteri? fm̄
 mētē s̄ scdm̄ corpus. a talibus
 seruilibus nō optet abstinere
 in festo quo ad illa q̄ sunt d̄ se
 licita honesta et recta Ex quo
 pt; q̄ quis non tenetur in die
 festo abstinere ab ip̄is op̄? bo
 sp̄ialib; que etiā ab ip̄o cpe
 rate ordinātur ad tpale lucrū
 aut ad aliud huiōi tale bonum
 ut si aduocatus i die festo stu
 det in hōis que die crastina vult
 pponere p̄ter tēpale lucrum
 Et rustic; cogit; d̄ atacōe ter
 re sue qm̄ crastina die vult ara
 re talia enī fm̄ p̄dictā sentēci
 am sci thō. nō sūt seruilia saltē
 materialiter cum sint sp̄ialia
 et iteriora d̄ istis dicit rielō. in
 iij. di. xxxvij. q̄ hō pro execu
 cōne huiusmodi actū iteioz

et exercicio nō incurrit pecca-
tū mortale nisi pp̄t̄ eoz exerci-
cū excludat illa vacacio quaz
tūc debet cultui dño ex necita-
te Alia sunt opa hoīs corpo-
ralia et sunt duplicia quedā s̄
uis pp̄ria utpote ad q̄ quilibet
nō tenetur sed ad que tenetur
sui dñis ut sūt arare cibos co-
quere metere et act̄? mechāi-
ci et huiōi nō enim tenetur q̄li-
bet sibi aut alteri ad talia ext̄
necitatem s̄ serui tenēt ad ta-
lia dñis suis quoz sūt pp̄rii et
oīa talia phibebātur in vet̄i
lege p̄ hoc mādatū eo q̄ con-
trariabātur obseruācie sabba-
ti q̄ prohibēt applicacōem ho-
minis ad dñm. nunc v̄o in no-
ua lege nō ē tā stricta phibi-
cō ī die dñico sic fuit in die sab-
bati. Quedā enī opa concedū-
tur nūc in die dñico q̄ in sabba-
to phibebāt sic cibuum deco-
ctio et alia huiōi q̄ licet neces-
saria fuerint poterāt tñ p̄ueni-
ri Et etiā in quibusdā opibz p̄-
hibitis facili? disp̄satur ī no-
ua lege pp̄t̄ necitate q̄ ī ve-
teri lege. et rācō ē q̄ obseruacō
sabbati fuit figurat̄. Figura
aut̄ pt̄n̄z ad p̄testacōem veri-
tatis q̄ veritate nec ī modico
p̄teire opt̄z et iō fuit sabbatū
tā stricte obseruādū ut figūa
conūderet ip̄i rei. Obseruacio
v̄o dñice nō ē figurat̄is cū nō

significet futuraz s̄ ē memoria
cō p̄terite resurrec̄tōis xp̄i et
rep̄ntacō p̄ntis q̄etis aiay q̄
nūc hōt p̄ xp̄i mortē. Alia rō
ē q̄ oīi scōz tho. in vet̄i lege
obseruācia sabbati fuit moralis
et cerimonialis seu figurat̄. Et
obseruācia talis sabbati muta-
ta ē in dñicū diē ordinacōe ecc̄-
lesie iō hodie obligamur ad
obseruāciā dñice nō ex h̄o tercio
p̄cepto. sed tñ ecc̄ie mandato
Alia vero sunt opa hoīs corpo-
ralia cōmunia seruis et liberis ad
que quilibet homo applicatur
corporaliter q̄ s̄ sui natura aut
intencōe agētis ordinātur ad
lucrum temporale aut ad ali-
quod bonū corporale tanq̄ ad
finem pp̄riū et immediatum ut
sunt omnes act̄? mechāici cul-
tura agroꝝ vineaz et similia
mercatura placitacō iudicia et
tēcō et similia. Ista ecc̄ia deter-
minauit esse seruilia et statuit ea
in diebus dñicis et ī alijs festi-
uitatibz ab vniūsalī ecc̄ia insti-
tutis non esse exercēda nisi vr-
geat necitas aut suadeat pi-
etas ut pt̄z de ose. di. iij. roga-
cōes Et xv. q. iij. et ext̄ de fe-
rijs. c. oēs. Tercō ifringit̄
festū p̄ hoc q̄ aliqui non legit-
tie p̄pediti negligūt audire
missam. quilibet enim xp̄ian?
ex p̄cepto primo tenetur ad
deum actualiter diligendum

Et videt scoto i. iii. di. xxvii.
 qd h̄ sit dieb̄ festiuis. ita qd oī
 die festiuo et potissime dieb̄
 dñicis et p̄ncipalib̄ festis te-
 neat se h̄o recolligē et deū sup
 ōnia actualit̄ diligē et fōte h̄
 dēmiat dñm̄ mādatū illd̄. sab-
 bata sanctifices vt vnusq̄sq̄
 maneat apd̄ se r̄colligēdo se et
 ascēdēdo i deū suū Et eccl̄ia spe-
 cificat h̄ q̄ntū ad missam audi-
 edā die dñico de cōse. di. i. mis-
 m̄ sas. Quarto ifrigit p̄ eos
 q̄ nimis tarde in vigilia festi
 laborāt op̄ea p̄hibita et q̄ i die
 festo nimis cito laborāt nō sc̄z
 f̄minato festo. Qñ aut̄ q̄s te-
 neat̄ festū i ch̄v̄e v̄l f̄minare
 Rñ. iay. qd r̄gulat̄ a vesp̄era
 i vesp̄era; ext̄. e. oēs. Festoz
 tñ̄ incū et finis iuxta eoz q̄li-
 tatē et iuxta diūsa; regionū
 cōsuetudines cōsiderai dñt. Et
 sicut magnitudo diez̄ exigūt
 celebrai sic p̄? ic̄pere et tardi?
 deb̄e termiai vera racōe videt̄
 ext̄. e. qm̄ Quinto offēdūt p̄di-
 cationē i festo nō audiētes v̄l
 irridētes eos q̄ audiūt v̄l ali-
 os de f̄mōe trakētes et i f̄mōe
 dormiētes. maḡ em̄ est negli-
 gēcia cibū corpis p̄ sex dies q̄
 rere et aie cibū p̄ vnā h̄ram fa-
 lidire. null? ei p̄t p̄cepta itel-
 ligē n̄ discat. p̄dicatō aut̄ ē do-
 ctōz dei p̄ceptoz Sexto offē-
 dūt sup̄bi v̄l situ sup̄fluo p̄o-

po h̄o hastitudis et s̄lib̄. Sep-
 timo v̄dētes auare et em̄tes
 mercatōes et istitōes Octauo
 luxuriosi cultu v̄l tū f̄tis. ta-
 ctib̄ cantib̄. et v̄b̄. potissime
 choreis i s̄tēdo ut c̄pleāt luxu-
 riosaz voluptatē. Nono gulosi
 potacōib̄ v̄l c̄messacōib̄ se in-
 argitantes et fercula nimis
 lauta p̄curātes Decio itacūdi-
 litigiosi et lusoies. Vndecio iu-
 dicis p̄sidentes sine causa v̄l pi-
 etate. Duodecio accidiosi q̄ di-
 uinū cultū ad quē tenent̄ pu-
 ta f̄mones missam et similia fa-
 lidunt et triste audiūt Et sic
 pt; d̄ prohibitis i. iii. mādato

Capitulum Secūdu

Ecūdo videndū erit de
 isto qd̄ mandat̄ affir-
 matiuē vic; Memē a

to ut diem sabbati sc̄ifices. nō
 em̄ sufficit a sensibilib̄ absti-
 nē s̄ opt; cultui dño se applica-
 re. Vbi notādū qd̄ festiuitas
 sc̄ificat̄ nouē modis p̄rio i au-
 diēdo missam et d̄ina officia de-
 uote Qui ei ut rich. diē obmit-
 tūt audire missa; peccāt̄ ḡuif
 n̄ sint ex aliqua rōnabili causa
 legitte excusati. vñ d̄ de cōse.
 di. j. missas Die dñico seculari-
 b̄ et a f̄cōri cleicis diē archi-
 dyaconus totas audire sp̄ali
 ordine p̄cipimus. ita ut ante

benedictione; sacerdotis egredi
 plus nō psumat. qđ si fecerit
 ab epō publice cōfūdatur id ē
 grauit̄ corripiat̄ vsq; ad ru
 borē vl' excomūcentur Appa
 ratus ibi dic̄ hoc sup missas p
 ceptū esse vñd q̄ diebus dñicis
 missas nō audiūt et hō pceptū
 faciūt qz deum nō sup oia dili
 gūt in festiuitatib; dñicis et si
 milib; n̄ excusentur ut sup̄ di
 ctū ē pcepto pmo .c. v. g. Et
 debēt ibi deū sup oia diligere
 Scđo scificatur festū p audi
 ēciā et lectōnē et collacōnē ver
 bi dñi i fōmone Tercō audiēdo
 vl' ab audiētib; q̄redo quis ex
 omunicetur que festa et q̄ ieiū
 nia sint necio p ebdomadā ce
 lebrāda et tenēda Quāto sc̄i
 ēciā emūdādo rimari ei tūc at
 tēci? dber; xp̄iā? q̄lit̄ deū of
 fēderit p ebdomadā et oter̄ sa
 tisfactōnē p pecc̄is exeq; et fa
 cē bona filia vñ gre i r̄gistro
 Dñico die a labore terreno ces
 sandū est atq; oīno oracōibus
 insistentū ut si qđ negligēcie
 p sex dies agitur die resurre
 ctōis dñice expiet̄ Quāto attē
 te meditari dber; hō dīna bñfici
 a sibi singularit̄ et alijs omūit̄
 misericōdissime collata q̄ sunt
 tā innumerabilē mlt̄a et tam
 inestimabilē magna ut ingē
 tem flāmam caritatis accēde
 re habeāt in cor̄ meditātis et

sic gr̄as agē d; p talib; et p
 vtutib; si q̄s fecit .meditetur
 gaudia p̄rie. p̄as inferni. et mi
 serias mūdi ut sic suspir; ad eē
 na Exēplo illi? q̄ legit p totū
 tēpus vite sue in tribus libris
 quoz p̄m? erat rubeus in quo
 legit caitatē et passionē xp̄i et
 scōrū Secundus erat niger in
 quo legit penas inferni. Ter
 ci? aure? in quo legit gaudia
 celi et. Sexto dber; orare d
 um beatā; virginē et sanctos
 ab eis velut pauperes suffra
 gia medicādo cōtra vulnera ani
 me et contra hostem corpis et
 aie. Septio p indulgēcijs de
 bē? ambulare si deuocōi congru
 it vl' quiete in vno loco p cari
 tatis augm̄to pseuēae. Octa
 uo opa misericordie corpalia
 implere in leprosijs in hospi
 talib; apud etia; alios paupes
 nō mi? q; cristū visitādo q̄ ait
 Quod vni ex minimis meis fe
 cistis m̄ fecistis. Nono opera
 misericordie spūalia oplē. i fō
 mādo d̄ auditis vl' lectis i scri
 ptura i morib; ancillas famu
 los. incolas dom? . maitū et pu
 eros q̄ talia ignorāt q; i defcū
 taliū maḡ cecitas in ecclia cau
 sat̄ Secūdo notādū q; huile
 opus factū in festo excusare
 pnt̄ tria. aliqñ a toto. aliqñ a
 tāto. p̄o necitas. scđo pietas.
 et terco opis paruitas. P̄uo

excusat necitas. q̄ legem nō
habet et fit multiplicat. Prio
excusat q̄n̄ imminet piculū vi-
te p̄ incurſū hoſtium tūc licitū
eſt pugnare p̄ ſua aut cōmū-
tatis necāria defenſione. ſicut
fecit machabeus. j. mach. ij.
ſic i bello iuſto licet facere fos-
ſata et muros reparare. Secun-
do ſi hō eſſet i tali necitate oſti-
tut? q̄ p̄ defectū necēſario
rū corpis eſſet i piculo amiſſio-
nis vite. nec poſſet aliunde ſuo
defectui ſuccurrē. tali eſſet licitū
quodcūq; op? ſuile exercē
p̄ vita p̄pria oſeruāda aut al-
teri?. ideo math. xxij. xp̄s ex-
cuſabat diſcipulos q̄ p̄ neci-
tate oſtricabant ſpicas māibz
in ſabbato. Tercō ſi immine-
ret hōi necitas egritudinis cō-
p̄ialis p̄t in feſto opari licite.
opus corporeale pertinēs ad ſa-
lutē corpis p̄p̄rii vel aliēi p̄cu-
tandā. ideo medici poſſunt medi-
care et infirmi medicamen re-
cipere. vñ xp̄s ioh. vii. argu-
endo iudeos dic. Michi indi-
gmini q̄ totum hoīez ſaliū feci
in ſabbato. ſicut enī bibim? et
comedimus in feſto p̄pter ſalu-
tem ſic et medicamē appōi p̄t
vñ greg. ad cives romāos et
ponit de oſe. di. iij. puenit. Ad
me p̄latū ē a p̄iſis hoībus v-
bis p̄dicatum eſſe ut die dñico
null? debeat layari. Et ſiq̄dē p̄

luxuria et voluptate q̄s laua-
ri appetit hoc fieri nec reliquo
quolibet die comedim?. ſi aut p̄
necēſitate corpis hoc nec die
dñico prohibemus. Et archidij.
dicit ſup p̄ necitate ergo non
licet lauari in feſtiuis diebz niſi
necitatis eā. Eadem rōne nec
minuere ſanguinē. nec barbā
radere. nec vngulas ſcīdē p̄-
nos autē et calciamēta indui-
mus hñs diebz? ea necitate q̄
et comedim? hoc ille. Quarto e
ſi immineat necitas vitādi rei
exterioris dānū. ut ſi iacentibz
ſegetibz in agro. aut feno i p̄-
tis et immineat tēpeſtas q̄ ta-
lia corrupat. aut multū deteri-
oret. aut forte abducatur a ſole
ſepata. non ſunt prohibendi dñi
rerū tollere i feſtis et indē-
nitati ſue p̄ cauere vel adhuc
ſtātibz viuis invitibz? et ſupue-
niat frig? deſtruēs. aut ſi ex-
riſilis timor de incurſu hoſtium
q̄ alio die huiōi res deſtruerēt
vel auferrent. aut etiā hoīes c̄
ea collectōz taliū rez caperēt
vel occiderēt tūc licet opari dicē
hoſtīen. ne i modico momento
p̄reat comoditas celeſti pro-
uiſione conceſſa. patent illa p̄
xpm math. xxij. dicētē Quis
ex vobz hō qui habuerit ouē et
cecidit ſabbato i foueā nōne
tenebit et leuabit eā. In ſili enī
caſu licitū eſt ex indulto ecclie

dominici et festiuis diebus propter quod
in sumis et maioribus festiuitati-
bus. allecia piscari. ceruisiam iua-
sari et. extra de feriis. c. licet.

f Quinto excusantur sui et rustici
et qui iusto metu compelluntur a dominis
ad laborandum festis diebus. nam si
sine compulsionem pro labore impetunt
tunc non debent dominis obedire quia non
est licitum nec honestum. domini tamen
sunt peccati. similiter qui addu-
cunt in festis census dominis sine
compulsionem vel necessitate aliquam pro-
tacta superius ad finem istum videtur
ut alijs diebus proprijs et consue-
tis laboribus vacent. non omnino excu-
santur nisi tanta necessitas compellat.
Similiter regulares et sacerdotes
qui dominicis diebus absque necessitate
quadrant aut huiusmodi alia fa-
ciunt quia alios corrumperunt exemplo
et similia alijs faciendi occasio-
nem dant. sicut excusantur vecto-
res mercium ad mundinas remo-
tas vel ad loca remota aut alia
rerum si sine graui incommodo
non possunt diebus festiuis vaca-
re ab eundo aut quadrando.
idem videtur de cursoribus qui ex cau-
sa rationabili et necessitate diebus
festiuis ad loca remotaambu-
lant et sine graui incommodo suo
aut aliorum vacare non possent.

g Sexto excusari possunt mu-
nitores et vectores peregrinorum
et sufferatores equorum qui talia
faciunt in festis. si hoc principaliter

faciunt pro necessitate eorum pro quibus
faciunt talia et tunc etiam licite re-
cipiunt salariū pro laboribus suis.
Si vero faciunt talia in festo
principaliter pro questu aut pro
improbā cupiditatem lucrandi
non videtur quomodo debeant excusa-
ri. sed illi qui eos de talibus re-
quirunt excusantur si rationabi-
lem habent causam et necessariam
et alias sibi non poterant prouide-
re. Hec omnia et illa in quanto memo-
bro dicta sunt sententialem villi.
in glo. Ray. Septimo quod va-
det ad mercata que sunt domi-
nicis diebus et alijs festis maxi-
me precipuis si quis faciat hoc non
consuetudinarie sed aliquando et pro
aliqua necessitate. non credo di-
cat idem quod peccet mortaliter. si autem
hoc ducat in consuetudinem et
faciat ex cupiditate lucrandi si-
cut faciunt mercatores qui prope
frequenda mercata aut nun-
dinas vix aut nunquam intrant ec-
clesias suas eodem quod peccat mor-
taliter. mercata tamen que fiunt ex vi-
ctualibus necessarijs ad quem-
cumque diem festum de pane vino
carnibus et huiusmodi non credo
illicita esse. aut de facili prohibe-
nda dum tamen se propter hoc non
subtrahant a diuino seruitio hoc
villi. ibidem. Sed cum dictum hoc
sit quod possit indulgere hominibus
ut in diebus festis laborent cum ne-
cessitate artant. Quereres quod

dabit licētā istā. Rñ. fm vil.
 q̄ ep̄s loci si cōmode adiri pos
 sit alias sufficit simplicis sacer
 dotis dispēfācō discreti tñ. pos
 set etiā esse tāta necitas a taz
 notaia q̄ auctoitate p̄pa pos
 sent facē. sed p̄ q̄nta necitate
 liceat opari i festis hoc p̄cus
 ad arbitriū boni a discreti viri
 limitādū ē q̄m p̄ aliquā doctri
 nā ḡnālē d̄termiandū. **Sec**
cūdo excusat in fuilib? opib?
 in festis pietas opis multipli
 citer p̄uo atare agros paupe
 rū. aut eis q̄drigāe vl̄ eis alio
 mō laborare. si enim dicit idem
 ibidē in dieb? d̄nicis aut alijs
 maioib? solēnitatib? scz festis
 xp̄i. beate virginis. a in dieb?
 aploz talia faciāt nō videt li
 citū sed ceteris festiuitatibus
 licz seq̄ cōsuetudinē regionis
 q̄m scit ep̄s loci a nō r̄probat
 si autē dubitatur an sciat ep̄s
 loci et sustineat. recurrere de
 bet sacerdos ad ep̄um ut super
 hoc ab eo certificetur. Ad hoc
 autē ut talia licite sustineant.
 ā licite fiāt optz q̄ p̄ huiōi la
 bore nō reuocētur laborātes a
 d̄mis audiendis que tenentur
 audire. et q̄ talia p̄ncipaliter
 fiāt p̄pter d̄m et nō p̄pter afa
 fectū carnalē. aut spe r̄mune
 racōis terrene. i pastu etiā ho
 minū a aialijū laborancijū et. q̄
 necitas paup̄tatis illi? cui ta

lia fiāt h̄ videat exigē sic etiā
 exceptis p̄cipuis festiuitatib?
 credo q̄ nisi sit p̄hibitū aut a
 suctudini cōtrariū liceat aliqd
 opari circa edificacōem eccia
 rū a sacroz locoꝝ et ad opus
 mistroz ecclesie pauperū p̄ser
 ti eoꝝ qui reddit? nō habent
 ita tñ q̄ labor nō perueiat ad
 multā fatigacōem a tediū ex
 diuturnitate laboris. qz nō cre
 do q̄ debeāt i eis laborare per
 totā diē. nec ad multā fatiga
 cōnem nec debent p̄pter huiōi
 labore; obmittere audicōnem
 missē in tali festo. nō enī d̄bet
 dimittere id ad qd̄ tenent. p̄
 p̄ter aliud ad qd̄ nō tenentur.
 hoc d̄ vill̄. **Tercio** excusat **k**
 interdū fuilitatē opis modici
 tas vñ dicit idē. q̄ licet nō sit
 licitū scribere aliquod grande
 in die festo vt de sexterno ad
 sexternū sic nec licet alia op̄a
 seruilia opari. **Sculares** tñ le
 ctiones suas quas nō possunt
 sine scripto memorie cōmēda
 re scribere possunt. Sicut fmo
 nes quos stilo aut plūto no
 tauerūt scribere possunt ut cre
 do puto etiā q̄ studendo q̄s in
 aliq̄ libro possit corrigere si
 aliqd̄ corrigēdū sit locare aut
 opas suas. aut alienas aduce
 re dieb? festiuis p̄t corrigēn
 dos libros non est licitum. Et
 sicut dicit de correctione libri

si p̄t de laborib⁹ alijs intelligi
 ut si q̄s nō itēcōne s̄ operandi
 alias ut forte de ābulādo trāsi
 ret i die festo p̄vineā suā aut
 aḡz a trāseūdo purget modi
 cū q̄s p̄ icuā māserat purgādo
 aut repat modicū de sepe q̄m
 aliq̄ pte rupta aut iclimata fu
 it. aut iuxta vites erigat vnū
 palum vl̄ duos incliatos. aut
 aliud p̄m faciat q̄s sic trāse
 undo occurrat faciendum. hec
 I vilb. Tercio quereret quis
 vtrū xp̄ianus tota die festiuo
 obligatus sit habere aim̄ r̄col
 lectū et se exercere i sup̄ nota
 tis nouē exercitijs R̄n. q̄ licet
 illud esset bonū nō tñ ē hō ad h̄
 obligat⁹ vtute illi⁹ precepti
 p̄mo in multis casib⁹ p̄t se oc
 cupare exercitio operū exteio
 rū eū a talibus distrahentū ut
 cū necitas virget. aut pietas
 sua suadet. p̄mo dicūt aliq̄ do
 ctōres ut cācellari⁹ modern⁹
 q̄ i die festo p̄t hō assumere si
 bi aliquā recreacōz spaciū vel
 solaciū dūmō h̄ sit sibi hōestū.
 a talit̄ fiat ut nō cōmittantur
 illa peccā p̄ que offenditur de⁹
 a potissime mortalia ut sūt eb
 rietates. p̄iuria. rixē desideria
 carnalia. v̄ba opa aut cām̄ia
 luxurie. a cet̄a similia que i di
 ebus festis sūt duplicia pecca
 ta Idē d̄ choreis. ille vero auto
 ritates sanctoz que sonāt q̄

i diebus festis nichil nisi orō
 ni ut deo aut huiusmōi vacan
 dum sit ut dicit alexan. d̄ hal.
 in suo. iij. intelligēde sūt q̄ ni
 chil contrariū vacacōi diuinorū
 aut q̄s huiōi vacacōnez ipedi
 at agendū est ut sūt opa serui
 uilia p̄bita vbi nō necitas vir
 get nec suad; vtilitas vn̄ tho.
 di. in. iij. di. xxxij. q̄ licet nō
 teneat hō toto die festo orāe
 a oib⁹ hōis tenet tñ se toto die
 cōsuare p̄doneū ad orandū. Et
 addit ibidē q̄ act⁹ m̄rimonia
 lis licet careat culpa tñ q̄ racō
 nē d̄pmit p̄pe carnalē delcācō
 nē a hōiez ad sp̄ualia tēde nō si
 nit. idē in dieb⁹ festis et alijs i
 q̄b⁹ ē p̄cipue sp̄ualibus vacā
 dum nō licet petere coniugale d̄
 bitū Exēplū vide paulo supra
 greg. dyalogoz p̄nti p̄cepto
 c. j. f.

Capitulū Tercū

Tercio ad hoc manda
 tū memēto ut diē sab
 bati sanctifices redu
 ct̄ reuerencia a sanctificacio
 septem sacramētorum noui tē
 stamenti Sic enim sanctificā
 tur tēpus et locus. ita sancti
 ficari d̄bent septem sacramen
 ta de quib⁹ in sequentibus di
 cet laci⁹ quātum ad ea q̄ sunt
 necessaria Vbi p̄mo notād a
 q̄ fm hugo. d̄ sancto victore

et mgr̄m di. j. iiii. Sacramēta
sūt instituta p̄t vulnera pec-
catorū sanāda Est enim ecclia
velut apotheca vel domus p̄u-
ditissimi medici c̄tra oēs infir-
mitates antidota sufficiēcia cō-
tinēs vbi infirmus est peccor. me-
dicus est xp̄s. minister medi-
ci est sacerdos. antidotū est vir-
tus sacramētorū. sed vasa anti-
doti sūt sensibiles forme. vii.
b sacramētorū Secūdo notandū
q̄ tm̄ septem sūt sacramēta no-
ue legis. q̄ fm̄ th̄. septē sunt
vulnera quibz̄ ḡuit hic infir-
mamur. tria sunt peccā. q̄tuor
sunt penose occasiōes peccorū
et seq̄le. Primū malū est peccm̄
originale c̄tra qd̄ ē baptisimū
Secundū est veniale peccatū
qd̄ qd̄ ē appropriate institutū
oleū extreme vnc̄ tōis Tercū
est mortale peccm̄ c̄tra qd̄ ē pe-
nitēcia. Quartū est infirmitas
ad bonū contra qd̄ ē confirmacio
Quintū est ignorācia verorū
c̄tra quod est ordo. q̄ ordina-
tus debet esse doctus ut possit
docere. Sextū ē concupiscēcia
effrenis. c̄tra qd̄ est m̄imoni-
um Septimū est affectio ad
terrena et caduca cū tepore vl-
torpore inordinato c̄tra quod
ē eucharistia vbi visibiliter deū
vidēdo ad invisibilia capi et ac-
cedi inuitamur Tercō notā
e dum q̄ septē sacramēta eorū

efficaciā et virtutē habēt a di-
ūf diūsimode. Primo a dō prin-
cipaliter q̄ de? solus gr̄ciam
creat et peccm̄ dimittit. Secū-
do a passiōe xp̄i tāqm̄ a causa
meritoria. nā xp̄s in p̄mo istā
tū suā cōceptōis se p̄ri obtulit
p̄ redēpcōe generis humani q̄
oblatō cōsumata fuit i cruce. q̄
oblatō q̄ ex sūma caritate p̄-
cessit et a sūmo nobilissimo fi-
lio dei. ideo acceptissima p̄ri
fuit Et ad illud loquitur bt̄us
aug? .xxij. d̄ cr̄ dei. cca p̄ncipi-
um vbi dic̄ d̄ xp̄i latere fluxit
se septem sacramēta hui? autē
passiōis meritū hodie ē in ac-
ceptōne p̄ris et cōmunicatur vo-
letū sacramētū aliquod recipe-
re. lex ei dimitatis est scdm̄ an-
sel. Cur de? h̄o q̄ p̄ nullo peccō
cū sit infinitū malū de? placat
vult nisi sibi offēatur mai? bo-
num qm̄ peccm̄ malū ē. et hoc fit
qm̄ p̄ri xp̄s passus offert. illd̄
vidēt velle ap̄tus ro. v. ubi ha-
būdant delictū sup̄ habūdā-
uit et gr̄a vñ ec̄. i passiōe xp̄i
oia sacramēta p̄sentata fuerūt
Baptisimū in aqua lateris. eu-
charistia in sanguine lateris. cō-
firmacō in agglu terribilissi-
me mortis. penitēcia i lacrimis
xp̄i. dō q̄ fuit hostia et sacerdos
Matrimōiū i gnacōe filiorū
ecclie p̄ apercōez lateris. vnc̄ tō
extrema in effusiōe sanguinis

multiplicis. Tercō habēt effi-
 caciā a fide eccie sine cui? fide
 collata n̄ valerēt. Quāto a cai-
 tate suscipiētis quedā habēt
 maiorē efficacīā et hoc vltimū
 fm̄ q̄ mai? ē fm̄ hoc etiā plus
 haurit de medicīa vasoz gr̄e
 inuat aut̄ miro mō receptō sa-
 cramentoz hoies q̄ ut om̄iū di-
 cūt doc̄tores vi habēt ex ope-
 opato id ē ex v̄tute ipsoz si-
 gnoz ex pacto xp̄i a fide ec-
 clesie. Et in sacramētis dat̄ gr̄a
 a nō exigitur q̄ hō se semp̄ di-
 spōat s̄ exigit q̄ hō gr̄e se nō
 opponat. Quo ad sacramēta
 i sp̄ali p̄mo de baptisimo sunt
 tria scienda. P̄mo quē fructū
 de? p̄ h̄ sacramētū nobis dederit
 Secūdo q̄ fieri debēt a oferē-
 tibus hoc sacramētū. Tercō quis
 teneatur sc̄ir et alia. de p̄mo
 ponūt quāq̄ fructū? P̄m? ē re-
 missio pecc̄i original̄ q̄ sic oēs
 in adam moriūt̄ ita omnes in
 xp̄o viuificantur sc̄z per bap-
 tismū. i. cor. xv. Secūdo dant̄
 oēs v̄tutes vic̄z. caritas. spes.
 fides. iusticia. tp̄acia. pruden-
 cia. fortitudo. ut determinatū ē in
 cle. de sūma trini. et fide catho-
 lica. Tercō caracter sp̄ali ip-
 mit̄ aīe q̄ cedit i gl̄am p̄petuā
 beati. a i ofusionē eternā dam-
 nati s̄ q̄ caractē d̄terminat̄ ab
 ab inocēco ext̄ s̄ bap. a ei? ef-
 fectur. c. maiores. Quāto oīs

p̄ca peccoz relaxat̄ q̄ p̄ bap-
 tismū hō ofepelit̄ xp̄o passo et
 r̄gnaretur fm̄ ap̄stolū. Cōse-
 pulti enī sum? xp̄o p̄ bap-
 tismū i mōtē. Quāto ianua celi ba-
 ptisato ap̄reit̄ in cui? signū ce-
 li apti sūt sup̄ xp̄m baptisatū
 luc. iij. Que aut̄ fieri debeāt a
 seculaibz qm̄ baptisare eos ex-
 tet. Sciēdū q̄ tāto cauci? hō s̄
 bēt p̄cedere quāto maiō vic̄z in-
 finiti hōi p̄petuo fruedi d̄f̄c̄is
 p̄t̄ omitti p̄ vnū verbū additū
 v̄l sub tractū. P̄mo ibi videāt̄
 ut materia sit apta vic̄z ut sit
 aq̄ elem̄taīs pura a natūal̄. Ex
 q̄ pt̄z q̄ apta materia sūt aq̄
 pluuiā. maris. flumis. stag-
 ni putei v̄l fontis et aq̄ resolu-
 ta ex rore. puina. niue. gran-
 dine glacie. Et fieri nō p̄t̄ i ali-
 q̄ alio liquore. ut vīno. ceruisia
 vrina. medone. oleo. lacte. bio-
 dio exp̄llo de piscibz. vel carni-
 bz rosacea s̄blimita seu alechi-
 mica. sudore. saliuā nec de bur-
 reta extracta s̄ s̄ba p̄soz nec
 i niue glacie gradie et puina
 n̄ sint resoluta. dubiū aut̄ ē an
 baptisetur q̄s in lixiuo. ipsa
 na extracta s̄ s̄bstantia ordi-
 balneo sulphureo a lutosa aq̄
 Secūdo videatur ut for-
 ma sit debita quo ad ea q̄ sunt
 de necessitate sacramēti a etiā
 de necessitate vitandi peccatū
 Forma aut̄ baptismi qm̄ tenet

romōa ecclia est ista Ego bap-
 ptiso te in nomine patris et filii et
 spiritus sancti. Et habet extra de ba-
 ptismo et eius effectu: si quis. Et
 pretermittitur propriū nomē vic-
 ioh. v. kateria d. ritu romane
 ecclie. Sed precedētia omnia non
 sūt de necessitate sacramenti.
 amē vō nō ē de necessitate bap-
 tismi nec de essēcia sacramēti
 nec de necessitate precepti nisi vbi
 consuetudo particularis hoc habet
 quod vltis consuetudo hoc nō habet
 nec ē de forma christi. licet li. ego
 sit de necessitate nō sacramenti. s
 precepti ecclie vltis. i. li. baptiso
 enī p̄ma p̄sona intelligit. et ē
 semp̄ regula iuris quod mutacō
 quocūq; mō fiat i forma ecclia-
 stica sacramētorū obligat ad
 p̄cēm nisi ex impotēcia vel ex
 necessitate fiat. Et consuetudo ec-
 clesie ligat ut statutū. sic et cō-
 suetudo p̄p̄li ligat ut lex. quis
 autē scire teneat hanc formam
 dicit p̄. pa. i. iij. di. v. Formaz
 baptismi forte nō oēs scire te-
 nētur nisi quibus incumbit ex
 officio ut curatus vel obstetrix
 cui sepe incumbit. Et nō solū p̄p̄-
 sunt seculares i casu necessitatis
 baptizare s̄ debēt quod si non oc-
 curreres moti corporis cū p̄sentes
 esses re? mortis. sic multo ma-
 gis si nō succurras morti anie-
 vnde si hōies appetunt diuicias
 et corporales ut dent elemosinas

nas. cur nō appeterēt plus di-
 uicias spūales vic? sciaz ut dēt
 spūi elemosinas que maiores
 sūt. Adūendum tñ quod si nō sit
 periculum de tardacōne bap-
 tismi debet quis expectare p̄do-
 neū minist̄r quod solus sacerdos
 habet ex officio baptizare nec
 alteri licet nō i necessitate tñ quicūq;
 sua conscientia dicat ei quod puer ē
 in periculo moriendi antequā
 veniat potēs et volēs et debēs
 baptizare ipse non solum p̄t. s̄
 etiā debet eū baptizare si sciat
 formam baptismi et simplices
 debēt querere a fratris an bene
 baptisauerit vel an debitā for-
 mā sciant. i. periculo etiā si solū
 man? vel aliud mēbrū nascit̄
 baptizandum est scđm thō. et
 plūes alios. et scđm sco. i. cimi-
 terio sepeliēdū hoc ille. Ter
 cō baptizans debet attendere
 ut simul sit ablucio in aqua et
 forme placō. vnde dicit aug?.
 sup̄ Ioh. omel. viij. Accedat
 verbū ad elementū et fit sacra-
 mētū nō autē accedit rite sal-
 tem nisi fiat simultas talis quod
 declarat sco. dices. Noluī x̄ps
 nos obligare ad tāz subtilem
 simultatē quā vix hō p̄sset p̄ci-
 pere vel seruare. siue enī sacer-
 dos pri? immergat vna imer-
 sione vbi moris est ter merge-
 re. et postea incipiat verba cū
 secūda immersione. siue prius

icipiat verba et dicat: ego ba-
ptizo te immergat aut asper-
gat. i. casu cū v̄b sequētibus suf-
ficiēs ē similtas dūmodo tñ p-
lacō nō finiat ante incepōem
ablucōis. nec ablucō an incep-
cōem prolacōis. Quarto quis
q; baptisatus i se et i suis cōti-
nue meditari debet quōd pmi-
serit. patrini p eo ac si met ba-
ptisat. pmississet vic; religre
dyabolo et pōpis eius. Et licet
illud nō sit pprie votum qz ē de
necessarijs Certū tñ est bap-
tisatū graui? peccare q; nō bap-
tisatum ceteris parib; Quin-
to vidēdum est ut leuās nō sit
mōachus Item ut nō sit cōsan-
guine? vel affinis. vt dicit de
cōfirmacōe itē ut sit vnus nisi
cōsuetudo obstet. Expremissis
oib; pt; q; baptism? cōstituit
xpianū ut familie xpī ascriba-
tur ut dei fili? adoptiu? sit s; p
cōfirmacō; militib; xpī ascribi-
tur.

Capitulū iij.
precepti iij.

Ecūdum sacramtū ē
cōfirmacōis. cuius fru-
ct? sūt tres pncipa-
les Pri? q; caracter spēal aie
a ibi ipmit. Raco ē q; cōfirma-
cō ē sacramtū q; homo dputat
ad aliq; sacriū puta ad cōfessio-
nē fidei et cōstātē ei? defēsiōnē

vñ et in frōte repicit. hoc sacra-
mētū p impōsitiōem signi crua-
cis epō dicete. cōsigno te sig-
no crucis ne erubescas. cristū
crucifixū cōfiteri v̄bo et ope vñ
th. dic. q; xpianoz duplex ē
pug? spūal. vna q; q; pugt cō-
tra impedientes salutem suiipi?
et hoc oib; indicit. sed ad hoc
nō datur sacramētum cōfirma-
cōis. s; ad sistendum fortitē in
pugna q; quis nomen xpī im-
pugnat et ut inuictus xpī cō-
fessor pmaneat. Et huic pug-
ne nō omēs exponuntur. nam
q; quis cuiuslib; baptisati et cre-
dētis sit cōfiteri fide qndo cōf-
fessio ab eo expetit nō tñ est cui
uslibet se libē exponere sed tñ
cōfirmati. Et hoc patet in apo-
stolis in quibus hoc sacramen-
tum iniciū sūpsit qz an aduen-
tū spūs sancti cōfirmatis eos
erāt fores clausē cenaculi ppē-
metum iudeoz postea vero re-
pleti spū sancto cepērūt cum fi-
ducia loqui et publice verbum
dei predicare. Etiam crist? eis
pri? ait Sedete in ciuitate do-
nec induamini virtute ex alto
Luce vltimo. Sic etiam vide-
mus q; qui ad mundi miliciā
eligūt eis imprimit aliquod
signū pmanens ut aureū bal-
theū vel simile. Et olim cautēio
brachium talium signabitur
ad dām alioz. Et etiā in bello

dimicaturi certis signis designant. sic et in militia fidei per confirmationem fit. Sed effectus est specialis et noue gratie sacramentalis infusio. Ratio est quia confirmatio deputat suscipiētem ad aliquod sacrum quod digne sine gratia fieri nequit quia non est specialis laus in ore peccatoris ymo deputat ad opus arduissimum et maxime caritatis ut animam suam ponat quis pro christo. Ideo de consecratione dicitur v. c. nouissime dicitur quod in confirmatione datur spiritus sanctus septiformis gratia cum omni plenitudine sanctitatis. Tercio effectus est quod in confirmatione contrahitur cognatio spiritualis sicut et in baptismo. unde dicitur per de pa. in iii. di. vii. Sic et in baptismo et uxore eius matrimonio consummato et omnes filios eius ex vna parte et baptisatum et patrem et matrem eius ex altera. Et similiter inter leuantes de sacro fonte et uxore eius matrimonio consummato ex vna parte cum filiis suis et baptisatum ex alia parte cum patre et matre eius contrahitur cognatio spiritualis quam matrimonio impedit et dirimit. similiter omnibus illis modis est de confirmatione et firmamento et tenete eum et uxorem et liberos ut habet libro vi. de cognatione spirituali. c. ij. Item sic non debet plures leuare baptisatum si tamen fiat spiritualis cognatio

ad omnes contrahit non quod de inter illos ad inuicem sed iterum quolibet eorum ex vna parte et baptisatum et parentes eius ex altera. sic etiam est per omnia de tenentibus et confirmatum de conse. di. iii. non plures. Et libro vi. de cognatione spirituali. c. ij. Item sic vir non debet tenere uxorem nec filium eius in baptismo. quod si sciēter fecerit putat se iure petendi debitum. Si autem ignorat non propter hoc sepeantur. sic per omnia de confirmatione. xxx. q. j. de h. ijs. Et de cognatione spirituali in decretali habet hoc per. Qualis autem confirmandus se habere debeat. Sciendum primo quod illi qui fecerunt et etatis sunt moneantur ut confiteantur quod tenent mundi dona spiritus sancti valeant accipere ex de conse. di. v. ut ieiunium. Secundo debet recipiens esse ieiunus nisi necessitas urgeat ut dicit magister in iii. di. vii. Et de conse. di. v. ut ieiunium. Excipiunt autem ibidem infirmi et pueri motu. Ideo etiam propter multitudinem confirmatorum suscipitur ut a non ieiunio detur et suscipiatur congruenter tamen est ut fiat a ieiunio et a ieiunio suscipiatur ubi fieri potest. Tercio prouideri debet de apto tenente in confirmatione. Circa quod per de pa. notat cum th. quod mulier potest tenere virum et e converso et mulier mulierem et vir virum. Teneri enim debet

confirmādo? in signū q̄ infirmū
indiget ab alio sustentari. hoc
aut signū locū habz mulier v̄
viro tenēte. Itē nō plures vno
tenere debēt in confirmacōe sic
nec in baptismo in q̄ tñ forte
contraria consuetudo excusat de cō
se. di. iij. nos plures. Et q̄ndo
mos erat emē nō erat. Itē sic in
baptismo nō baptizat? nō de
bet tenē baptisandū. sic etiā i
confirmacōe nō confirmat? nō dz
tenē confirmādū de cōse. di. iij.
In baptisante. Itē nec q̄ leua
uit i baptismo debz tenē i confir
macōe nisi i necessitate. Itē nō de
bēt se tenere mutuo consangui
nei v̄ affines qz sufficere eis d
bet vinculū naturale et canale
Quarto scdm rich. debet firm
tres confirmati ligari donec de
siccet ne forte sordes contrahat
Et sm hugonē. ij. d sacramen
tis pte. vj. c. vlti. Decet confir
matū nō lauare caput septem
dieb? p̄ septē dona spūs sci
Et etiā qz spūs sci aduēt? sep
tē dieb? celebrat. Q̄nto attēdi
debet quibus sit dandum hoc
sacramētum. vicz qz omnibus
xpianis mutis qz signo p̄nt cō
fiteri xp̄m mulierib? viris mo
rituris etiā p̄ meitum obediē
cie et signum caracteris. pue
ris etiā dari posset qz nō ponūt
obicē gr̄e hui? sacramēti. Cir
ca septēniū tñ dic̄ pe. de pa. cō

sultum est dari ut memorētur
de sacramēto nō iterabili faci
li? Ultimo querit̄ an confir
macō sit sacramētum necessita
tis id est ad salutē necessarium
R̄ndet scdm thō. qz nō est sic
necessarium qz sine eo nō posset
quis saluari quia pueri nō confir
mati saluātur. Sed sic est ne
cessitatis qz contemp? ei? dam
nabilis est armican? li. ix. de
q̄stionib? armeōum sic dicit
Michi videt̄ confirmacō sic esse
necessaria qz si haberi poterit
habeat. ideo in adultis ei? ac
ceptō habet vigore p̄cepti ut
michi videt̄ hoc ille. postea illō
multiplicē psuadet. Sco. di. i
iij. di. vij. Confirmacō nō ē sa
cramētū necessitatis ad salutē n̄
adulto oblata oimoda oportu
nitate sic qz tūc nō contēnat. vñ
ext̄ de sen. ex. nō ē plen? xp̄ia
n? qz contēnit. Iudicaret̄ aut̄ cōp
tus si oimoda oportunitate ob
lata nō suscipere. hoc d̄ sco. ad
ultus scdm sco. ē q̄ siḡ hz vsus
rōnis di. etiā pe. de pa. vbi p̄?
Cū hō teneat̄ semel in vita confir
mari si possit et negligat licet
aliē sacramētū n̄ contēnat mōta
lit̄ peccat et dānatur moriens
nisi confirmetur tunc si potest v̄
nisi peniteat et confiteatur de
hoc quod in sanitate potuit et
neglexit. Similiter si quis bel
lum aliquod mortale intret. q̄

pri? confirmari potuit et negle-
xit debet filie tunc d' h' confirmari
vel confirmari si posset. Tunc confir-
macō ē necessitatis sacramētū v-
bi imminet confirmati corā tyranno
et habet confirmatē et oia pata
q' tunc vix p't excusari a cōtēp-
tū vel p'sūpcōe hxc de p. pa.

Capitulum v.

Tercium sacramētū ē
ordis vel poci? ordia-
cōis. Vbi notādum
fm m'grm di. xxij. m. et thx.
et alios dicitur ibidē. q' sa-
cerdos q'libz habet septē p'uile-
gia p't q' multū honorād? est
ab alijs a se custodiēd? a pec-
catis et do si bñ viuit valde ac-
ceptus. Prius eni ad spēalē dei
cultū ē sepcies admin? plus
q'z secularis cōsecrat? nā o' dies
sūt. vñ. et i quolibz cōsecratur
spēalē. et i quolibz recipit spe-
cialē grā sacramētale q' r' vna
ē p'fectior alia fm g' d' ordi-
nis q' i quolibz deputat? ad
spēalē actū d'ni ad quē grā
exigit? spēalē. si igit? loc? sacer-
ut cimiteriū et eccia ac altare
et vasa sacra puta calix et mō-
stracia et vestes sacre ut cor-
pale palle idumta p' m'illa et
huiōi sūt reuerēt' tractāda q'
tū oia sūt irracōnalia. cur ra-
cōnal' sacerdos sepcies sacratu

deo nō pl? esset honorād? Se-
cūdo q'z q'libz sacerdos vel laycū
habet. vij. characteres aie sue
imp'ssōs specie d'ntes i deli-
biles p' quos h' et i iudicō et i
alio seculo agnoscet? i q' ordi-
ne fuit q' ei signacula in magnū
gaudiū si saluabit? cedēt? v' in
magnū tormētū si dānabit? .
vñ cuilibz sacerdoti orādū ē illd'
ps. Fac meū signū i bono ut
videāt q' me oderūt et cōfūdāt?
qm tu d'ne adiuuisti me et cō-
lat? es me. Tercō q'libz sacer-
dos habet effectus clauū regni
celestis saltē vbi habet p'lm d'
q'bus dicitur matth. xvi. tibi dabo
claves regni celoz. et q' d'cūq'
ligaueris vel solueris. dic' eni
thx. vbi prius. q' clavis reali-
ter est character sacerdotā cui?
effect? ē septuplex. Primus
p'ca delere si repit i cōfite'te et
hxc dispositiōe. Secūdo macu-
las p'coz tergere. terci? gra-
tia acq'rere dispositiōe. q'rtus
penā purgatorij imminuere
Quint? pena satisfactōia li-
gare. sextus ex cōmūicare qū
ē in epō. sacerdote. archidya-
cono. vel electo hñte iurisdic-
tiōem. septimus indulgēcias
dare si ē in epō. Quarto sa-
cerdos habet p'tatē corp? xp'i
cōsecrare. Et licet opinio sit an-
cipatus sit ordo sup' sacerdotiū
tū dicit sco. quicqd' de hoc sit

actū nobilissimū in ecclia simpliciter est consecratio eucaristie. et ideo sup̄mū gradū siue nobilissimū est sacerdotiū p̄ nobilitatē actū ad quē disponit videlicet consecratio eucaristie. Sexto vero alij inferiores ordines sūt q̄ in nobilitate sic se excellunt ut primus sit hostiarius. secundus lector. tertius exorcistat. quartus acolitus. quintus subdiaconatus. sextus diaconatus et sacerdotiū sup̄mū mensuratio penes nobilissimum actū consecrati eucaristia. p̄ factoz enim ordinū quilibet disponit aliquo modo ad eucaristia. Hęc autē potestates eucaristiam sc̄i consecrati nec angelus habet nec hō aliq̄ q̄ntūcūq̄ potēs aut sciēs sc̄is aut bonus. quāmo enim sacerdos eū q̄ celos verbo creauit v̄bo r̄creare h̄ et eū quē castissima v̄go semel genuit quotidie quāmo r̄gnare p̄t. Quinto sacerdos est velut alē gabriel archangelus et celestis q̄dam panimphus mediās int̄ deuotā aiā et sponsā ecclia et xp̄m eius sponsū cū celebrando orat et offert vota aiāz sūmō p̄ri et clemētiā p̄ris r̄nūciat p̄lo ac demū coniūgit xp̄m sp̄sū cuiuslibet hōi missē assistētī deuote. Est ec̄ sic baiulus domi nobilissimi otētī in scrinio sp̄z sacramta-

iū quōd scriniū p̄ celestis p̄ eū quotidie dirigit mūdo. O quā te dulcedis et solacōnis ē de uoto sacerdoti tātū sacramētū v̄bo officere. p̄ oculis h̄re. et t̄ctare maibz. ore sumē. et alijs ministrare. Sexto sacerdos ē vtilissimus ecclie quia nullus xp̄ianus rite efficit necitate dēpta n̄ p̄ sacerdotem. nullus in xp̄i militē consecrat n̄ p̄ sacerdotem ep̄m in confirmacōe nulli enī p̄c̄m dimittitur n̄ p̄ sacerdotē. Om̄s fame p̄rēt sp̄s si eucaristia nullus consecraret nec aliq̄s mūri p̄t melius ad mortē q̄ p̄ sacerdotē dātē eucaristia et v̄netōnez. nec b̄ndici in m̄rimonio quō p̄t fructuose n̄ p̄ eūdē nec aiā b̄ post hęc vitā s̄buenit salubri q̄ p̄ eucaristia s̄m gre. i. m̄. d̄p̄. p̄mo nec p̄ p̄ore hic fieri p̄t maius q̄m ut p̄ eo xp̄s offerat p̄ri in eucaristia ut dicitur. Septimo vita sacerdotis boni tota ē angelica. quā enī angeloz s̄m d̄yo. et d̄am̄ in celo deo habent assistere. Sacerdos vero in terra idē habet facē deo in altari et in choro. alij in celo et alibi d̄o ministrat. s̄ sacerdos in terra xp̄o. preter hoc om̄es angeli in celo triplicia habēt officia videlicet. laudare. benedicere. et p̄dicare. que in terra sacerdoti sunt p̄pria. Ex istis sequuntur plura documta

salubria. Primo q̄ ois hō secu-
laris tñ potissime i magno ho-
nore tenere debet sac̄dotē siue
bonū siue malū patz qz p̄fata
maxio honore sūt digna. iso-
dauid malū sed vnc̄tū saul qz
qz mortale suū inimicū ledere
noluit. j. re. xxij. sic fecit con-
stātin⁹ impator ut r̄fert rufi-
n⁹ q̄ cū itrasse locū niceni cō-
cilij a p̄res quosdā repirz in se
habē iurgia. acceptis ab eis
oim iurgioz a q̄rimoiāz libel-
lis eos i sinu colligēs fecit ex-
uri ne cui hominū innotescere
posset p̄m sacerdotum. vnde
a alibi fertur dixisse et ponit
di. xcvj. i scripturis impator
constātin⁹ dixisse narratur. v̄re
si proprijs oculis vidissem sa-
cerdotē dei aut aliquē eoz q̄
monachico hitu amicti sunt
p̄cantē clamidē meā explica-
rē a coopirē eū. ne ab aliquo
videretur. Secūdo sequit̄ q̄
grauit̄ peccāt sacerdotes ra-
ro celebrātes v̄l i diuis idig-
ne m̄strātes a alijs p̄cis mor-
talibz se inq̄nātes patz qz cū
crescūt dona. crescūt etiā fm-
gre. donoz racōes. et seru-
sciēs volūtātē dñi sui a nō fa-
ciens plagis vapulabit mul-
tis luc. xij. Ideo etiā xp̄s ma-
xie i sacerdotes iuxit̄ malos
cū v̄mplex eis p̄dixit ma-
thi. xxij. et q̄n de eoz tēplo

v̄dētes a em̄tes eiecit math̄
xx. Tercō sequit̄ q̄ ḡuiter pec-
cant q̄ sacerdotibz coopantur
ad peccādū puta. ludēdo cra-
puloſe viuēdo. a p̄serti luxu-
riādo tactu. v̄rbo munuscul-
v̄l actibz qz oim tales macu-
lāt sac̄dotes dñi et indignos
reddūt maxis hois q̄ facere
possent boni sac̄dotes. Quāto
sequit̄ q̄ ḡuiter peccāt secu-
lares sac̄dotibz indiscete de-
tractātes patz qz tales maxie
honore tenēt a nō ifamare
Quo cōt̄ deus exo. xx. p̄cepit
dñs nō detrax̄s a p̄ncipi p̄p̄i
tui nō maledices. Quarto seq̄-
tur q̄ m̄res et p̄res ac ali j nu-
tricij sacerdotū bonoz do mul-
tū regraciari tenētur a letari
debent q̄ eoz misterio aliq̄s
factus ē sacerdos patz qz p̄ti-
ceps sūt sp̄c̄alius bonoz ope-
rū taliū sac̄dotū qz ali j p̄res.
h̄c sunt tria sacramenta v̄ic-
baptism⁹ cōfirmacō a dōdo so-
lū characteres imp̄mēcia ideli-
biles. quoz racōz alliḡt p̄. d̄
thar. sup. m̄. dicēs Cū char-
acter sit signū distinctiuū fm
statū fidei i ecc̄ia militati sciē-
dū q̄ triplex ē distinctō. vna
totū exercit⁹ ab exercitu cō-
rio q̄ fit p̄ caractere bap̄tis-
mi. altera militū forcioz a po-
pularibz infirmioribz q̄ fit p̄
caractere cōfirmacōis Tercia

ducum ab vtrisque q̄ fit p̄ cara-
 cterē ordiſ prim⁹ imp̄mitur
 ad fidei ſuſcep̄cōz. Scd̄s ad
 ei⁹ cōfeſſiōz ſeu defēſiōz. Ter-
 ci⁹ ad doctrinā fidei ſiue tradi-
 cōz. hęc aut̄ triplex diſtictio
 ī triplici ſepacōne et electōe
 ppli iſrl̄. ſignificata ē. nā ī ele-
 ctōe ⁊ ſepacōe eoz ab egip-
 cijs ſiḡt̄ caracter baptiſmal̄
 ī ſepacōe bellatoz ab iſellibz
 caracter cōfirmacōis. ī ſepa-
 cōe v̄o leuitaz ab alijs cara-
 cter ordiſ hęc p̄. vñ etiā tho-
 dic̄ q̄ ī cuiuſlibz ōdiſ ſuſcep-
 cōe q̄s dux efficit̄ q̄ ad aliq̄d
 populi xp̄iani

Capitulū. vi.

Actōis extreme ſa-
 cramentū exeūtibz de h̄
 mūdo ē īſtitutū. vbi
 p̄o vidēd̄ de ei⁹ effectibz ſc̄do
 quō ſit r̄cipiēdum. tercō an ſit
 necario r̄cipiēdū. Quātū ad
 p̄num notād̄ ſm̄ th̄. i. iij. di.
 xxij. et alios q̄. v. ſūt p̄nci-
 pales eff̄cūs hui⁹ ſacramētū.
 Prim⁹ et p̄ncipal̄ ſm̄ th̄. eſt
 ablacō reliq̄az p̄ci n̄ aut̄ dicū-
 tur r̄liquie p̄ci h̄it̄ v̄l diſpo-
 ſicōes p̄coz. ſ. debilitates ex-
 talibz cōntes et alias aīaz ad
 malū occasionātes vñ p̄mus
 eff̄cūs ē q̄dā ſanacio ſp̄ual̄ q̄
 dat̄ cōtra q̄ndā debilitatē v̄l

ineptitudinē q̄ ī nob̄ r̄linq̄t̄ ex
 p̄cō actuali ⁊ ouigiali cōt̄ q̄m
 debilitatē roborat̄ h̄o p̄ h̄ ſa-
 cramentū. vñ p̄. de pa. declarat
 illū v̄lter⁹ dicēs q̄ morte ī
 ſtate imminz ḡuiſſima tēpta-
 cō inimici calcaneo iſidiātū. et
 cauſat̄ ex q̄tuoz. P̄rio ex me-
 moria p̄cedēcū delictoz ex q̄
 b̄ ī desperacōz illabi q̄s poſſet
 q̄nto enī pluries ⁊ ḡuioribus
 p̄cis q̄s cōſenſit tātomaḡ me-
 ruit ī tēptacōibz deſeri. ibi aut̄
 imminet ḡuiſſima tēptacio.
 ſc̄do ex h̄itibz mal̄ q̄ ī otariū
 gr̄e iclināt ⁊ p̄ tunc h̄o p̄n⁹ ē
 ad malū p̄ci. tercō ex icliacio-
 ne aīe ad corp⁹ iſfirmū cui itē-
 ta ē maḡ p̄ tūc ⁊ p̄ cōis min⁹
 aīa ſibiip̄i intēdit. naturaliter
 enī diligit corp⁹ ⁊ q̄ ſepai ſm̄
 p̄h̄m. iij. et h̄. terribiliſſimum
 eſt. Quāto p̄acretur tūc viſio-
 nes terribiles h̄o ex h̄is oībz
 aīa debiliōr efficit̄ ⁊ ḡuiſſima
 imminet tēptacō. idō q̄ ſi pugil
 īmūgt̄ cōt̄ demonē ſic cōfirmā-
 d̄ cōtra mūdū. ⁊ ſic iſfirmitas
 ſp̄ualis p̄ hoc ſacramētū tollit̄
 ī p̄te v̄l ī toto. ⁊ ſi iſfirm⁹
 v̄titur racōe. ſilia h̄s iſra. c. xi
 g. ſi aut̄ iſfirm⁹ iā p̄didit v̄l
 rōnis lapſus ī frenesim ita q̄
 peccare n̄ p̄t tūc adhuc r̄ſtat
 ī eo iſfirmitas ab actu gl̄ie ⁊
 p̄ca debita p̄cō actuali. ⁊ cōt̄
 hanc q̄ ē ſc̄da iſfirmitas etiā

datur vinctō dicit p̄s pauc
pugnās i fine vincat et pur
gat? sine ḡui purgatorio ce
lū intret et p̄c̄ has duas ifir
mitates fit vinctō vñ triplex
p̄t esse ibi ifirmitas. p̄ma cor
pal. sc̄da sp̄ialis ad resiten
dū tēptacōni. tertia sp̄ialis
ad obligacōz pene. Secūd?
effectus ē secūdari? vicz sani
tas corpalis hūc aut n̄ induc
cit nisi fm̄ q̄ expedit ad finez
p̄ncipalē scz ad sanacōz sp̄ia
lem. et tūc semp̄ iducit dic̄ t̄ho
dūmodo nō sit impedimētum
ex parte recipiētis. Terci? si
imminet dic̄ idē aliq̄s pecca
tū mōtale vel v̄iale q̄ ad cul
pā tollit ip̄m dūmō nō ponat̄
tur obstaculū ex pte recipiē
tis ita q̄ attrit? p̄t fieri otri
t? si nō p̄us fuit. p̄. s̄ pa. ad
dit. ponatur enī q̄ duo ifirmi
sint i extremis. ambo solū at
triti nō potētes cōfiteri quoz
vñ? imungatur alter nō p̄m?
p̄t saluari et alter damnari. qz
in p̄mo vinctōis sacramētum
de attrito fecit contritum nō
sic in sc̄do. Itē ponat̄ etiā eos
esse cōfessos tñ i cōfessione po
tuerunt habere tam imp̄c̄m
dolorē q̄ fuerit ficti r̄spec̄tu
sacramēti penitēcie. stat p̄mū
p̄ vinctōz fieri otritum non se
cūdum qz non vngitur. Itē
ponat̄ etiā esse cōmūicati ad

huc vni delebitur p̄c̄m q̄s al
teri non delebitur non vinctō
Quart? ē hilaritas mētis nō
actualis sed habitualis q̄ fit
p̄ augmentū gr̄e habituali si
p̄fuit et ifusio noue gr̄e sacra
mentalis q̄ p̄cedēcia efficit et
ornat? q̄dā sacramētal? Quin
tus effectus ē professio que
dā vltimate xp̄iane fidei. sic cō
firmacō ē p̄fessio q̄dā inclva
te fidei p̄ baptismū. et ista inu
unt iaco. v. Infirmitat̄ quis ex
vobis inducat p̄spiteros ec
clesie et orēt sup̄ eū vngētēs
eū oleo in noīe dñi. et oracō fi
dei saluabit infirmū et alleuia
bit eū dñs. et si in p̄cis fuerit
dimittēt̄ ei. Quo ad. ij. tria b
obseruanda sūt Primo inungē
dus debet esse penitēs saltē do
lore attricōis alias fiet? ob
staculū sacramēto ponerz. Se
cūdo debz vti racōne actu vel
aliqliter de p̄pinq̄ vsus fuisse
ideo pueris nullaten? ē dādū
nec fatuis nec furios̄ seu am
tibus qui nunq̄ racōe v̄si sunt
qz sacramentum h̄s requirit ut
profit q̄ ex quadā deuocōne
suscipiatur qm̄ p̄fati nūq̄ ha
buerūt. Frenetici tñ et amen
tes si in mēte sana cōstituti h̄s
sacramētū petuerūt eis dari
potest iā alienatis a racōnis
vsu dūmō non faciāt irreuerē
ciā sacramento. vñ ligari p̄nt

possunt enim tales esse in p̄co
 et in alijs defectibus. Et q̄ sa-
 ni peccerūt: ideo eius eff̄m ha-
 bere possunt i infirmitate. ter-
 cio oportet ut sit infirmus i pe-
 riculo mortis constitutus. Raco
 ē q̄ nō quelibet sanitas sp̄ua
 lis est eff̄cus huius sacramenti
 s̄ vltima et p̄fecta q̄ disposit
 immediate ad actum glorie
 nec i quolibet necessitate corpa-
 li s̄bueit v̄t diuina s̄ i extre-
 ma deficiente auxilio hūano.
 ideo p̄p̄ vtrūq̄ eff̄m solū in
 piculo mortis constitutis debet
 dari senibus etiā dat̄ qui mori-
 unt̄ etiā sine aliq̄ actuali infir-
 mitate q̄ defectus nature re-
 putat̄ i eis p̄ actuali infirmi-
 tate nō ḡ deb; dari sanis nec
 om̄i infirmo adulto. nec i quoli-
 b; piculo mortis q̄ n̄ dat̄ de
 capitādis vel bellaturis. aut
 nauigātibus. q̄ mors taliū im-
 mēt̄ ex euētū fortune nō ex
 def̄cu nature. an aut̄ i eadē in-
 firmitate plures sit dādū R.
 s̄m t̄ho. q̄ sic. q̄n̄ ē diuturna i
 firmitas ut ydropis. t̄sis et si-
 miles s̄m q̄ hō plures i picu-
 lo mortis constituit̄. si aut̄ quis
 sanatur et r̄ciduat: tūc a for-
 tiori p̄t iterari i piculo mōtis
 Quo tempe autē p̄mo possit
 iuuenibus dari i extremis consti-
 tutis: apparet q̄ tūc quando
 eucaristia eis dat̄. et an post

eucaristia vel ante sit dādū et
 s̄uetudine videt̄ r̄linquēd̄. si tū
 eucaristia sumere nō possit vn-
 ḡed̄ esset. d̄ic̄ etiā p̄. de pa.
 q̄ si q̄s exp̄sse nō petiuit h̄ sa-
 cramentū ante q̄ p̄uat̄ fuit rōe
 q̄ forte d̄ piculo nō credebat
 tūc etiā nō vt̄eti racōe p̄t dai
 et deberet q̄ ad h̄ deuocō p̄e-
 des sufficere p̄t si verisimile esset
 eū desiderasse amonitū Quo
 ad. n̄. an vnctō sit sacramētū
 necessitatis. R̄ndet̄ armicanus
 li. ix. de questione armicici ca-
 pi. xxvi. q̄ nō ē sic necesse q̄
 sine eo nullus saluet̄ adultus. tū
 si infirmus sit forte i p̄cis mor-
 talibus v̄l vno: potest contingere
 q̄ nōn adiutus alioz sacramē-
 toz eccleie suffragio nec vnctō-
 nis sacramēto finalit̄ sine con-
 tricione dānaret̄. quibus tamē
 adhibitis: deus sibi contricōem
 daret̄. Ideo p̄pter possibilē ca-
 sū expedit h̄ sacramētū recipere
 Et capi. xxix. d̄ic̄. stat iuxta
 p̄efata q̄ potest esse casus i
 q̄ dato h̄ sacramēto infirmus
 saluaret̄ qui alias dānaret̄
 tur. Cum igitur lateat sac̄do-
 tes eccleie quando ille casus
 istat. semp̄ aut p̄ maiori p̄te
 sunt incerti quādo istet̄. et ita
 artantur ex cura quā gerūt p̄
 illius sacramēti remediū succur-
 rere. alioquin enim nō videro
 q̄n animam infirmi picitent

et ex isto seq̄t̄ necitas huius sa-
 cramentū i casu sc̄z necitatis ta-
 lis t̄tē ei⁹ necitas arguit̄ ex
 magna vtilitate ei⁹ q̄ eni tā
 vtile sacramētū negligeret cū
 isto idigeret nō i merito deū
 offēdere videret̄ q̄n sine om̄i
 difficultate ex pte sui i firm⁹
 posset acq̄rē. q̄ enim sine diffi-
 cultate a molestia p̄t melius
 facē v̄l mag nū bonū comodū
 spūale acq̄rē si negligat n̄ vi-
 deo quim sit sue salutis negle-
 ctor a beniuolēcie diue cōp̄-
 tor. ymo amic⁹ si n̄ esse diuin⁹
 cit⁹ q̄ ei⁹ b̄nplacitū cū illd̄ p̄-
 ficē p̄t nō explet q̄n sine diffi-
 cultate a molestia posset fa-
 cere ut dic̄tū ē videt̄ q̄ h̄ sacra-
 mētū necariū esse ad salutem
 ita q̄ si comode haberi potest
 habeatur. h̄c de armano.

Capitulū. vii.

Ematrimonio q̄s cōsi-
 stit i cōsensu duoz in
 signo cōsensu a mē-
 psonas legitimas sūt tria v̄-
 dēda. Primo q̄ eius efficacia.
 Secdo q̄ matrimonij i troitū
 inficiāt. Tercio q̄bus modis
 sanctificet̄ m̄rimoniū a q̄m in-
 tēcōz h̄re debeat cōtrahentes
 a Quantū ad p̄mū notādū q̄
 effectus m̄rimoniij s̄m th̄o. et
 alios in. m̄j. sc̄a dis. xxvi. sūt

qui q̄. Prim⁹ ē ḡtia sacramēta-
 lis collacō p̄p̄t difficultatē p-
 petue obligacōis et p̄p̄t iuua-
 mē necariū i opib⁹ m̄rimoniij.
 vñ q̄n querit̄ cū oia sacramēta
 fluxerint a passione xp̄i a ex-
 cōnti p̄ sacramēta cōformamen-
 passioni xp̄i q̄ fuit penal quō
 cōtrahētes p̄nt cōformari passio-
 ni xp̄i p̄st̄m cū m̄rimoniū sit
 delēabile R̄n. th̄o. Quamuis
 m̄rimoniū nō cōformet passio-
 ni xp̄i quo ad penā t̄n cōformat
 q̄ ad caritatē p̄ q̄m p̄ccāta si-
 bi in sp̄sāam cōiungēda pas-
 sus est. nā sic aqua baptismi
 habz q̄ cōp̄t̄ tāgat̄ a cor ab-
 luat ex tactu carnis xp̄i. ita
 m̄rimoniū h̄ habz vicz cōferre
 gr̄am ex h̄ q̄ xp̄s sua passio-
 ne illud rēp̄sentauit a nō p̄nci-
 palit̄ ex aliq̄ sanctificacōne
 sacerdotis. Et sic aqua bap-
 tismi cum fōma v̄rboz nō ope-
 ratur immediate ad gr̄am s̄ ad
 caracterē. ita act⁹ extēiores
 et v̄rba exp̄mēcia cōsensū di-
 recte faciūt nexū quendā q̄ ē
 sacramētū m̄rimoniij. Et hui⁹
 nexus ex virtute diue i litucō-
 nis dispositiue opatur ad gra-
 tiam que gracia cōcupiscēcie
 fomitē i sua radice habz r̄p̄me-
 re h̄c th̄o. Secūdus igit̄ ef-
 fect⁹ ē diminucō cōcupiscēcie
 p̄pter collatā gr̄am. Sed di-
 ceres si m̄rimoniū cōcupiscēciā

p gra; hab; minuē g' v' gines
 et deuoti om̄s deberēt o'rahe
 re. Rñ. th. v. p. h. esset si non
 esset aliis efficaciz remediū p
 opa spūalia a carnis mortifi
 cacōz a p filia. Terciz effectus
 cōsistit in boīs m̄rimoni; q̄ sūt
 fides ut neut' alieno maculet'
 thoro sacramētū id ē indiuisi
 bilitas seu viculū ppetuū. sig
 nans vnionē xp̄i a ecclesie. et
 ples ad cultū dei educāda h̄
 tū bonū prolis est in obliga
 cōne s̄b o'dicōe scz si euenit q̄
 suscipiatur gratāter a religio
 se educetur. vñ est ibi obliga
 cio pro semp et ad semp n̄ im
 pedire istud bonum studiose.
 Quart' ē excusacō v' deco: i
 actu q̄ alias esset act' turpi
 tudis Null' enī prudēs debz
 pati iacturā n̄ p r̄cōpēsacōne
 equal' boni v' maioris. Sed in
 diuisione viri a feie rōis iactu
 ra accidit tū qz racō absorbet'
 tū qz caro tribulacōz patitur
 fm aplm. j. cor. vij. tū eciā
 qz nulli p r̄uc grē pphēiaz o
 ferūt' i actu g' tria bōa p̄bca
 expectāt ut fiat r̄cōpensacio
 taliū. Quintus effect' cōsistit
 in accidēt. alib; bonis fm v̄r
 sus Hostes cōciliat a eo di
 scernit' heres. bis ligat alma
 notat ius trāsfert augz amo
 rē Quo ad secūdū notād q̄
 ad recipiēdū qnq; p̄fatas vti

litates reqrit' ut accipe volēs
 sacramētū m̄rimoni; in sex p̄
 cipue se licite teneat. alias pi
 culum imminet p̄ci mortalis
 tēporaneū aut diutinū fm do
 ctiores Primo videat o'rahēs
 ut nō sit i p̄co mortali. vbi no
 tat scot' qz qñ querit' q̄s sit
 minister m̄rimoni; videt' ut
 plurimū qz ip̄met o'rahēs
 ministrēt sibi hoc sacramētū
 vel mutuo vel v' qz. s̄ nec hoc
 requirit' necessario. sed cū om̄i
 o'ratu ē sacramētū. nā aliqñ
 patres contrahūt. p filio a fi
 lia p̄sentib; non exprimētib;
 signa p̄p̄a. Si igitur ibi est sa
 cramētū oportz dici qz minister
 est indifferēt qui p̄t esse mini
 ster in contractu m̄rimoni;
 omnes enī cōtrahēs duas ḡ
 cias accipiunt qz due sūt ḡcie
 in animabo cōtrahentiū et hoc
 v̄rū ē nisi sit obex p̄ci supple
 mortalis hinc et inde. Nō enī
 sufficit ad gr̄am p̄cipiendam
 qz cōtrahēs nō sit fictus r̄spe
 ctu sacramti s̄ oportz qz pri'
 penituerit qz illd sacramtū nō
 dat p̄mā ḡciam hoc scot'. Se
 cūdo caueat cōtrahēs nei o'ra
 ctu solū v' p̄ncipalit' itēdat
 supbiā auariciā v' luxuriosāz
 voluptatē. qz di. viii. p̄si. de
 sacramtis. q̄ m̄rimomo o'ratia
 intēdūt multū peccāt' v' bigrā
 q̄ amore explēda libidis lue

tū forinsecus mīmoia in eū
similiē q̄ solā ppter voluptatē
aut solam auariciā. aut solam
supbiā inijt et contraxit mīmo-
niū bonis mīmonij aut exclu-
sis aut neglectis s̄ est n̄ cura
tis/tahter contrahētes multum
peccāt qz n̄ i sanctificacōe s̄
i impuritate terrenoz sacram̄
tū recipiūt. pmo abutunt̄
isto sacramēto. et verisimiliter
peccāt mortalit̄ dic̄ vills. si sit
q̄s adult̄. aut a deo puect̄
et eruditus ut talia noscē de-
beat merito. in tales enī demo-
niū habz potestatem t̄lx̄b. vj

¶ Quereres est ne inter ta-
les mīmonij s̄ n̄. q̄ sic qz a si-
amō libidinis sue explēde so-
lus illos moueat v̄leoz alte-
rum. ad oia tñ onera mīmo-
nij vterqz se obligat pactōe
generalī. hoc est ad vxorē re-
gendā et suandam ei fidē t̄lx̄
ri et alia onera sicut enī si quis
baptisaret̄ causa luxurie tñ
cupiscēs spēs alicuī xp̄iane
mulieris qm̄ aliter habere nō
posset nisi baptisaretur. vere
baptisaret̄. et v̄z sacramētū
baptismi recipet. sic et iste ve-
rū sacramētū mīmonij perci-
pit licz nō recta intēcōe Cō-
sensus etiā iste et si amore li-
bidis sit tñ. mīmonial̄ tamē
est n̄ fornicarius aut amato-
rius. nō enī in solā libidinem

cōsentit. sed etiā i omnia onē-
ra mīmonij et ad oia illa se ob-
ligat. sic et ille q̄ causa luxurie
sue explēde tñ baptisat̄. nō
in solam luxuriā cōsentit s̄ etiā
in hoc ut baptiset̄ et xp̄ianus
fiat. et ad oia agēda et sustinē-
da q̄ xp̄ianissimi sunt se obli-
gat ip̄a suscepōe baptisimi.
h̄c vills. Tercō caueāt contrahē-
tes ne inter eos sit affinitas
vel cognacō spūal̄. aut cōsag-
uinitas. mīmonij contractū im-
pediēs et dirimēs. alias sibi de-
bitum reddēdo alter admittit
adulteriū vel fornicacōz omittit
teret. Quarto debet in cōtra-
ctu cōsensus fuisse i mēte et ex-
p̄ssus i voce signo vel scripto
deficiēte enī alteri cōsensu v̄l
si non fuit exp̄ssus nullum mī-
monij esset corā deo. Quinto
videat ne scient̄ sit votū dō fa-
ctū inter ptes de cōtinēcia ali-
as vōes peccare posset mor-
talit̄ et dō spōsam s̄btaxeret
nec sine p̄cō mortalit̄ in mul-
tos vnqz postea posset petē de-
bitū nec p̄speritas t̄paliū in
tali mīmonio esset multū spe-
rāda. pmo etiā ḡuiter videtur
peccare qui votuā ducit sciēs
qz coopatur ei ad p̄cō mōta-
le causam dādo fractōis voti
similiter alij qui tales tradūt
nuptui. qz. ro. j. dicit nō solum
sup̄. excludūtur a regno dei.

qui mōtalia faciūt sed etiā q̄
 consentiūt faciētibus vbi glo.
 Cōsentire ē tacē cū possis res
 darguere v̄l errore adulando
 fouere. Sexto caueāt ne clā
 destine nuptias celebrēt s̄ be
 nedictōz recipiāt i facie eccie
 vbi nō sūt binubi. neuter enī
 coniugū tenetur reddere de
 bitū altei statim tracto m̄ri
 monio dic̄ th̄. i. m̄j. di. xxxij.
 et s̄m vill̄. sup̄ ray. peccat mō
 talis q̄ ante b̄ndictōz nuptia
 lem vxorem cognoscit i locis
 vbi est cōsuetū b̄ndictōnem
 adhereri. Valet aut̄ b̄ndic
 ctio m̄rimonial̄ et fit p̄p̄ mul
 ta ut notat hūbert̄ de officio
 ep̄i et vill̄. p̄f̄. de sacramētis
 Quāq̄ enī m̄rimonio annecti
 tur sterilitas et̄ hanc valz be
 nedictō dīna. p̄s. b̄ndixit eis
 et multiplicati sūt nimis. iter
 dū paup̄tas. et̄ hāc valz ead̄
 benedictio q̄ p̄uer. x. bene
 dictio d̄ni diuites facit inter
 dū discordia coniugum s̄ b̄ndi
 ctō d̄ni valz ad pacē nume. vj
 sic b̄ndicetis filiis israel. Cō
 uertat d̄ns vultum suū ad te.
 et det tibi pacē Interd̄ demō
 accipit potestātē in strahen
 tes ut patz th̄obie. m̄j. s̄ demō
 ne q̄ interfecit septē viros sa
 re. sed strah̄ valet b̄ndictō
 quia ibi est crucis signum q̄
 fugat demonem. Interdum

in coniugibus caro dīnatur sic
 equus et mul̄. Idō malo amo
 re cōiungūtur contra hoc valz
 b̄ndictō sancta. q̄ dat gr̄az
 ecc̄. xl. gracia sicut paradus
 in b̄ndictōnibus. gr̄a aut̄ ele
 uat m̄tem ad sp̄ualia. Inter
 dū matrimonio adiūcta ē mul
 ta p̄speritas ducens ad malū
 finē. sed b̄ndictio diuina ecō
 uerso adducit habūdanciam
 sp̄ualium bono p̄ ducenciū ad
 bonum finem. p̄s b̄ndictōnez
 dabit legislator ibunt de v̄tu
 te in virtutem vid̄. de? i syon
 Quia ergo b̄ndictio dīna cō
 comitat̄ inuocacōz d̄ni nois
 quā facit sacerdos i sua b̄ndi
 ctōe s̄m ill̄s nume. v. Inuoca
 bitis nomē meū sup̄ filios isrl̄
 et ego b̄ndicā eis. idō racōna
 bilis b̄ndict̄ matrimoniū ali
 quoz Quo ad terciū notat
 vill̄. vbi sup̄. Qd̄ cū m̄rimoni
 um sit sancta et̄ sc̄ificatia et p̄
 fecta societas maris et̄ feie i
 specie hūana. et sanctitas sit
 s̄m d̄yo. elōgacō ab expectacō
 nibz et̄ otamiacōibz vicōrum et̄
 p̄cōz et̄ adlx̄ecia total̄ ad de
 um idēco septuplex ē sanctis
 tas m̄rimoniū suāda a strah̄
 tibus. P̄ria cōsistit i elōgacōe a
 turpitudine et̄ expectacōe p̄hibi
 toz q̄ strah̄tes intēdē d̄nt
 ut se lōge faciāt ab h̄is. Se
 cunda consistit i custodia et

retractōne dōtis ab huiōi
 Tercia consistit i subiectōne sui
 ad alter et i iugo ppetue fut
 tutis quō se alter alteri sbicit
 absq; picipx Quāta i suscep
 cōe onis vic; pūsiōis a edu
 caciōis non enī leue ē on? viro
 puidere de pgnātib; enixis
 et nutriētib; filiē custodire p
 uulos et erudire. similit et in
 muliere dolor part? erūnōsi
 tas pgnācū qb; dōlet vir a
 miseria nutriētū et filia. Qui
 ta ē ex suscepōe rginis ipi
 us vxoris qntū ad virū q ecia
 regē habet totā domum vbi
 mulieri cōpetit ps solitudis
 nī enī rcepit vxorē tm ad dī ex
 hibēda necāriavict? et velti
 t? s ecia ad regēdū i cōpōicō
 ne mox i correctōne et pfe
 ctōe ei? nec leuis cura et mo
 dicū ē on? curamulieris vnus
 Sexta ex fructu plis ad dī
 cultū nutriēdū. Septima ex
 ipō sacramento id ē sacre rei sig
 no. Est enim signū cōiūctōis
 xpi et ecclie. xpi et fidelis aie.
 xpi et btōz prie. hē sūt san
 ctificaciōes de qb; videt loq
 apls. i. thessa. m. Nec ē volū
 tas dī sanctificacō vrā ut ab
 stineatis a fornicacōe. ut sci
 at vnusquisq; veltū vas suū
 possidere i sanctificacōe et ho
 noze nī i passiōe desiderij. sic a
 gētes q ignozāt deū. nī enī vō

cauit nos de? i immūdiā s i
 scificacōz i xpo ihu dño nro.

Capitulū .vñj.

Expenitēcie sacramento
 cui? tres sūt ptes fm
 crisostomū. cōtriciō cō
 fessio. a satisfactō. Primo vi
 dēdū est de origine cōtriciōis
 Secūdo de cōdicōib; cōtriciōis
 necessarijs Et tercō de effecti
 b; cōtriciōis Quātū ad p̄mū a
 notandū p̄ q fm mgr̄ m dī.
 xvij. m. Cōtriciō ē dolor volū
 tarie assumpt? p p̄cis cū p̄po
 sito confitendi et satisfaciēdi
 Dicitur p̄mo assumpt? opoz
 tet enī cōtriciōe q cōmūter ha
 betur p̄cedere quedā. scilicet de
 p̄uilegiata ut i latrōe mag
 dalena et paulo vbi de? fōtē
 mie aperuit ut fieret subito
 qd i alijs paulati. sic enī sana
 uit quosdā subito xps. alio
 quot tidie sanat successiue me
 diate cursu dñi sic et in aiab?
 fecit ut tlv. dicit cōtra gētilēs
 Scdo dī volūtarie non coa
 ctet ppter hoc piculosū ē in ex
 tremis p̄mo penitere. ut hēs
 sup. c. vj. a. Tercō dī dolo scz
 q sit displicibiliter maiō cuius
 cūq; puacōe cōtra deum. Et hō
 dolor est volūtaris nec opozt
 necessario q sensualit dōleat
 vnde stat. q p patre mōtus

sensibiliter plus doleat n̄ itel
lectualit̄ et gaudeat p̄cor̄ d̄
dolore tali. sed q̄z diu dolebit
R̄n̄. semp̄ id est q̄n̄ recolit
se male fecisse. Quāto cū p̄po
sito cōfitēdi et satisfaciēdi. Se
cūdo notādū s̄m̄ bonauen. q̄
quicq̄ sūt p̄ambula cōtricionis
ut plurimū nā p̄itēcia actu
alis q̄ ē immediata disposicō
ad gr̄am orit̄ et incipit s̄m̄ odi
nē p̄mo a fide cui? act? p̄
mus ē q̄ h̄o cōgnoscit et credit
dei boitatē et iusticiā. Et q̄ il
li diuine boitati displicet om̄e
p̄m̄. et q̄ diuina iusticia p̄cis
sic offenditur q̄ nullo modo
dimittit multū. cōter q̄ homo
cōgnoscit se mala cōmississe. et dei
offēsaz icidisse p̄ iusticiā solue
dā. Secūdo est act? timoris
suilis quo timet se eternalit̄
miseri futurū p̄pter p̄m̄ et re
trahitur isto mō a p̄cis p̄pter
metū gehenne i q̄ timore q̄s
si solū maneret desperaz. idō
terci? act? fidei ē q̄ credit de
um tam infinite misericordēz
ut ad verā penitēciā remittat
om̄ez offēsaz et i amicū dei rei
piat p̄itētē. Quart? ē act?
sp̄ei de venia cōsequēda p̄pter
dei misericordiā et boitatē q̄b̄
patat? ē indulgere et i amici
ciam reassumē penitētē. Qui
tus ē p̄positū emēdandi vitaz
et ruertēdi ad deū. et se ei cōfe

derādi et satisfaciēdi p̄ geitū
cōfessionem et satisfactōz. Et
hec oia inuēt̄ luce. xv. p̄ filiū
p̄digū p̄mū ibi. dicam illi sc̄z
patri. pater peccavi in celū et
corā te. sc̄dm̄ ibi. Tā nō sū dig
nus vocari fili? tu? terciū ibi
Et surgēs q̄d nō fecisset nisi d̄
p̄is clemēcia p̄sūpisset. q̄r
eciā ibidē vic? surgēs. quim?
tum ibi. v̄it. Et sic patz q̄ pe
nitencia incipit a timore suilli
et ut videbit̄ terminat̄ i amore
filiali. iuuat eciā ad p̄ncipium
cōtricionis mala cōsiderare q̄ fa
cit p̄m̄ mortale p̄cipue de q̄
i p̄ncipio libri h̄es d̄ trasgredi
ētibz p̄cepta ca. j. d. Quo ad b
sc̄dm̄ notādū s̄m̄ mgr̄m̄ in. m̄j
i pluribz distinctōibz d̄ p̄itē
cia et t̄lx. et sco. q̄ ad h̄ndā cō
tricoz. vel disposicōz sufficiētē
ad eandē p̄. delecōne om̄ p̄co
rū mortaliū exigūt plura. p̄
diligēs discussio cōsciēcie et di
sticta p̄cogitacio om̄ p̄coz
mōtaliū d̄ q̄b̄ h̄o n̄ ē p̄us suffi
ciēt cōtrit? et cuiuslibz eoz cū
cūstācijs aggruātibz maxie
cū cūstācijs i alijs gen? mor
tal̄ p̄ci trasētibz h̄eat aut̄ ad
mēoriādū diligēciā sic dicitur
capi. ix. f. et ca. xij. f. Vt p̄bat
magister i. m̄j. di. xvj. et p̄ au
gu. libro de vera et falsa p̄itē
cia et ad min? in p̄ma cōtricoe
id ē attricoe et p̄paracione ad

contritiōem exigit ut doleat
 s̄ singulis q̄ mēorie occurrūt
 mortalibz. et etiā de singul' eo
 rū circūstācijs q̄ p̄ci spēm mu
 tāt id ē i aliud gen' p̄ci mōta
 lis trahūt de q̄bz circūstācijs
 clarius dicetur in materia cō
 fessōis. Raco d̄coz qz opor
 tet ut in sequēti mōbro dicet
 s̄ singulis detestacōz spēalē
 h̄re memorie saltem occurrē
 tibus. vñs p̄ceptū eccie. Omnis
 v̄triusq; sex. l. v. s̄ peni. et re
 mis. dic̄ ois v̄triusq; sex. fide
 lis post qz ad annos discrecio
 nis puenerit. oia sua p̄ca sal
 tē semel i anno fideliter cōfite
 atur. de hoc ezechias rex ait.
 ysa. xxxviij. Recogitabo tibi
 om̄s annos meos i amantudi
 ne aie mee. Secūdu ē dis
 plicencia seu detestacō singu
 loz mortaliū p̄corum suozū
 quoz in p̄dicta p̄cogitacōe
 poterat esse memor. est aut̄ de
 testacō ista nolicio q̄ penitēs
 nollet se illa sua p̄terita p̄ca
 fecisse. aut ē volico cōdiciona
 lis q̄ v̄llet se nō peccasse si es
 set sibi possibile aut optatiua
 ut v̄tinā n̄ peccassem ita cōtra
 deū. qz autē singula q̄ mēorie
 occurrūt oporteat in spēali
 detestari s̄ patet. i. ezechie.
 xvij. vbi de' tradidit modū
 iustificādi impiū dices si impi'z
 egerit penitēciā ab oibz pecc

catis suis q̄ opat' ē et custo
 dieit vniuersa p̄cepta mea scz
 p̄posito et fecerit iudiciū id ē
 scrutiniū sup̄ om̄issis et iustici
 am id ē exteri' eff̄cualit' cui'
 qz qd̄ suū ē tribuēdo dō sibi et
 proximo vita viuet et nō mo
 riet'. Idē vult apls. i. cor. xi.
 vbi dicit Probet aut̄ seipm hō
 et sic s̄ pane illo edat. idē vult
 glo. sup̄ ill' ps. Lauabo p̄
 singulas noctes lectū meū.
 Dicit p̄ singulas noctes itel
 ligere debem' singla p̄ca su
 per q̄bz singularit' flere debe
 m' ad h̄ ut lauetur lect' n̄r e
 cōsciēcie. racō ē qz per singula
 p̄ca mortalia facta ē spēalis
 auersio ab icommutabili deo
 q̄ rei mutabili hō adhx̄sit. Itē
 cōfiteō p̄ cōfessionē explicat'.
 s̄ oportz de singul' mortalibz
 cōfiteri igit' etiā oportet s̄ sin
 gulis cōteri. Et licet illud ab
 oibz sit faciēd'. Est tñ singla
 ter necessariū illis qui adhuc
 aliqua malicia ita infecti sūt
 ut illā vix vel nō dimittē p̄po
 nāt. indigēt h̄ij tam diu lam
 tari. quo dum p̄ dei gr̄ciā s̄ oī
 bus doleāt Cōcordat p̄fatis
 th. m. iij. di. xvij. dices. q̄ntū
 ad p̄ncipiū cōfiteōis id ē q̄ntū
 ad attricōz q̄ homo cogitat s̄
 p̄co et dolet et se p̄parat ad cō
 tricōz oportz qz sit detestacio
 s̄ singulis peccatis que cui'z

in memoria habz adhibita diligēcia ad memorādū et inueniēdū ea. Quātū vero ad terminū contricōnis scz qn ipa displicēcia format caritate et fit contricō. tūc sufficit qz fiat vna d̄ d̄is de om̄ibus sim: l̄. Ter
 37 cū requisitū ē vna ḡnalis de testacō oim p̄cōz suoz tam oblitoz qz ignoratoz q̄ peccator omisit et nō sciuit et adhuc nescit quot fuerūt p̄ca. p̄ intellectu aut oblitoz p̄cōrū notādū fm̄ th̄. q̄ obliuio de aliq̄ p̄t esse dupliciē vno sic q̄ totaliter a memoria exciderit et q̄ homo nō possit illud iqrere nec memorari. alio mō sic q̄ p̄tima memoria exciderit et p̄tim remāserit. sicut cū i generali recolo me aliq̄d audiuisse s̄ nescio in sp̄ali q̄d fuerit. Et tunc requiro i memoria ad agnoscēdū et r̄mini scēdū. sic etia3 dicitur aliquid esse oblitū dupliciē vno modo sic q̄ i ḡnali maneat i memoria s̄ non in sp̄ali ut cū homo recolit se vnu vel p̄la omisisse et nescit q̄ vic3 an supbia. an avaricia. vel luxuria. vel gula. et tūc debz hō cū diligēcia recogitare ut iueniat p̄m in sp̄ali quia hō tenetur de quo libet suo mortali memorato i sp̄ali cōteri specialit̄. si autē inuēire nō p̄t. nec in p̄ticulari

memorari tūc sufficit de eo cōteri fm̄ q̄ in memoria cōtinet scz dolere q̄ comisit quodam mortale de quo nō ē memoria. Et debet nō solū sic i ḡnali dolere de quodā p̄cō omisso et oblitō. sed debet etiam cum h̄ dolere de obliuione que sibi ex negligēcia p̄pria cōtingit

Alio mō p̄t p̄m esse oblitū sic q̄ ipm̄ om̄ino a memoria excidit nec aliquā d̄ eo habz noticiā etiā adhibita sufficiētī diligēcia et tūc n̄ tenet hō de eo cōteri i p̄ticulari qz impotēcia excusat eum a debito et sufficit ḡnal̄ contricō de om̄i eo i q̄ deū offendit. et dicit bona uen. q̄ penitēs nō debz d̄ oblitis cōteri in ḡnali sub adicōe ut si deū in aliq̄ p̄cō offendit sed debet de eis cōteri s̄ p̄babilis estimacōe. debet enī p̄babilis et v̄similis estimare q̄ in multis offendit deū et sic ex hac estimacōe doleat ac si certū esset tūc ē vere contrit? d̄ eis et dimittūt sibi illa oblita sicut cognita que detestatur i p̄ticulari. De ignoratis v̄o p̄cis f̄ quō sit conterēdū vbi vic3 q̄s peccauit s̄ nescit ea fuisse peccata. Notādū p̄mo fm̄ th̄ in quarto. distinc̄ tōe. xxi. q̄ ignorantia ei3 q̄s scire tenet nō excusat eum quia ipsamet ignorantia ē peccatum. vnde

cū aliquis nō confitetur p̄ca p̄
ter hoc q̄ nescit ea esse p̄ca et
suo mō videtur si nō cōteritur
s̄ aliq̄b̄ p̄cis propter hoc q̄
nescit ea esse p̄ca et potissime
prop̄ ignorāciam iuris dīni
tūc non excusat̄ alias hereti-
ci excusarentur qui aliq̄ p̄ca i
quibus sūt nesciūt esse p̄ca. et
eciā excusarētur simplices q̄
ex negligēcia aut ex desidia
ignorāt. et q̄ ignorata ex ne-
gligēcia sciūt p̄ diligēcia iō
tenetur hō facere q̄d in se ē
ut p̄ca sua coḡscat q̄ten? de
eis cōterat̄ cōfiteatur et satisfā-
ciat Et si quis p̄ qualē diligē-
cia sit r̄pellēda ignorācia Rū-
dit crisost. sup̄ math. omelia
xxxix. si velles scripturaz in-
gredi veritatē nūc potēs oīō
nibus. nūc quereres i scriptu-
ris. nūc pulsares hōis opib? **g**
nūc iterrogares sacerdotes.
nūc istos nūc illos. Ex q̄b? **g**
fm̄ bonauē sup̄. m̄j. et viii. **g**
parisiē. de fide et legib?. Eli-
citur q̄ quatuor sūt iuancia
cōt̄ ignorācia. Primo tenetur
quis discere salutaria sibi. Et
hoc p̄ verbi dei attentā audi-
eciā p̄ libror̄ sacre scripture
diligētē lectiōē. et p̄ cor-
diale meditacōz. deb; enim q̄
libet fm̄ stat? sui exigenciaz
talib; intēdere. nō solū i q̄dria
gesima s̄ eciā i omī die fel tu-

uo cū ad hoc sit institut? si enī
p̄ alios dies t̄palibus itēdis
cur nō i die festo legi dei intē-
deres. o si q̄ p̄fata fecissent q̄n-
ta iā ignorata didicissent Se-
cūdo exigit̄ ut quis frequē-
cōterset cū bonis hōibus de re-
bus loquat̄ salutarib? et que-
rat de eis que ad dī p̄tinēt hō-
norem et suā salutē. Tercō **h**
caueat a p̄cis grauib; q̄ iā
cognoscit et si incidit statim cō-
ratur. alias fm̄ gre. peccatū
q̄d p̄ penitēcia nō delet̄ mox
suo p̄dere ad aliō trahit pec-
catū et lumē racōis cecat ut p̄-
bat mgr̄ i. ij. di. xxxvi. vñ ro.
j. Enūmeratis q̄busdam p̄cis
et negligēcijs dīc̄ p̄pterea tra-
didit illos de? sc; p̄hos i pas-
siones ignominie q̄ deū coḡ-
scentes nō sic deū gl̄orificauē-
rūt Quartū est ut q̄s crebro
deuotis oracōib; deū et scōs
inuocet q̄tenus eū de necessa-
rijs potissime dignet̄ illūiare
q̄ oīs sapiēcia a dño deo est.
sic scūs thx. fuit illuminat? a
deo et eciā ab ap̄lis d̄ quodā
dubio instruet? h̄ enim faciē-
do plurima q̄s discerz d̄ h̄ eci-
am reperies infra p̄cepto. ix.
c. m̄j. k. l. Ad p̄positū igitur **i**
q̄n quis incipit sc̄dm̄ bonauē.
super. m̄j. Cognoscere p̄ca
que prius ignorabat tunc te-
netur de eis in p̄ticulari cōteri

et cū hō ceteri d' ignorācia sua
 q̄ sibi ex sua culpa eueit. et de
 bz etiā istā ignorācia emēda
 re. p̄ posse. alias nō videt esse
 ver? penitēs qm̄ ē de necēarijs
 ad salutē qm̄ diu aut ignorat
 aliq̄ p̄ca: debz d' eis ceteri i ge
 nerali ut qm̄ hō dolz i cōi d' omi
 dei offēsa p̄ ip̄m omīssa. dole
 at etiā in gn̄ali de oibus pec
 catis oblitis Et postq̄; hō cō
 tritus ē i pticulari de omibz
 sibi cognitis et etiā de omni
 bus oblitis in generali. tunc
 debet homo estimare verisimi
 litē se etiam in multis offēdis
 se deum que ignorat et nō no
 scit esse p̄ca. et de talibz debet
 ceteri i gn̄ali et cū hō de sua cul
 pabili ignorācia seu crassa. et
 p̄ talibz hūilitē veniaz p̄cetur
 hō docet lex dei in ps̄. delicta
 quis itelligit glo. q. d. nullus
 oīa. idō addit ab occultis et
 et ab alienis p̄ce suo tuo. Et
 alibi delicta iuuetutis mee et
 ignorācias meas ne memine
 ris dñe. Sz q̄reres q̄nt? do
 lor seu q̄nta displicēcia exigis
 tur ad cōtricioz Rñ. fm̄ thō. du
 plex ē dolor cōtriciois. vn? i vo
 luntate et est ip̄a cōtricio met
 seu displicēcia peccati et debz
 esse maior de p̄cis q̄z quicūq̄
 deliberat? dolor. aut quecūq̄
 volitō eiusdem volūtatis d' q̄
 cumq̄ tēporali re. Quia plus

volūtas debet detestari p̄m
 quia contra deū qm̄ nolit quod
 cūq̄; damni i alijs rebz maxi
 me quādo homo de vtroq̄ de
 liberat et ea ad inuicem cōpat
 deus enī debet sup̄ omnia pla
 cere cū oīa alia finalitē sint in
 ip̄m ordināda. et idō p̄m qd
 ab eo autit et eū offendit de
 bet sup̄ oīa volūtati displicē
 Ideo ieremie. vi. luc tū vnige
 niti fac tibi vbi glosa dicit do
 cet penitētē qd facere debet
 nā peccator nō habet in vnam
 aīa; et. et alia glo. nichil do
 lēci? morte vnigeniti. Et ita
 fm̄ racō; et volūtate nichil d'
 bz esse detestabili? et maḡ no
 litum q̄; peccatū. et addit tho
 mas et dicit. q̄ etiam i casu i
 quo oportet hominē peccare
 mortaliter aut mori. aut aliā
 quācumq̄ penam tolerare te
 neres? homo i tali casu omnem
 penam p̄eligere. et pot? susti
 nere qm̄ peccare mōtaliē. aut
 qm̄ velle peccasse et h̄re volū
 tariam et deliberatā cōplacen
 ciam in mortali peccato p̄tei
 to. tamen quando non immi
 net tal' casus necessitatis tūc
 nullus est de hoc temptādus
 eo q̄ homo nō scit de facili af
 fect? suos regē aut mēsurā
 re Bonauentura etiā dicit q̄
 magnū ē periculū et stulticia
 ab aliq̄ ifirmo id ē i vtutibus

in virtutibus imperfecto vel etiam
a seipso hoc querere scilicet an vellet
mori. aut quod cumque penam susti-
nere. vel mortaliter peccare. quod
habet esse vel alium temptare et a nul-
lo penitente debet confessio habet que-
rere. si si sponte quis illud di-
cit signum est magne penitentie
alius est dolor sensibilis in pe-
te scilicet sensibilis. et talis non est
necessarius ad contritionem pro morta-
libus. primo quod non est semper
in peccato nostra. secundo quod sic pec-
catum per actum voluntatis suffici-
entem nascitur. ita per actum volun-
tatis vicem per detestacionem peccati
lutaria que est essentialiter contri-
tio sufficiens tollitur sine dolo-
re sensibili peccati. laudabiliter tamen
esset si haberet moderate. Quam
tamen requisitum ad contritionem est
ut hoc cesset a mortalibus et ut
etiam habeat propositum sibi ca-
uendi pro futuro non solum de peccatis
omissis de quibus nunc dolet. sed
etiam de omnibus mortalibus et occa-
sionibus peccandi. ratione quorum vel
similiter esset postea iterum casu-
rum in mortale. patet illud per diffi-
cilem penitentie gratie. que est pec-
cata preterita plangere et plangere
da iterum non committere id est habere
propositum non ea amplius ad-
mittendi. ad idem est magister in. m. j.
di. xv. et. xvi. ratio propositi illi
us est quod si hoc non habet tale pro-
positum nullum mortale scilicet committit

tendi tunc haberet voluntatem alicuius
id est vel complacencia mortalis peccati.
Dicit etiam augustinus. li. d. vera et fal-
sa penitencia. scio deum inimicum
omni criminoso. quomodo ergo quomodo
crimine resuat de alio recepit ve-
niam. nam luc. xvi. et ioh. vii. to-
tum hinc sanum fecit in sabbato
Et nullum demonem in eo reliquit quod
legionem habuit luc. vii. ex quo
patet quod non coterit qui odium
grave contra proximum retinet. Item
quod occasiones certas peccatorum vita-
re non proponunt ut concubinas
vsuras et huiusmodi. Item qui nolunt
reuocare seductos malis consi-
liis et moribus pro eos aut diffama-
tos iniuste. Quotum requisitum
est propositum confitendi pro loco
et tempore secundum ecclesie preceptum omnia
sua mortalia prius non confessata
et de quibus prius non est legitime
absolutus et etiam propositum sa-
tisfaciendi deo pro illis peccatis
Sextum requisitum est motus in
bri arbitrii in deum qui videtur
esse maxime dei dilectione super omnia
Ratio est secundum thomam. in. m. p. q.
lxxxv. Quia talis dilectione dei
est causa detestacionis peccatorum fi-
naliter propter deum et in quantum sunt dei
offensiva et contra honorem ipsius
sicut ut patebit statim de hoc ecci-
as. lxx. j. c. xi. penultimate precepto. h.
septimum requisitum est vna generalis
detestacio omnium peccatorum mortalium
ad veram enim penitenciam requiritur

dicit th. ibidem q̄ homo dese-
rat p̄m inq̄ntum est cōtra deū
Et post pauca subdit. si enim
displicet h̄i aliquod p̄m eo
q̄ est contra deū sup̄ oīa sibi
dilectū q̄d requiritur ad rācōnē
v̄re penitēcie tūc etiā displicet
sibi oīa p̄ca mortalia. ibo
mgr̄ i. m̄j. di. xxi. b̄tm̄ augu.
allegādo dic̄. arbitriū liberta-
tē q̄rit deū n̄ necitatē. caritatē
et n̄ solū timorē. et s̄b̄dit opor-
tet nō solū timere iudicem sed
et diligere. ergo oportet q̄ h̄o
deū sup̄ oīa diligat et q̄ ac-
tual̄ d̄i dilectō sit sibi cau-
sa et eū moueat ut detestetur
p̄m finalit̄ p̄p̄ deū sc̄z inq̄ntū
ē dei offensiuū et cōt̄ eius hono-
rē. Ex quo pat̄z q̄ si h̄o pec-
cata sua detestet solū q̄ sunt
oppoīta v̄tuti morali aut solū
q̄ rōdūt eū indignū et vitupa-
bilē q̄liter etiā p̄h̄i cognoue-
rūt detestāda esse p̄ca. aut si
solū detestaret̄ ea p̄p̄ timorē
pene. amissiois vite eterne in-
q̄ntū illō esset sibi incomodum
ibi sistēdo sine v̄teriori r̄lacō-
ne i deū tūc h̄o solū q̄reret suū
comodū et fuger̄z suū incomo-
dū et nullo q̄reret deū et illi
honorē cōt̄ illō apl̄i. j. cor. x. si
ue māducatis siue bibitis et
nec tal̄ detestacō esset actus
v̄tutis q̄ nō cōs̄tācōnata de-
bito fine et p̄ cōs̄ nō formare

tur ḡcia nec fieret cōtricō. idō
nullū toller̄z p̄m. p̄mo ip̄a es-
se t̄viciū et actuale p̄m q̄ cur-
cūstācōnata i debito fine et p̄
cōs̄ etiā n̄ esset attricō v̄ra q̄
de cōgruo meret̄ ḡre infusioz
et p̄cōz r̄missioz. s̄ esset actu-
alie offendens et ita meretur
penā. Exēplū p̄mo de ant̄h̄o
tho de q̄. i. mach̄. ix. q̄d pec-
cato q̄d cōmisit in dei fideles n̄
ē a deo m̄iam cōsecut̄ q̄ ut dic̄
tho. veniā fuisset cōsecut̄ si ve-
re poituisset nō aut̄ vere poitu-
it q̄ n̄ ex amore iusticie s̄ pec-
catis cōmissis dolebat s̄ ex timo-
re pene q̄m expectabat v̄l ex
dolore pene quam sus̄linebat
sic demōes et d̄anati om̄s pe-
nitēciā agūt magnā p̄ p̄cis
nō q̄ deū offēderūt s̄ q̄ inco-
modum eorum maximū ē. s̄ li-
cet ista septem p̄ucta sint p̄-
babilis ex doctoribus sacre
thologie dicta tū q̄ de talibus
p̄sertim. i. et. vii. cōdicōnibus
vult p̄dicare caueat ne p̄lm̄
scādaliset v̄l desperare faciat
sed more prudentis medici et
scōm pastorale beati grego-
caute loquat̄ ita ut duros et
dissolutos terreat et emolliat
pusillanimes autē desperare
de venia non faciat. Quātū
igitur ad. iij. p̄ncipale q̄n h̄o
p̄ illa septē sup̄ d̄ca se p̄para-
uit et deueit ad illā v̄nā ḡnālē

oim suoz mortaliu detestaci
one bn cūstancōnatā. maxie
circūstancia debiti finis scdm
dicta Et qñ huiōi detestacō
ē satis magna p tot a tantis
pcis. tūc mox iformat' caita
te a fit' cōtricio. Et i eodē instā
ti deus multa bona ofert peni
tēti nō ex valore cōtriciois pē
se seu attriciois. s' ppter meritū
passiois xpi q' incipit iā aliq'
modo vnire se xpo ppter quā
vnionē passio a meritum xpi
sibi suffragatur p modū iflu
xus fm tlv. in. n. p. non inqz
ex valore cōtriciois pēse quia
breuis et pua est et non suffi
ciens satisfactio p pēo mor
tali qd ē aliq' mō infinite mali
cie eo q' p ipm infinitū bonū
cōtēnitur sed dimittit pēa et
alia bona cōfert ppter meritū
xpi qui sua passione nob me
ruit q' qñ hō in fide xpi a ppe
deū detestatur pēa sua scdm
modū pmissum tūc de' dimit
tit ea ppe h' q' dei fili' sibi di
lectissimus p pcis istis sicut
p oibus alijs mortu' ē et dō
pri hostiā se obtulit plus fm
āsel. Cur de' hō dō placētem
qz pēa sit malū a nociuū sūt
aut effectus cōtriciois seu bo
ne attriciois etiā ante qz q's cō
fiteat' actuū pmo. scdm xpi
exēplum luc. xv. oia pēa mor
talia pēitēti i instāti dimittū

tur et p' celestis ei tanq; filio
pdigo rūtēti mīa mot' oc
currit ei eternā penā in t'palē
cōmutādo. Secdo amic' si effi
citur ita q' iniquitatum ei' am
plius nō recordet' ad irā scdm
Eze. xvij. qd significat osculū
p'ris. Tercō grā caritas a ce
tere vtutes in baptismo ifuse
et p' pēa p'dite aie infundūt
Et hec est stola p'ma. Quāto
heres eterne patrie efficit' q'
hereditas p' fidi annulū i bap
tismo datur ei et nūc fides ca
ritate fōmata certa ē d' eter
na felicitate. Quāto oia opa
viua oli a mōtificata p' pēa r
uiuiscūt ut v' ut calciamta pe
des affectuū ammō muniēt
P'efatas. vij. cōdicōes vere a p
triciois breui' p' stringēs can
cella. parisien. ioh. d' gersona
interpti suo int' cetera sic dic
Sciens misericordissim' p'
de' a cog'scēs nrām fragilita
tē p' maximā et ad malū p'ni
tatē multiplicibz v'ns mōtali
vita durate patissim' est nob
delicta remittē et grā ofer
re si dūtayat v'iacit' a ex cōda
tres sibi s'criptas v'itates
porrigam'. P'ria v'ritas d'ne
sic vel sic of' tuā boitatē pec
caui. ut m' displicet. racōne cu
ius penitentiā ago q' te offē
di. q' totus es v'nerādus. a cō
lendus. quodqz mādatū tuū

transgressus sum. secunda veritas dñe bonum habeo ppositū et desiderū tuo iuuamine mediāte m̄ in futurū p̄cauendi ne ic̄dā i peccatū et occasiones iuxta possibilitatē viriū euitādi. tertia veritas dñe bonā habeo volūtatem p̄corum meorum cōfessionē integraliter faciendi. p̄ loco et tpe finitū et sancte m̄ris ecclesie mā datū et p̄ceptū. has veritates si aliq̄s q̄licūq; loco et tpe sinceriter nō ficit aut mēdaciē ex corde p̄nūciauerit securus existat se i salutis et gr̄e statu cōsistē et vitā eternā mereri q̄z uis oīa crimina cōmississet si etiā talis absq; alia cōfessione cōtinuo decederet i absentia sacerdotis dormiēdo. aut alio quouis mō morte s̄bita p̄uēt. idē finaliter saluaret acerbissima q̄ pena purgatorij mediāte. Ex quo notādū et salubre cōsiliū elicitur ut xp̄ian⁹ quilibz singul diebz bis a semel sero v̄l de mane aut saltem festis diebz redeat ad cor suum cōscientiā examinans an tres p̄missas veritates proferre valeat cū corde sinceritate. et si sic tūc int̄ statū salutis se esse cōfidat q̄ si eas pura m̄te fateri n̄ valet obstāte volūtate peccādi q̄ actualit̄ delectat. aut iniquo p̄posito q̄ q̄s occasiones

p̄corū vitare r̄nuit quē admodū illi q̄ p̄cis carnalibus meriti resurgere nolūt. aut s̄lutas suas. aut iniustas mercacōes et lucra cōtinuāt vel iniuste retinent alienum. quicq; alteri odio vel videte desiderio flagrantes in nocendi p̄posito p̄seuerāt certissime sciāt h̄ij et cōsimiles nō ep̄m aut papā eos absoluerē posse q̄m̄q; talibz salutare cōsiliū det ut p̄ seipos vel alios bona q̄ potert opereretur orādo v̄l elemosinas dādo q̄ de eoz cōda illuminet et ad bonū dirigat et cōtāt. hec cācell. S; quō cōtricio ē habēda de venialibz s̄n. th̄o. i. m̄. di. xvij. q̄ ad delectōz venialium non exigitur actualis cōtricio de oibz. nec sufficit habitualis cōtricio p̄ delectōe omnium semp. s̄ sufficit media cōtricio scz quorūdā displicēcia i sp̄ali n̄ q̄s i deū feruida ferret vbi p̄tūc sibi implicite oīa sua displicerēt venialia tñ o; semp q̄ anim⁹ nec implicite nec explicite illi veniali inhxreat q̄s sibi vult dimitti. alias volūtas curua esset. hec itelligē q̄ ad reatū p̄ci. s̄ de pena pl̄ et m̄m⁹ dimittit sc̄dm q̄ pl̄ dolet vel ap̄cū deuotum r̄mediū suscipit ut aquā b̄ndictam disciplinam et alia huiusmodi

Capitulum Nonum

ōfessio ē scōa p̄s p̄nie
de q̄ tria sunt vidēda.

Pr̄io q̄ eius fr̄cis seu
effect̄? Scōdo quō q̄libz et q̄
lit̄ sit cōfiteđū. Tercō de cōfessi
onis ḡnal̄ effect̄ibz et p̄petatibz

a Quātum ad .i. notādū s̄m
t̄ho. et sco. et bonauē. di. xvij.
nij. q̄ nouē sūt effect̄s cōfessio
nis et sacramentalis absolucōis.
Prim̄? ē magnū meritū cōfite
tis et fuga trāsgressiōnis istiz
p̄cepti de q̄ in h̄ p̄cepto c̄tus
ait Ioh̄. xx. Quoz remiseritis
p̄ca remittūt̄ eis. Obedit etiā
q̄s h̄ p̄cepto eccl̄ie. quoz p̄ce
ptorū trāsgressio ē ḡue p̄m.

b Secundo valet ad augmē
tū gracie si q̄s prius eā habu
it. Tercō valet ad gracie noue
infusiōne si ea prius caruit fa
ct̄ q̄ d̄ attrito cōtritum. si enī
dolor attriciōis penitencie nō
fuisse sufficiēs dispositio ad
cōfiteđū. tūc cōfessio et absolu
cō ei sup̄adiuncte sup̄plere
eius defectū dūmō penitens
ipe tunc non ponat obicē gr̄e
per cōmissionē actualis pecca
ti mortal̄. Quarto. cōfessio et
absolucio infinite lōgā penam
iferni et acerbā valde mutāt i
tpalem penā et purgatorij. et
hoc faciūt cōfessio et absolu
cō h̄ite in p̄posito. etiā auteq̄

homo cōfiteatur sc̄z cō cōteitur
vere. q̄ sic an̄ cōfessionē mori
ens finaliter saluaretur Et q̄
p̄fata pena q̄m̄q̄ sit finita tū
iproporcionata est viribz p̄i
tentis i h̄c mūdo viuētis p̄ vi
clauū in cōfessione et absoluti
one int̄tū illa pena p̄ cōfessio
nem et absolucōz minuit̄ q̄ re
manet p̄porcionata viribz pe
nitētis ita q̄ satisfaciendo p̄t
se ab ea i hac vita totalit̄ q̄s
liberare. idcirco quāto cōfessio et
absolucō sacramentalis ipropō
cionatā h̄is viribz penā cōtri
to debitā reddit h̄ p̄porcionā
tā h̄is et p̄ cōis penā finitā mi
nuit̄ āplius. Sexto cōfessio et
absolucō etiā penā p̄ p̄cis de
bitā p̄t̄ r̄recūdiā pl̄z minu
unt q̄m̄ p̄us fuit̄ iminuta. Et
iō quāto pl̄z q̄s cōfitē. tāto si
bi pl̄z pena minuit̄ et tocies
cōfiteri posset q̄ ois pena sibi
dimitteret̄ p̄ p̄fata Septio
cōfessio v̄z ad p̄ci coḡcōem quā
fit discreto cōfessorij. Octauo
valz ad cōscie ass̄curacōne. vñ
cū dauid corā p̄h̄a cōfitebat̄
p̄m suum. statim audiuit ab
eo. transtulit d̄ns peccatum
tuū. ij. re. xij. vñ. ij. cor. j. Glo
ria nostra h̄c ē testimoniū cō
sciēcie nostre. Nono s̄m t̄ho.
sp̄calē ornatū imp̄mit faciei
aie deo honorificū proxio ex
emplarem et demoni terribilē

c Quantū ad. ij. p̄ncipale de
 qui p̄circūstācijs satis neces
 sariū est dicere. videlicet quis
 vbi. q̄n. q̄s. et quō xp̄ianus te
 neatur cōfiteri. p̄mo q̄s cōfiteri
 teneatur. R̄n. fm̄ p̄nomiatos
 doctores q̄ adultus q̄ habet
 vsū racōis. et q̄ post baptisimū
 susceptū peccauit mōtaliter.
 p̄ adultū aut̄ itelligit Scot⁹
 nō aliquē tante aut tante eta
 tis s̄ hominē qui habet etatem
 sufficiētē ad agnoscēdū q̄d
 iustū et quid iustū cont̄ legē
 dei. Et qui p̄us instruet⁹ et in
 terrogat⁹ ordinate percipit
 q̄d iustū et q̄d iniustū in lege di
 dei. In vno cū fit q̄ in alio. In
 nōnullis etiā malicia supplet
 etatē ita et p̄t fieri in bonis
b S̄ sūt q̄tuor dubia hic. p̄mū
 q̄d de muto. Itē. ij. q̄d s̄ igno
 rāte p̄deoma certū R̄n. cōfiteri
 fm̄ doctores q̄ tales p̄ sig
 na et nutus cōfiteri possunt no
 ta tā cōfiteri q̄ confessori. Si
 aut̄ non habētur signa vtriq̄
 nota. tunc fiat p̄ iterp̄tē etiā
 secularem qui tacere tenet̄ sic
 cōfessor. p̄ncipalis. Scot⁹ tñ
 videtur non esse necessariū cōfi
 teri per iterp̄tem sed talis qui
 nō habet sacerdotem p̄deoma
 scientē. habet impossibilitatē
 cōfiteri homini p̄doneo. p̄pter
 q̄d ut dicit Scot⁹. sufficit sibi cō
 fiteri deo cū p̄posito ista p̄ccā

cōfiteri etiā sacerdoti oportuni
 tate oblata. Terciuū dubiū
 nūquid non habenti sacerdotē
 p̄ntem licet mittere et cōfiteri
 p̄ccā p̄ scripturā scoto et sanc
 to doctorum q̄libetis videt̄
 q̄ fit cōtra racōem cōfessionis sa
 cramentalis scriptura missa sacē
 doti absenti. tum q̄ scriptura
 talis de sua natura semper est
 patula cuiq̄q̄ legētī. tum q̄
 absenti tolleretur v̄recūdia
 q̄ ē etiā p̄ maxima satisfacti
 onis. tū etiā p̄pter picula que
 sequi possent i ruelādo p̄ccā hoc
 xp̄us docuit sumere sacramē
 tū vt videt̄ fm̄ aug. et mgr̄m
 di. xvij. Q̄n luc. xvij. precepit
 leprosis vt se p̄ntarēt sacerdoti
 Quāto q̄d de illo q̄ nullū mor
 tale s̄ solū veniale p̄ccm̄ habe
 ret R̄n. fm̄ multos q̄ n̄ tene
 tur cōfiteri racōe d̄mi precepti
 q̄d contra mortale solū latū ē
 Sed racōne precepti ecclesie.
 Omnis vtriusq̄ sexus tenetur
 fm̄ quosdā. Secūdo q̄d tene
 tur aliq̄s cōfiteri R̄n. q̄ mōtai
 lia p̄ccā cū q̄nq̄ cōditiōib⁹ vis
 licz oia mōtalia et cōstācia
 ad mōtale trahēt̄. Dubia q̄
 dā et quottas mōtaliū et fm̄
 quosdā q̄ntitatē q̄ndā. mōta
 lia tēnī cōfiteri q̄ q̄s p̄ n̄ ē rite
 cōfessus et s̄ q̄b⁹ p̄t h̄ere meōri
 am dic. sco. p̄missa inq̄sitiōe
 diligētē cū dū possibilitatem

fragilitatis humane. Ratio ē
 qz p qdlibet pēm mōtale effi
 cit quis dei inimicus et sepat
 ab vnitate quadā ecclie. Confessi
 o autē directe instituta est vt
 qz oñdat deo et ecclie reconcilia
 tus. Item p omē mortale nau
 fragat hō et p tabulā secūda
 penitēcie post baptismum so
 lū salus acqrit. sed ecia dēm ē
 mortalia illa confiteri quorū pōt
 habere memoriā vt tactū ē. et
 dicit sco. qz hō debet tāta dili
 genciā apponere in scrutādo
 cōsciā suā et iqrdō mortalia
 a se commissa qntā diligēciaz
 apponeret prudēs vir circa a
 liqd multū arduū quod valde
 esset sibi cordi. S; stat qz ho
 mines p temporalibz arduis q
 runt diligentissime vias amiz
 cos et media prudētissime. vñ
 aug. et allegat a magistro.
 di. xvj. diē. sit pat? facere p
 recupanda vita aie q faceret
 pro euitanda corporis morte
 Et s; dicit. cū gaudio eni face
 re debet immortalis futur? que
 faceret p differēda mōte mo
 ritur? diuturna igit? delibeācō
 locū maxie haēt i diu non cō
 fitentibz et conterentibz raro
 et grosse viuētibz. Oportet
 etiā omnia memorata et singu
 la vni et eidē confessori confiteri.
 Rō qz confessio fit sacerdoti loco
 dei. sed in cōfiteōe oia et lingu

la deo debent oñdi. ergo et in
 confessione. et in casu quo cō
 fessor p̄mus ppter casus ref
 uatos nō possit absoluē ab oī
 bus. tñ cōfiteō tenetur p̄mo cō
 fessori cōfiteri oia et singula et
 de illis a qbz nō pōt absoluē cō
 fessor debet eū ad superiorē re
 mittere. Dicitur notāter oia
 mortalia. qz siue sint cōsensūs si
 ue p̄posita. siue verba. siue fca
 siue obmissa mortalit? oia sūt
 cōfiteōda. additur vni ex pte
 confitētis qui erubescere debz
 coram cristi vicario que facere
 n̄ erubuit corā omnipotēti deo
 ex parte etiā confessoris vt sci
 at de singulis iudicare. et sic
 hēmus qz oportet cōfiteri mor
 talia omnia q in memoria hēri
 pōt et vni sacerdoti. Oportet; h
 etiā tercō cōfiteri mortalia cū
 cōfiteōis aggruātibz et i aliis
 gñ? p̄ci mōtalit? tractatibz. sicut
 sūt ille que sp̄ali p̄hōcōne p̄
 ceptoria prohibentur. vbi ḡ
 cia Accipere alienū p̄hibetur
 ibi. non furtū facies. sed si qz
 de loco sacro accepit vel rem
 sacram. alia prohibicōne p̄hi
 betur. ideo opōtet ambo confi
 teri videlicet de furto et de sa
 cro loco. similiter si fornicat?
 es cū adultēa vñ cū moniali vñ
 cōsangnea. hē cōfiteōe i aliā
 spēm p̄ci mortalis trahunt et
 go sunt confiteōda. sic forte

est de hoc qd qd mortali peccat die festo. qd p mortale peccatū plz violat festū qm p o p? mechanicū. d. hoc habes. c. j. h. hui? pcepti. pcedēcia enī mōtalia equalēt duob? mōtali
 i libz Oportet etiā. nī. quoz tas pcoz mōtaliū dicē q memorat qd qd quociēs ē cūstācia. vñ oportz dicē. pma vice feci cū talibz cūstācijs. a se cūda vice talie ā talie. Oportz etiā fm aliquos dicē qntū vel circūstācias quasdā q licet nō mutēt spēm. addūt tñ notabile qūtatē malicie a deformitatis ut i furto multū addit ad parū vñ qn qd tales cūstācias noscit ex se vel ex cōfessōis inqūsiōe. etiā sūt cōfitende fm multos. tlv. tñ dic q nō oportz Scotz dic q nō ē certū eas cōfitendas esse s̄ tutū est fieri a
 k vtile. Oportz enī qd qd cōfiteatur pccā que dubitat an sint venialia vl mōtalia Quia fm bonauēturā qn homo aliquod veniale suū credit esse mortale Aut dubitat pbabiliē. an sit mortale. ā veniale a sic dubitat an cōfiteri teneatur an non Si illud non cōfitetur tunc exponeret se discrimini. a in hīs que sūt salutis dimitteret ptē securiorē quā faciliter cōsequi posset Et tlv. di. xxi. qd qn qd dubitat de aliquo peccato an

fit mortale tenetur illud cōfiteri dubitacōne manente. qz quicqd cōmittit aut obmittit in quo dubitat esse pccm mōtale peccat gūiter discrimini se cōmittēs. Debet ergo cōfiteri rem put habz in corde. non dicendo se peccasse mōtaliter. sed iudiciū cōfessōi de hoc r̄lim quendo. Tercō aduertendū vbi vel cui qd cōfiteri teneat Rñ. fm. tlv. i. iij. di. xvij. qd nō oī sed sacerdoti habēt iurisdictionem in cōfiteētē. Et sūt plati quatuor. papa habz iurisdictionē i oēs Epūs i dyocelano Pleban? i prochanos suos. Et platus collegij vl mōaste rii vel ordinis in sibi subiectos Et qlibet pfatoz pt ptā tē suā alteri cōmittere qui etiā fm cōmissionem pt absoluerē
 Sz quō tenētur ad celacōz cōfessionis hōies a etiā ad alia celāda Rñ. fm. doc. cōter i iij. di. xxi. qd vij. sūt sigilla hōiem ad tacēs artācia nō d realitūde sciat. Prio ligat ad tacēdū cōfessor d pccs a cūstācijs a psonis i cōfessione pceptis. Secūdo nō cōfessō: q audit cōfiteētē a casu vl a pposito vel iterpōtādo signa muti vel verba p dōma ignorātis. Tercō qūqz audit ab aliq pcedēciū reuelacionem. cōfessōis adhuc tenetur tacere. Quāto cōfiteēs q

reuelacione iniuret ois p̄itēcie
 probabiliter crederet confesso
 rē ledi tenetur celare. alioqui
 verēda p̄ris sui non coopiens
 v̄l discoopiēs cū cham male
 dicit. Q̄nto q̄ vn̄ ab alio pe
 tit confiliū recōmēdans vt h̄ ce
 let a h̄c accipit ad celādū te
 net celare nisi aliūde s̄obliga
 ret vt patet infra p̄cepto. viij.
 c. iij. d. xij. c. Sexto q̄ p̄cepit
 ab alio verba q̄ ex natura fac
 ti talis sunt materie q̄ reuela
 cō noceret. tenet tacere min̄
 tñ quā si se ad h̄c obligasset.

Septimo seruus auscultās a
 p̄posito vel a casu secretū qd̄
 tractat i cuiā dñi sui tenet ce
 lare et si fragit. ius civile ḡui
 ter eū punit et ius dinū. Octa
 uo mod̄ vocat sigillū secreti.
 et vt dicit pe. de pa. vbi p̄us.
 q̄ omēs talia sigilla fragētes
 s̄ q̄b̄ dictū ē peccant grauiſ
 nisi aliūde sciāt vel ordo corre
 ctiois fraterne vel denūciacō
 nis v̄l p̄sumpcō boni viri cui di
 cit reuelacionē quorūdā s̄ p̄fa
 tis aliter fiendū exposcant.

ii An aut̄ possit fieri layco con
 fessio R̄n. q̄ in llo casu necē ē
 layco confiteri. q̄ cū clauēs n̄ h̄c
 at n̄ p̄t absolue. sed q̄ n̄ h̄c
 sacerdotē sufficit p̄positum cō
 fitendi. verumtamen. vt dicit
 magis. di. x. viij. et alij docto
 res plures. penitēs talis iāti

culo mortis nō h̄ns sacerdotem
 non tenet sed potest confiteri
 seculai vt verecūdia sibi cedat
 i satisfactioem et alter sibi cō
 ciliari possit vt ostendat suū
 posse facere Debz etiā confitēs
 diligēter cauere ne alteri fa
 mā licut alias etiam tenet in
 cōfessione ledat māifestando
 alteri persone occultum pec
 catum graue et infamās quā
 personam confessor actu no
 scit. aut nosceret versimilit̄ p
 futuro. nec cōfessor sciscitātī
 debet eā patefacē. n̄ p̄tēca i
 stā p̄sonā. seruasset sup h̄ for
 mā correctiois fraterne. aut
 eēt forte aliq̄ cause p̄pter q̄s
 etiā ext̄ confessionem posset a d
 beret illi sacerdoti illas res de
 nūciare. aut alias deferre. ali
 as dicēs vel iubēs dicē peccat
 detrahēdo. et si cui inaduerten
 tia fēm ē. aut ex ignorācia de
 bet illud confiteri q̄ i sacramēto
 penitēcie multum est p̄c̄m vi
 tādum. vñ peccat qui in confes
 sione dicit vicini mei ista cōiſe
 faciūt vel comune est h̄c pec
 catum in ciuitate v̄l in patria
 meavel nos omēs sum̄ tales

Sz dices qd̄ ḡ faciēdū ē
 n̄ i p̄cō cōstancionato talis
 q̄ nō possum eius sp̄em expri
 mere nisi alium notē. vt si filia
 cū p̄re peccauit. R̄n. q̄ debet
 q̄rere aliū confessorē habentem

autoritatē quē si non cōpetēt
 repit petat licēciā alteri sacer
 doti cōfiteri Et semp talē qrat
 q nec noscat aliū nec verisimi
 lit noscitur q sit. Et si nullū re
 paret qn nosceret aliā psonā.
 dic bona. a durā. si etiā iminet
 casus necitatis vt quia se pu
 tat statim moritur q famā
 pximi qzū pē debet custodie
 s magi debet suā cōsciam pur
 gare. Tho. in. nij. di. xvij. q. si
 one s cōfessione articulo terco
 dic i casibz ill qn cōfites scit sac
 dotē suū hereticū. Aut sollicit
 tatorē ad malum. aut fragilē
 qui ad pēm qz qz ei cōfiteat sit
 pronus. vel si reuelator esse cō
 fessiois pbabilis est fiet. vl si
 pēmōt ipm cōmissum sit de q
 qz cōfiteri debz Et i casibz i qbz
 pbabilis penitens piculū sibi
 vel sacerdoti ex cōfessione ei fa
 cta timet debet recurrē ad su
 periorē vel ab eodē petere licē
 ciā alteri cōfiteādi Et si licēciam
 hēre non possit: idem est iudici
 um quod de illo q nō habet co
 piā sacerdotis. vnde magis de
 bet diligere layco cōfiteri nec
 in hō trāsgreditur aliqz. pre
 ceptū ecclesie Quia precepta
 iuris positui nō se extēdūt vl
 tra intēcōnē precipientis que
 est finis pcepti. hec autem est
 caritas scdm apostolum. vns
 bernhardus dicit. illud quod

est institutū pro caritatē nō
 debet militare contra caritatē
 sed cōfessio p caritate instituta
 est que contra caritatem mili
 taret si homo ad confitendum
 vni sacerdoti artaretur in casu
 bus recitatis nec fit aliqua in
 iuria sacerdoti si in precedenti
 bus casibus ab eo diuertitur.
 Quia pūlegiū meret amitte
 re qui cōcessa sibi abutit p tate
 Dec de tho. Itē caueat cōfites
 fm pfata qntū pē ne cōfitea
 tur reuelatori cōfessionis vl ei
 qui pronus fit ad odiū audi
 ta cōfessionis materia vl ad lu
 xuriā et sic de alijs s nō necessa
 ria ibi abscedat vel alium cōfes
 sorē scdm pdicta querat. Nā
 qn cōstācie incitātes ad libi
 dinē peccatum aggrauantes
 nō tamē ad aliud genus peccā
 mortalis trahūt. tales quādo
 qz debēt et pnt laudabilis reti
 ceri adhibita debita discrecōne
 scdm cōsideracōem turpitudinis.
 circūstāciar et pronitatis ad
 malū ex eius cōfessione siue in
 cōfiteute siue i confessore hōmi
 etiā dicit bona. vletū medita
 ri cōfiteuda s luxuria optit p
 us domare carnē per ieiunia a
 huiōi. a cōstare vilitatē pco
 p. inferni penas a huiōi a sic s
 testari ne caro icalescat. Qd
 si nō iquat oportz vtqz necāia
 ibi fieri et sacramētū ibi iuuāe

p̄t ne noceat sc̄dm ill̄s marci
 vltio Et si mōtiferz quid bite
 p̄ rint non est. Quāt̄ modus
 in cōfite te debz seruari vicz ut
 si vult absolui oportz s̄ necita
 te ⁊ s̄b pena noui pcc̄i q̄s sit i
 caritate v̄l attritus. vñ ⁊ sco
 dicit q̄ h̄o tenetur cōfiteri cum
 displicēcia p̄ci cōmissi et cū p̄
 p̄posito abstinēdi a p̄cis ⁊ etiā
 cū p̄posito obediēdi i suando
 istā satisfactōnem ⁊ p̄itēciā
 quā ab ip̄o sacerdote sibi ip̄osi
 tā volūtariē assumpsit siue i se
 suscipiet Et bonauē dicit q̄ si
 accedit ad cōfessionē et absolu
 cōnem sine p̄missa disposicōe
 p̄babili. ymo accedit cū cōtra
 riā disposicōe. ut q̄ sibi placz
 aliq̄s mōtiale p̄m tūc peccat
 mōtaliē q̄ ill̄s sacramtū q̄ntū
 in se ē irritū facit q̄ non ē sine
 cōtemptu. piculum ergo ē nō
 lētibus resistuere. inuidiā tes
 nētibus. ⁊ carnalem amorem
 tenētibus luxuriosū. iste tam̄
 q̄ fictus ē id est qui nō habet
 p̄positū cauēdi mortalia s̄ p̄
 ponit cōmittere. v̄l n̄ displicēt
 p̄terita mortalia audiēd us ē
 ⁊ sibi p̄itēcia ip̄onēda p̄ emo
 licōe cordis. s̄ n̄ ē absoluendz
 q̄ fictio talis ē sibi p̄m mor
 tale si sic vellet absolui. Itē
 caueat cōfites ut p̄tunc nō sit
 in excōicacione maiori quia a
 nullo p̄cōp̄t absolui nō p̄ abz

solut̄ a sentēcia excōicacōis
 maioris. Item cōfessio sit v̄ra
 vt nichil dicat h̄o sciēter flim.
 fic te se laudādo vel vitupādo
 etiā se. q̄ tūc mēciēdo cōtra mē
 tē loquēdo fieret p̄cōr. Itē sit
 nuda absq̄ obscuritate v̄boz
 oēcultate p̄ca aut circūstāci
 as. sed cōfites oia cōfite da quā
 tumcūq̄ sunt turpia exp̄mat
 vt potest honeste ⁊ decēter tā
 liter tū et cū talibz v̄rb̄ vt cō
 fessor plene et clare itelligat
 p̄ci sp̄em et circūstācias aḡḡ
 uātes. Quāto q̄n̄. id ē tps cōfi
 tēdi obseruādū ē. Vbi notā
 dū q̄ ex p̄cepto eccl̄ie ois v̄tri
 usq̄ i dec̄tal. tenet h̄omo ad cō
 fessionem in om̄i anno ad mi
 semel et potissime in q̄dragesi
 ma añ pasca q̄ tūc q̄libz tene
 tur cōmunicare. Secūdo dic̄ sco.
 ex p̄cepto diuio ille q̄ commi
 sit mortale de quo non ē cōfes
 sus tenetur illud cōfiteri quācū
 q̄ ē in mortis articulo q̄ q̄libz
 quando sibi imminet iudicium
 damnacōis. et iudiciū miseri
 cordie: tenet se ad misericordi
 am p̄parare q̄ntum potest. sed
 ibi est huiōi sc̄z in infirmitate
 vbi merito formidat sibi mor
 tem iminere. Secūdo quācūq̄
 se expoit actibz piculosis ad
 mortē. sicut in bello mortali. i
 naufragio. ⁊ i s̄ilibz. Tercō q̄n̄
 vult exercē actz q̄libz sp̄aliē

debetur reuerencia. vt quādo vult cōmunicare vel celebrare preconferi debet post mōtale p̄m. habita sacerdotis copia. subdit sco. et in similibus simile est iudicium. Quāto quā q̄s habet presenciam eius qui p̄t eū absolueret et verisimilit̄ timetur q̄ non sit illius aut alteri? absolueret potētis p̄senciam vnq̄m i postea habiturus. Item quāto teneretur quā scia erronea aut dubiū probabile augeret ad confitēdum. Item sexto quādo vult certis temporibus velle confiteri. Ex p̄cedentibus oibz patet q̄ maius est se sequitur q̄ in certis casibus ē necario confessio iteranda. Primo quā q̄s diuidit cōfessionem sic q̄ sciēter et a proposito referuat aliquod mortale q̄s oino nō vult confiteri. Aut q̄s nō vult illi sacerdoti s̄ alteri confitei. Talis tenet oia p̄confessa iteāto cōfiteri etiā tacitū p̄m quod tacuit sciēter. Secūdo quando confitēs est in excommunicacōne maiori. q̄ tūc dicit th̄. in. iij. dix. viij. nō p̄iceps esse p̄t sacramētoꝝ n̄ p̄us a vinculo absoluit p̄fato. Tercio quā q̄s contemnit satisfactōem a negligit iplē satisfactōez et satisfactōnis obliuiscit. Tūc s̄m aliquos confessionē oportet iterare. Alias nesciret satisfactōez

iniungere. dicit tam̄ bonauen. q̄ p̄mus et tercius casus intelliguntur quādo confitēs mutat confessorē. Nam si precedenti cōfitetur et talis moriatur de peccis tunc non oportet iterari. Aut non tunc oportet s̄m aliquos iterari. Item non oportet iterari p̄pter peccati obliuiscoracōem s̄ sufficit oblitum confiteri peccm et obliuiscōne p̄ negligentie et alia p̄confessa generali dicere puta cū plura confessus sum. oblitus fui etiā de istis. Quo ad terciū p̄ncipale de generali confessione notandum est q̄ generalis confessio est duplex quedam generalis et publica q̄ fieri solet i accessu sacerdotis ad altare p̄ sermonē ad populū. In religionibus etiā quibusdā in p̄ma et ante cōpletoriū hoc valet ad remissionē venialium quā q̄s dirigit contra ea confessionē illā ad delectationē culpe eoz et pene totius vltis s̄m exigēciā deuocōis et actualis contricōis etiā i generali. Alia est generalis sacramentalis i fine confessionis vbi post scita et cōfessa particularit̄ dat q̄s se reum i multis alijs p̄t de ignoratis sup̄ dictū est et etiā de obliuiscit. Et talis valet ad delectationē etiā mortalium et venialium. Et plus q̄ p̄cedens nō sacramentalis q̄ ibi ē vis clauū

Capitulū. x. de satisfactōe

Satisfactō qz est ter-
 tia ps peitēcie idcir-
 co circa eā tria sūt viz
 dēda. Prio qua de cā oportet fi-
 eri a i qbus consistat. Secdo de
 rmedijs contē rādiuū pē Ter-
 cō d piculo eoz q tardant cō-
 a uerti a satisfacere Quātum
 ad p̄mū notād scdm t̄lx. i. iiii.
 di. xiii. ad videndū quō a cur
 oporteat satisfieri dō. sicut dō
 accipi debet i hūanis. nā lō q
 offendit p̄ximū peccat cōtra a-
 miciciā i q̄ntū sibi affectū d̄bi-
 tū n̄ ipedit Et etiā peccat con-
 tra equalitatē iusticie i q̄ntum
 rē alteri debitā s̄berabit. Sic
 p̄cōr q̄ntū ad affectū p̄cā ami-
 ciciā d̄i violat et p̄ iobediēciā
 d̄ine legis dō d̄bitū s̄berabit.
 Ex primo amittit gr̄az a i cur-
 rit offensam Ex secūdo meret̄
 penā cui? etiā post actus p̄cā
 cessacōez manet d̄bitoz a sem-
 per vsqz ad peitēciā d̄ p̄cō illa
 aut obligacō ad penā vcat̄
 reat? p̄cā. Cōtingit autē inter
 hoies aliqui dimitti offēsā a-
 licui a l̄ p̄ rparacōez amicicie
 nō dimissa pena satisfactōia.
 vt cū offendēs placat offēsū
 verb a taliter qz recipit eū in
 pristina aiciciā. atē offensus
 adhuc ab eo exigit satisfacti-
 onē aut dāni illatū rēp̄lacōez

aut rei ablate restitucōem vl'
 sile aliqd. Sic ad p̄positū q̄n
 homo per penitēciā se deo sub-
 icit p̄ p̄cā cōterēdo a cōfitendo
 in voto ad min? deus r̄mittit
 sibi p̄c̄m quo ad offensam qz
 recipit eū ad amiciciā restituē-
 do sibi grām gratum facienēt.
 sed nōdum sibi p̄c̄m dimittit
 quo ad totā penam. sed eter-
 nam mōtali debitā sibi mutat
 in t̄palem q̄n cōterit̄ ipropoz-
 cōnatam tū viribz penitētis in
 hoc mūdo. et ideo in purgato-
 rio luēdam s̄m t̄lx. et bona uē.
 Cū vero cōfitetur et absoluit̄
 tunc eadē penam clauū sic mi-
 nuitur qz efficitur p̄p̄cōnata
 viribz penitētis hic et in toto
 aboleri p̄t per satisfactiōem i
 vita p̄senti. et vim talem dimi-
 nuendi x̄pi passio penitēcie sa-
 cramēto cōtulit Et sic p̄z causa
 q̄re oportet satisfac? onē fieri
 Sed quereres pro quanto b
 tēpore vel p̄ quot opa purga-
 tonū abolet per satisfactiōem
 hic vel i purgatorio. R̄n rich-
 fisachie sup. n̄. di. xvi. Quis
 hāc profūditatem inuestiga-
 ret. cū ap̄lus clamet. O altitu-
 do diuiciāz sapie et scie dei qz
 incomprehensibilia sūt iudicia ei?
 sed ne estimes illum sūme bo-
 nū odio vel inuidia abscondisse
 sed p̄cā? ex boitate sua p̄ n̄ra
 vtilitate magna. scit enī scdm

illud gr̄. viij. q̄ sensus et cogi-
tatio h̄is sūt ad malū p̄na vñ
si sciret quāta sue culpe debeat
tur stricō vt debeat reat? pe-
ne eterne vel purgatorij iam
ad maiora nō tēderet s̄ h̄ij cō-
tēt? multa purgāda coaccēua-
ret. Cū tamē purgatorij p̄na
c omne m̄bi penā excedat S̄z
q̄ sūt opa per q̄ satisfacē possu-
m? R̄n. fm̄. docto. xv. di. q̄rti
ad hoc q̄ op? aliqd sit satisfac-
torij deo p̄ p̄cis q̄nq̄ req̄rū-
tur. Et idē intelligēdū de pas-
sioe satisfactoria Primū opō-
tet q̄ sit opus bonū et bñfem
cedēs ad h̄orem dei. op? ei ma-
lū ā malefem q̄ntūcūq̄ cēt pe-
nale non satisfaceret q̄ nō eēt
ad honorem dei ymo stricō et pe-
nā meret illud agens fm̄ plu-
res etiā doctores op? satisfac-
torij oportet q̄ sit caritate
formatū. Scdm̄ ē q̄ sit p̄nale
s̄ sui natū a. Ita q̄ h̄o p̄ tale o-
p? s̄trahat sibi aliqm̄ d̄leacō-
nē corpale. aut comodū cōpa-
le. ā vtile tpale op? ei bonū n̄
p̄nale iō non satisfacit q̄ illud
peccatori qui peccādo plus iu-
sto habuit nichil de suo s̄tra-
hit q̄ tñ req̄rit iusticia s̄ pec-
cator p̄ tale opus solū pficit
Iō oportet op? satisfactorij
esse bonū vt cedat ad h̄orem dei
et penale vt aliqd comodū sub-
trahat peccōri q̄ nimis habuit

sequendo ppriam voluntatem
cōf̄ dei p̄ceptū Ideo dicit auḡ
de vera et falsa p̄na. sunt dig-
ni fructus virtutū q̄ non suf-
ficiūt penitētibus. peitēcia ei
grauiores exposulat ut dolo-
re et gemitibus mortuus impe-
tret vitā Alia rō q̄re op? satisf-
factorij debet esse penosū q̄
d̄bet esse p̄suatiuum a futura
culpa et ideo ne facilliter rede-
at ad vomitū tāqm̄ afflictiū
expertū et medicinale debz ef-
se p̄solū pene ei sūt medicie h̄-
eth̄ Sed et si sic tunc q̄nto d̄
q̄s eēt vtuosio et i caritate ma-
ior. tāto min? satisfaceret q̄a
non aut modicū ē penosum as-
suetis talibus ieiunare. Item
oracō eadē racōe nō esset satis-
factoria S̄z iacobi quinto di-
citur tristatur q̄s i vobis oret
aut psallat. R̄n. t̄lx. ad ambo
quando diminuō penalitatis
prouenit ex parte actus. tūc
diminuit satisfactōnem. nam
ceteris paribus minus satisfac-
cit q̄ ieiunat cū piscibus q̄m q̄ cū
pane et aq̄. Et min? satisfacit
q̄ dat denariū p̄ deo q̄m q̄ dat
florenū Sed diminuō p̄alita-
tis que puenit ex p̄mptitudi-
ne voluntatis quā causat cari-
tas et h̄itus non diminuit effi-
caciā satisfactōnis Quelibet
igit̄ oracō et ā habet vim satis-
factoris. q̄ q̄nis h̄eat suauit atē

spūs tū h; etiā afflictionē cā
 nis spūi subseruiētis. vñ gre.
 sup ezech. Dum ēscit in nob
 fortitudo amoris itimi ifirma
 mur pculdubio fortitudie cā
 nis. Tercium ē vt sit volunta
 riū. vt sic sit lxi. vñ si ab aliq
 totalit inuolutario. et renitē
 te exigeret pena ille n̄ satisfi
 ceret s̄ forte satis pateretur.
 vñ apud deū n̄ eēt op? satisfi
 catoriū si esset op? mere inuo
 lutariū. Quātū ē vt sit assum
 ptū ab h̄ie ad h̄ et apē illū fi
 nē. vt p ipsū puniat in se pēm
 suū vt sic placet sibi deum quē
 offendit p pēm. Quītū est vt
 illud opus sit alias indebituz
 id est vt ad h̄ opus h̄ non tes
 neatur aliunde. quia si sic tūc
 nō satisficeret p peccō isto qz
 nō esset correspondens illi. s̄m
 iusticiā sed alteri. Sed cōtra
 si sic tūc null? posset deo satisfi
 facere. q̄a rōe cācōnis. guber
 nacōis. redemptōis. et apē ali
 a debem? deo om̄e opus bonū
 s̄m illud xp̄i luc. xvij. Cū fece
 ritis oia que pcepta sunt vob
 dicite serui iutiles sum? qd̄ de
 buim? facere fecim?. Rñ. th. .
 qz quis h̄ om̄e qd̄ p̄t dō dbe
 at debito decēcie. nō tū debito
 necitatis et pcepti. qz nō exi
 gitur de necitate ab h̄ie om̄e
 qd̄ p̄t facere. pmo h̄ie ē ipossi
 bile totū conatū i vñū dirigē

cū circa multa oporteat dis
 trahi. Est aut lxi qdā mēlura
 a dō cōstituta ad quā tenetur
 et q̄ ab eo exigit scz obseruā
 cia mādatoꝝ dī. de reliquo ve
 ro scz de opib; superogacōis
 p̄t facere p p̄cis. potuisset tū
 de? nos obligasse sic ut q̄cqd̄
 possum? tenerem? s̄ ex maxia
 mia nō fecit s̄ solū obligauit
 vi pcepti ad d̄calogū et ad ea
 q̄ pceptie in eo cōtinētur d̄ re
 liquo possum? opera satisfi
 catoria exercere. Exēpli gr̄a dō
 min? liberal? habz seruū empti
 cū quē si vellet iuste posset ar
 tare vt quicqd̄ lucraret dñi es
 set sed ex liberalitate dñs mise
 ricordie solū petit vt de vinea
 mag? decē mēluras tm̄ vmi det
 ānuati. et de residuo ad como
 dū pp̄m et suoꝝ leteuiuat. sic
 etiā de? tm̄ d̄calogū a nob̄ exi
 git et q̄m eo cōtinētur iplicite
 p modū pcepti. Sūt igit f
 ut ex pmissis iferni p̄t sex opa
 satisfactoria in genere capiē
 do opus satisfactoriū gn̄aliē
 vicz pro interioribus et extei
 orib; laborios ac tibi. Primū ē
 cōtricō interior pro peccatis
 et etiā dolor cōs in corpore p
 gemitus et huiōi. et h̄c cōtri
 cio tāta p̄t esse vt etiā oē; pe
 nā deleat. Ex q̄ patet p̄. qz q̄
 libet quando cumq; de pecca
 to preterito recordatur debet

dolere de eo. Et quociens h̄ fa-
cit toties minuit penā. sed si r̄
cordat̄ cū delectacōne tūc au-
get penā. Secūdo expedit vt
sepe cū amaritudine aie de p̄te
ritis sp̄ote doleam? hec enī fa-
ciūt hoīem securiorē d̄ dī aicici
a delēt penā magnā. hūiliat.
et a recidiuo p̄buāt. Secūdū
op? satisfactoriū ē oris cōfes-
sio qua hūiliat se q̄s mala p̄-
pria dicēdo rōne cuius pena e-
ciā minuit p̄ p̄cis. Vñ expedit
dīl̄ t̄nc te cōfiteri a nude vt hu-
militas maior ibi sit et medi-
camē apci? apponat. Tercū
satisfactoriū opus est passio
penosa x̄recūdie cōfessionē cō-
sequēs q̄ x̄recūdia etiā mltū
tollit penā vñ aug. a alex. ma-
di. x. viij. q̄rti. Qui p̄ vos pecca-
stis p̄ vos erubescatis. Erube-
scētia ei ip̄a p̄tē h̄z r̄missionis
Quartū ē eleōsina Quintū ieiū-
niū. Sextū ē orō. Et hec sunt
tria in ḡne q̄ oīit vocāt̄ satis-
factoria. Nā p̄ eleōsinā itelli-
git̄ omē illō qd̄ ex m̄ia exp̄di
vel ip̄endi p̄t p̄rio i utilitatē
p̄ ieiuniū itelligit̄ oīs corpis
afflictiō siue per abstinēcias
siue p̄ vigilias p̄grinacōnes
aspeitates vel t̄iū. diuicias. Stra-
mētō p̄. discalcōnes pedū. vel
labor corp̄alis. ad idē sūt fla-
gella quibz hic punim̄ q̄ licet
nob̄ n̄ ifligam? ea t̄n aliunde

inflicta. accipimus paciēter
p̄pter d̄m i purgacōne n̄am
Ro. v. tribulacō paciam opa-
tur. pacia autē p̄bacōem id ē
p̄cōz purgacōem vt di. glo.
p̄ oracōne vero itelligit̄ omē
opus exteri? ad cultū lat̄ie p̄-
tinens et ad hoc ordiatū ut h̄o
p̄ hoc adiutus et stimulat̄ a
scēdat i d̄m cōtēplatiue vt ora-
cō. vocalis p̄salmodia. sacrifici-
a oblacōes et similia. Ponū g
tur autē tria p̄fata i ḡne. Pri-
mo vt p̄ om̄ia q̄ habem? a deo
bona satisfacimus. elemosina
de rebus exteioribz. ieiunio d̄
corpore. et oracione de anima.
Secūdo q̄ circa tria cōtingūt
peccata. Quedā ei sūt in rebus
vt auaricia. Alia i corpore vt
luxuria a gula Alia in sp̄u ut
supbia inuidia et accidia. ḡ p̄
om̄ia pro oībus satisfaciendū
ē videlicet per elemosinā cōtra
auariciā. per oracōne cōtra sup-
biā. Et p̄ ieiuniū cōt̄ luxuriā
Tercio q̄ tria bona temp̄alia
tres radices sūt om̄iū p̄cōz. a-
uaricie enī radices sūt exteio-
ra bona cōt̄ q̄ ḡnde remediū ē e-
leōsina. Radix supbie inuidie
accidie ac ire ē i sp̄u cōt̄ quā ē
orō. radix v̄o gule et luxurie i
carne cōt̄ quā ē ieiunādū. Ex q̄
bus p̄z q̄ cuiusbet cōsultum ē
vt videat ad qd̄ vicū plus in-
clinat? ē. vt. cōtra illud assumat

apertius opus satisfactorium.
 h Sed dubiū ē an q̄s i mor-
 tali p̄cō possit satisfacere. Rū.
 primo sc̄dm sco. qui p̄itēciā si
 bi in cōfessione et i absolutione
 iniūctam a sac̄dote et a cōfite-
 te voluntarie assumptā abicit
 voluntarie et sine rōnabili cau-
 sa et necessaria nolēs eā implere
 ē inobediēs et illa iobediēcia ē
 p̄cēm mōtale. q̄ ē trāsgressio
 p̄cepti ecclē et vicarij dī p̄pter
 illū piculū ē sanū cōsiliū vt con-
 fessor n̄ iūgat p̄cōri p̄itēciā
 n̄ d̄ cōsensu suo nec aliqm̄ n̄ de
 qua sperat q̄ eā impleat. p̄mo a
 cōfessore amonēd̄ ē cōfites an
 sibi eā competat recipe et veri-
 similit̄ portare. Sc̄do dicit̄ th̄.
 et cōmuni? doctores licet sco. cō-
 trariū teneat. q̄ nullū satisfacere
 p̄t extra dī caritatē. Opa
 tñ p̄cālia ext̄ caritatē facta
 q̄ r̄liquissent effectū q̄ iā i cō-
 trito esset n̄ opōt; iterari ut in
 elemosina et maceracōe cānis
 fieri p̄t. Est ei fere tm̄ penosū
 dedisse vnū florenū sic dare de-
 nariū. et siliē vbi p̄ abstinēciā
 effect? in carne relict? esset.

Capitulū. Vndecimū.

Via in satisfactionis
 iniūctōne et p̄pria ipo-
 sicōe semp̄ p̄uidēdū ē
 contra recidiuam p̄c̄i. idcirco

hic tria erūt videnda. P̄mo de
 remedijs contra recidiuū p̄c̄i
 Sc̄cūdo de periculis eorū qui
 tardāt cōūti et satisfacere Ter-
 cio an viu? p̄ p̄cōre viuo sa-
 tisface possit. et an tal̄ mereat

Quātū ad p̄mū notādū q̄ a
 p̄ doctores quosdā in propo-
 sito bene exptos tres de h̄ dā
 tur regule Prima est q̄n quis
 est in graui p̄cō a quo d̄fideāt
 sanari et p̄seruari: statuat sibi
 firmiter obfuare aut ad tem-
 pus voueat q̄ p̄ qualib; vice
 qua receduat vnā vel plures
 de trib; p̄tibus satisfactōnis
 velit implere vic; q̄ post p̄cēm
 cōmissum infra tres dies ieiunet
 in pane et aq̄. vel p̄ma die di-
 cat. vii. p̄s. Sc̄cūda ieiunet i
 pane et aq̄. Tercia det elemosi-
 nā vnū solidū. vel q̄ quociēs
 cōtingit eū recidiuare q̄ tunc
 infra vnū vel duos vel tres dies
 se obligat ad cōfiteūdū huōi re-
 medium verus penitēs racōna-
 biliter deb; acceptare q̄ vide-
 mus multos p̄pter penas a vi-
 c̄is cessāc̄ ut fuēs et latrones

Sc̄cūda regula seu sc̄cūdū b
 consiliū ē q̄n q̄s se sentit pro-
 nū ad certū vicū. statuat fir-
 miter vel ad tēpus se vto ob-
 lig; q̄ si cōtingit eū tā vel x̄m
 ter tēptari de illo p̄cō q̄ etiā
 oino deliber; int̄ se sic agere.
 tñ n̄lomin? antea dicere. velit

septem psalmos penales aut
 flectere genua coram cruce to-
 ciens vel orationem aliquam
 dicere vel iteate maie vel alij
 sancto anteqm opus illud ne-
 pharium pficiat. Rō qā sic fi-
 eri potest vt deus cum temp-
 tatione faciat puentum ppe o-
 racōes et hūiliacōes et qd hō ces-
 set a malo Tercia qm pcor d
 cōto vicio tēptat statuat firmi-
 ter et ad hō alluefaciat. qd qm
 sentit se ad tale pēm inclinari
 mox aim suū trāfferat ad cogi-
 tādū aliqd terribile sibi futu-
 rū p tale pēm puta dānacōne
 eternā mōtē iminētē amissōz
 vtutū et dōzōciū omniū sanc-
 toz et dei et regni celorum so-
 cietatē dmonū igniū flāma
 Raco qā illa valēt vt racō i p-
 sencia tēptacōis a sensualita-
 te obumbrata et allecta n̄ pos-
 sit tūc pfectā et solidā cogi-
 tacōe; de deo et hōestate vtutū
 tū hōe. Per p̄fatū terciū mod-
 faciū? r̄spiscit reduct et fre-
 natur a malo ad bonū. nam p
 illa terribilia racō quasi sopita
 excitari potest quasi ad fugiē-
 dum causam tanti mali. Quā-
 tūcūq; enī qd tamptaretur a-
 critet si penalia intense qd me-
 ditareretur. et firmie qd cderet
 talia se icursuz desisteret a ce-
 pto malo vt p3 involentibus
 luxuriari qm p̄cipiūt homine

videre vel se d capitādos. tūc
 enī excitata racō dicerz. Quō-
 lum tendis. nunquid pro tam
 leui tm bonū vis perdre hęc re-
 media in foro p̄nali imposta
 vel a se sponte ext forū peni-
 tencie assumpta sunt cum ad-
 iutorio diuino efficacissima r̄-
 media et recidiua. sed qā hō
 pauci d̄fessi talia remedia ag-
 grediunt et pseuerant seruat
 Idcirco pauci vere penitētes r̄-
 periunt vt in estate p2 pasca-
 trāfactū rei crebro pbat eue-
 t? Quo ad fm p̄ncipale no-
 tādum. qd p̄corē conuersionē
 suam tādantem ter rere debēt
 et ad ouersionē inuitare quicq;
 Primū est piculū mortis et qd
 rara est vera et sera p̄nia. nā se-
 cūdū omes docto. i. n̄. di. xx
 q3 diu qd i hac vita vitē racōe
 p̄t salubrit et vere penitere vt
 pbat augustinus in de vera et
 falsa p̄nia per latronem luce.
 xxij. Et ezech. xvij. Quacūq;
 hōra ingemuerit p̄cor vitavi-
 uet et non moriet fm vnam lit-
 teram vt magister allegat. si
 tamē ab eo q diu p̄us distulit
 penitere vix et multū difficul-
 ter potest in extremis haberi
 vera p̄nia sufficiens ad salutē
 Quia aut hō morit ita subito
 qd n̄ adūt se mori sic dormien-
 do et tunc expedita res est qz
 tunc iudicatur sicut reperitur

Aut peccōi aduertit se mori s̄
 p̄nā h̄iā aut morulam mobi
 cā et tunc q̄ h̄i in rep̄tinis o
 patur s̄m habitū. ideo n̄ vide
 tur q̄ hituat? in peccatis tā
 rep̄te fiat bon? . aut moritur
 q̄s lāguore p̄cedēte . et sic ad
 huc q̄ p̄us distulit . p̄tere vix
 et multū difficulter p̄t i extre
 mo h̄re verā p̄niam sufficiētē
 ad salutē . q̄d p̄bat sco . ex ver
 bis b̄ti aug . in d̄ vera et falsa
 p̄nia quatuor racōibz . Et ma
 gister allegat di . xxi . q̄ ad o
 tricōem exigit vsus li . arti . q̄
 racō diligēter de p̄cis delibēz
 et volūtate libera detestēt ea
 sed istoz vsus vbi statim imi
 net mors terribilissima timo
 re et dolore v̄hemēt impedit
 v̄n aug? . Difficile ē vt tūc sit
 vera p̄nia: quādo tā sera venit
 quādo cruciatus mēbra ligat
 et dolor sensū opprimit . ut vix
 h̄o aliqd aliud cogitāe valeat
 melior tū ē sera quā nulla . simi
 le habes sup . c . vj . a . Secū
 da rō ad verā p̄niam req̄ritur
 ordiata displicencia de p̄cis .
 Ad h̄ autē q̄ displicencia va
 leat et ordiata sit . oportet q̄
 sit debite cōs̄tāconata . a ma
 xie circūstācia finis a p̄ncipij
 actiui p̄ncipalis vt sc̄z sit vo
 lūtaria a p̄tē deū . sed difficile
 ē tūc h̄re actū sic cōs̄tācona
 tū . quia qui vsq̄ tunc fuit ipe

nitēs . n̄ videtur ex seip̄o extor
 quere displicēciam nouā . nisi
 timore p̄ne imminētis a sic n̄
 p̄pter deū fit s̄ p̄pter se et tm̄
 p̄pter vitare malū dānacōnis
 sue . p̄sumitur enī si esset remo
 tus a timore mortis et dāna
 cōis . non extorq̄r; a seip̄o dis
 plicēcia p̄cōz . sic nec p̄us fe
 cit cū fuit san? . nec videt tunc
 mere elicere displicēcia huiōi .
 sicut nec mere libere in piculo
 naufragij quis merces picit .
 s̄ solū timore periculi maioris
 sic h̄is displicēcia p̄cōū solū
 timore mortis aut dānacōnis
 eā videt h̄re . et talis displicē
 cia i eo n̄ ē mere libera . a p̄ oīs
 non multū placens d̄o . nec ac
 cepta sibi Ideo aug? dicit ibi
 dem . Nullus expectet quādo
 peccare non p̄t . arbitrij liber
 tatē q̄rit de? . vt dolere possit o
 missa . et n̄ necitatē . caritatem
 et non timorē tm̄ . q̄ non in so
 lo timore viuit h̄o . Qui ergo
 sero penitet oportet non solū
 timere iudicem . sed diligere .
 quia sine caritate nemo p̄t sal
 u? esse . nō ergo timeat tm̄ p̄
 nam q̄ penit; sed anxietur p̄
 gloria . h̄c aug? . Tercia racō
 est mal? habitus vsq̄ tūc cō
 tinuatus aī consuetudinem
 versus . multū inclināt ad p̄c
 cata a ad eoz placenciā a sic
 valde retrahit h̄iē ab actu

vere penitēdi s̄m quē actum
penitēdi vere oportet; hinc p̄ca
fortiter detestari. sicut hinc
inordinati amoris ad mūdū et
ad alia p̄nca radicati i p̄cōre
impediūt multū displicēciā pro
p̄cis multū nāq; difficile ē vt
hō affectū suū quē toto tēpe
vite sue i huiōi res fortit̄ incli
navit subito ab eis retrahat
et in contrariū flectat. Vñ aug.
dic̄ hęc d̄sio si contingat alicui
etiā i fine desperās nō ē de eiꝝ
remissioe. Sed qm̄ vix ā raro
ē tā iusta cōuersio timēdū est
de eo qui penit; sero maxime cū
filij quos illicite dilexit sint p̄
sentes. mūd? et vxor ad sero
cent et ceterā que illicite dilexit
multos ex hoc solet sero p̄nca
decipere hęc ille. Intellige li p̄
sentes i seip̄is ā i suis fantas
matib? q̄ r̄trahūt a forti dis
plicēciā p̄cōz. Quarta ratio
q̄nto aliq̄s ē min? d̄ns actus
sui. tāto ad contricōez; r̄q̄rit̄ intē
siō displicēciā ut sit sufficēs
ad delecōnē culpe. Sed iste in
extremis posiet? ē minus d̄ns
actuū suor̄z qz tunc nullo mō
ē d̄ns actuū exterior̄z ad pec
cādū. nō enī potest mechari ā
furi et s̄lia ampli? facere er
go requiritur i eo s̄m strictam
iusticiā itēsiōz actus displicē
tencie ad eiꝝ iustificacōem qz
ad iustificacōem sani cū tamē

vix et difficulter habere possit
eque itēsiō. Et idō vix et diffi
cult̄ p̄t tūc h̄ere verā p̄niam et
sufficētē ad salutē. Vñ aug.
vbi p̄us Age penitēciā dū sa
nus es. Si sic agis securus es
quia p̄niam egisti qm̄ peccare
potuisti. Si vis p̄niam tūc p̄
agere qm̄ peccare n̄ potes pec
cata te dimiserunt non tu illa
Inuitat. v. ad statim se ad a
p̄cō d̄ntēdū multiplex scriptu
re et scōz doc. p̄suasio. vñ eccl̄.
v. ne tardes d̄nti ad d̄m et ne
diffeās de die i die. s̄bito ei ve
niet ira illius et i tpe vidēe dis
perdet te. Item eccl̄. xxix. res
promissio neq̄ssima multos p̄
didit nequā videlicet. qz pecca
tor repromittit sibi quod ē p̄
priū deo de futuro tempore
disponere. Conf̄ illud actuū
primo. Non ē vestrum nosse
tēpora vel momēta que p̄ po
sūt in potestate sua nequid ē
p̄missio illa quia cū tēpus in
finiti valois sibi a deo datū fa
tue exp̄derit. Ad huc tamen
p̄sumit qz de? multū tēpis ad
iciet sibi. neq̄ssima ē illa p̄mis
sio qz tal̄ n̄ solū temp? sibi da
tū p̄didit vmo etiā in otuēliā
ip̄i? largitoris exp̄dit et i fu
tur̄ exp̄dē vult. itē tardātes
d̄nti terrē d̄ez; illd̄ ḡn. vi. a. vii
v̄lic; ad penitēdū dati eēt h̄i
bo. cxx. ani. tamē. xx. ani r̄cisi

fuerūt ppter impiam. Item
 luc. xij. dicit illi q̄ dicebat aie sue
 Aia mea hēs multa bona repo
 sita i ānos plurimos. reqesce.
 comede. bibe. epulare. Stulte
 hac nocte aia; tuā repeteret
 a te. q̄ aut̄ pparasti cui? erunt.
 Itē lu. ibidē Et vs estote pa
 rati q̄ q̄ hora nō putatis filius
 hoīs uiet ef. Ad idē ē aug. i.
 ser. de innocentib? Hac inquit
 animadūfionis pena pcor̄ pec
 titur ut moriēs obliuiscat̄ sui
 q̄ uiuēs oblit? ē di Et gre. q̄ ti
 bi uiam pmisit diē crastinū
 nō spondit. Qui pmittit
 peitēti uenā nō promisit pec
 cātī. Vñ notat dñs alb. sup
 illo iohelis. ij. Quis scit si con
 uertatur et ignoscat. cōtat̄
 inq̄m ab ira. s. ad miam. licz ei
 uer sit quod dicit eze. xvij.
 Quacūq̄ hora pcor̄ igenerit
 oim inq̄tatū ei? non recorda
 bor amplius. tñ valde incertū
 est vtrum ad vltimā egritu
 dñe penitēciaz differētī grāz
 dare uelit. in tali enī casu dicit
 gre. Qui nō uult cū potest iu
 stū ē vt infligatur ei nō posse
 cū uoluerit. vñ prou. j. Vocau
 et rēnuistis. extēdi manū meā
 et n̄ fuit q̄ aspicerz. Sspexistis
 omne consilium meum et incre
 paciones meas neglexistis.
 ego q̄m in interitu vro ridebo.
 Sequit̄ i ioh. et. ignoscat. id ē

q̄s scit si ignoscē uelit q̄muis
 certum sit otrito ignosci tñ in
 certū ē an sit vere otritus. ido
 ecci. vij. Nemo p̄t hunc corri
 gere quē ille despererit Et. ij.
 math. ix. orauit scelestus vicz
 athiochus ad dñm a quo nō
 erat miam cōsecutus? hēc alb.
 Huic cōsonāt uerba aug. in
 smone de pnia ubi dicit. Si q̄s
 positus in vltima necitate uo
 lueit accipere penitēciā et ac
 cipit mox rēciliabitur ei hic
 vadit fateor nō illi negam?
 quod petit sed non p̄sumimus
 q̄ bene hinc exit. si secur? hic
 exierit ego nescio dare penitē
 ciā possum? sez exteriorē si se
 curitatē nō nūquid dico dāna
 bitur. s. nec dico q̄ saluabit̄
 Si vis de dubio liberari age
 penitēciā dū san? es. si sic agis
 dico tibi q̄ secur? es q̄ pniaz
 egisti eo tempore quo peccatē
 potuisti due res sūt ā ignosci
 tur tibi ā non ignoscit̄ Quid
 horz tibi sit futuz nescio ergo
 tene certū et dimitte incertum
 id est age penitenciam sanus
 hēc aug? Sed quo ad. iij. h
 p̄ncipale dubiū est an uiuus
 pro te uiuo pccōre satisfacere
 possit. Rñ. tho. i. iij. di. xx. vn?
 apud hūanam aiciciā p̄ alio
 p̄t satisfacere. ergo multoma
 gis ap̄d deū. tñ q̄ satisfactō
 est et iā in r̄mediū ottra futuz

lapsum i futura p̄ca. Et quia vnus non p̄seruatur a p̄cis p̄ satisfactōne alienā. ideo nō ē p̄mittēdū vt vn⁹ viu⁹ p̄ alio viuo penitēciā agat nisi i ip̄o p̄tēte appareat aliq̄s defectus sc; corp̄al' p̄ quē fit impōtēs ad sustinēdū satisfactō; vl' sp̄ual' p̄ quē n̄ fit p̄mpt⁹ ad portādū penā. Vnde ofitēti p̄t duplex satisfactō iungī. vna p̄ p̄teritis. alia p̄ futuris. etiā vnū opus p̄t p̄pter ābo iungī. Satisfacē igit' p̄t vnus viu⁹ pro alio viuo a penitēciā agere vt dic' p̄. d. pa. i. iij. di. xx. fm doctōes cuiē i multis casib; p̄rio q̄n fōma inuēctōis sacram̄tal' illd' cōtineret et ut si dic' oia ieiunia que tu feceris vl' ali⁹ pro te fecerit sint tibi in remissionē p̄cōrum Tūc alteri⁹ ieiuniū pro me factū pro me satisfacit. similiē si tibi inuēctū ē ire ad sc̄m iacobū p̄ te vl' p̄ aliū. vel ieiunare p̄ te vl' p̄ aliū. secūdo si ē oīmoda i dīa. tūc idē ē vbi ḡcia si impositū est alicui dare pecuniam. nō oīno idē est si tu das vel alius p̄ te de suo. S; si seruus tu⁹ de tuo dar; etiā te i gracia a illo i mōtali cōstituto satisfaceret. Rō quia elemosina esset i casu tali tibi meritoia ergo hoc op⁹ est satisfactoriū Tercō q̄n quis n̄ p̄t

satisfacere per se tunc p̄t facere p̄ aliū q; talis videt' volūtas imponētis q; noluit ad impossibile obligare nec ad purgatoriū dirigē. Vñ cū dicat' i penitencia ieiunes. intelligit' id est per teipsum si potes. si n̄ fac per alium. sicut etiam facta est penitencia pro nobis p̄ cristum. Sed tamē vt sup̄ i dicitur est aduertendum. q; quādo quis potest satisfacere per seipsum. et quando penitēciā data sibi est in remedium. Si tunc talis alio modo non recōpenset. certū est q; nō sufficit per alium fieri satisfactōne vt si ieiuniū ē tibi impositū ad domandū carnē cōtra luxuriam non sufficit q; ali⁹ pro te ieiunet quando carnē tuam vis nutrire. nec aliquo equipollenti edomare. hxc petrus d' palude Sed nunq̄d meret' satisfaciēs pro alio. Respōdēt thō. et petrus de palude. q; q̄cūq; in caritate pro alio satisfacit p̄ viuo vl' mōtuo sibi semper meret' sed n̄ satisfacit pro se si pro alio solū vñ p̄ se ita tenetur ac si n̄l fecisset. file est q; q; pro alio cōmuni creditori soluit illū solū liberat nō seipm̄ n̄ suo noie illi soluat licet apud illū d' aicicia laudē h̄at. Vñ vō lētes p̄ se satisfaciē ut prudēt a fidelit' agāt. Tria dñt notāter

seruare. Prio satisfaciens sit i
caritate. et talē q̄rat q̄ scdm
d̄nōrē et tuōrē op̄mionem.
Act? q̄ n̄ ē ideo acceptus nō
p̄t esse satisfactori? p̄ faciēti
nec p̄ alio. ergo q̄ vult penitē
ciā suā alteri imponere nisi ve
lit se piculo exponere aliq̄li de
bet querere lxiem de quo cōfi
dat q̄ sit in caritate viuēs cau
te. Secūda doctrina q̄ vult pe
nitēciā suā alteri imūgere de
bet satagere q̄ nō solū ille sit
bonus sed q̄ sit melior se. ut n̄
solū sit satisfactoria s̄ etiā ma
gis satisfactoria. vñ hec ē ter
cia cā p̄t quā licet alteri pe
nitēciā tuā imponere etiā vbi tu
posses met scz satisfaccē q̄n scz
tu vis melioribz occupari. s̄ n̄
p̄pter amorē carnis quā bene
vis alias domare s̄ q̄ deo ma
gis carz vis facere. Tercia re
gula cōsulēdum ē diuitibz no
bilibz potētibus a huiōi alijs
pccōribus q̄ querant p̄cipa
cionē bonoz q̄ in r̄ligionibus
sunt quia ibi sūt penalitates
plures q̄z alibi. et maḡ accep
m te deo q̄z alibi. Sed adhuc
est dubiū. cū tres sint partes
satisfactoris. ōro. ieiuniū. et
elemosina. q̄d eoz est maḡ sa
tisfactoriū. Rñ. dura. di. xv.
q̄n aliq̄ op̄antur inter se d̄bet
opari ceteris paribus existēti
bus. Et scōz. lxx. d̄d. q̄. supposi

ta pari gr̄a v̄l caritate ieiuni
um ē maḡ satisfactoriū q̄z ele
mosina. v̄l ōro. indirecte tam̄
et cōcomitatie elemosina est
maḡ satisfactoria. primū p̄
batur quia supposita caritate
illud est magis satisfactoriū
quod est magis penale. quia
in ope satisfactorio fōmalis
adico ex pte opis ē p̄alitas.
s̄ ieiuniū est maḡ p̄ale q̄z ele
mosina v̄l ōro. op̄tēdēdo s̄b ie
iunio q̄cqd ē cōpis afflictiuū
vt discipline vigilie a s̄tia. q̄
ieiuniū ē maḡ satisfactorium
nec obstat illd. j. thi. iij. Cor
poralis exēcitacō ad modicū
vaz. pietas aut̄ ad oia. q̄ dif
fert meritū et satisfactō. meri
tū enī ē ad acq̄rēdū p̄miū ad
qd̄ r̄q̄rit a sufficiat l̄vitas ope
ris. et quod melius est magis
meritoriū. Et sic dare elemosi
nam est magis meritoriū q̄z ie
iuniū cū sit op? bonū danti et
recipienti. ieiuniū aut̄ non sic.
Satisfactio aut̄ cū ordinet̄
ad expiacionem p̄ne requirit
q̄dem op? bonū. s̄ formale in
ope ē p̄alitas. q̄ per p̄nam
recōpensatur p̄pter q̄d ieiuni
um est magis satisfactorium
Indirecte aut̄ a cōcomitatie
elemosina est potior pars sa
tisfactoris probatur q̄ illa ē
potior pars satisfactoris i q̄ o
tinētur virtualiter alie p̄tes

satisfactōis vt de se patet. s̄
 elemosina ē huiōi vt; p̄o q̄ ele
 mosina eū cui dat̄ constituit s̄bi
 torē ad ieiunādū a orādū a fa
 ciēdū alia q̄ p̄t ei q̄ dedit. loqn̄
 do s̄ debito moāli n̄ civili. Se
 cūdo q̄ elemosina p̄p̄ deū data
 ē q̄i q̄dā oblacō s̄o f̄ca sc̄dum
 pl̄m. n̄ij. et h̄. Oblacō aut̄ s̄o
 f̄ca vim orōis h̄; frequēnt̄ enim
 pl̄i petrat donū q̄m supplicaō
 Tercō cū bona exteriora ad cō
 seruacōem corpis ordinēt̄ s̄b
 tractio eoz p̄ elemosinā vtute
 otinet ieiuniū. Et plerūq̄ otin
 git q̄ aliq̄s arcus viuit ex h̄
 q̄ sua dedit. Igit̄ elemosina cō
 plect̄ habet vim satisfactio
 nis q̄m oracō vel ieiuniū. Et p̄
 pter h̄ elemosina imbecitur vt
 vniūsalis medicīa p̄ci. luc̄. xi.
 date elemosinā et oīa mūda sūt
 vob̄. et t̄x̄b̄. xij. Elemosina a
 mōte liberat a ip̄a ē q̄ purgat
 p̄ca. ait raphael et f̄c̄it iueire
 mia; a eternā vitā h̄c durād̄

Ca. xij. s̄ sacram̄to eukaristie

Ostremo de nobilissi
 mo sacram̄to eukari
 stie videnda sunt tria
 p̄ncipalit̄. P̄rio q̄ exigant̄ ad
 cōmunicādum sine nouo p̄cto
 cū augmēto meriti. Sc̄do q̄s
 fruct̄ b̄i cōiēcācū. Tercio q̄
 exigāt̄ur ad frequēter cōmū

candos. Quātū ad. j. notā a
 dū s̄m t̄lx̄. a alios doctores i
 nij. c̄ca mā; di. ix. et sequēcū.
 Ad sumēdū eucaristia sacram̄
 t̄l̄r a sp̄ualit̄. xv. exigūt̄ s̄m q̄
 q̄squis se p̄bare debet. p̄b; j̄
 q̄t ap̄. j. cor̄. xj. seipsū h̄o a sic
 de pane illo edat et. Primū ē
 ut cōiēcans sit h̄o. nam solus h̄o
 h̄c sacramētum per se sumere
 p̄t sacramentaliter a sp̄ualiter
 saltē non āgel̄ bon̄. nec ma
 l̄. n̄ aīa exuta i purgatorio li
 bo vel i inferno nec aīal brutū
 p̄bat̄ q̄ i se sol̄ sumit p̄ se sa
 cramentalit̄ a sp̄ualit̄ q̄vtit̄ sa
 cramentō vt ē sacramētū a x̄po
 icorptur. sed sic null̄ p̄fator
 val; ḡ ālx̄ p̄missē v̄re p̄bat̄
 q̄ ille sol̄ vtit̄ sacramtō vt ē sa
 cramentū q̄vtit̄ sp̄eb̄ sensibilib̄
 a velatib̄ aliq̄s sp̄uale otētū
 a q̄ x̄ aplī l̄ s̄ nouo icorpat̄
 s̄ null̄ istoz ē huiōi n̄ h̄o. ex
 q̄ p̄z maxim̄ donū di. nā q̄ i pa
 tria sūt x̄ fruūt̄ letī q̄; nos s̄
 nos c̄stū i eucari. s̄im̄? fr̄cūo
 si? q̄ p̄ficē possum̄? i eēnciali
 et acc̄ntali p̄mio. b̄ti c̄stū h̄nt̄
 secū? s̄ nos mirabili? Sc̄d; b
 ē vt q̄s sit h̄o viator. n̄ cōp̄lx̄for
 Et iō viaticū di vt nos p̄seru;
 ab hostib̄ et ab ipe diuitis vie
 vnde si apparerēt aliq̄n sancti
 puta p̄r et m̄r defecti p̄tētes
 sacramtū. sic q̄nq̄ est factū
 nō deb; sacerdos eis ministrāe

si potest in missa sacrificium tale pro eis
 offerre. Tercium est ut quis sit
 fidelis et baptisatus. ideo non est
 dandum catholicis nec videtur de-
 bere infideles quia nullus nisi ad
 christi populum ascriptus baptismatis
 sacramento debet admitti ad
 sanctam eucharistiam. Quartum
 est ut quis sit adultus non masculus
 .xij. et femina .xij. si potest pri-
 us vel posteri quam peccare pos-
 sunt mortaliter. discernere cibum co-
 poralem a spirituali et deuotionem de-
 bitam huius sacramenti masticare.
 In septimo octauo vel alio quod
 cumque debito anno. et hoc iudicio
 boni viri reliquendum est et statuto
 synodali vel consuetudine non
 est iudicare debet. Quintum est
 ut quis sit mente prorsus de-
 moniacos et amens. Vbi sci-
 edum quod si faciunt gestus piculo-
 sos et sunt furiosi quibus possit pro-
 pendi quod eicerent corpus christi vel
 tractarent impudice vel irre-
 uerent. in hoc casu non esset eis eu-
 charistia ministranda propter re-
 uerentiam sacramenti. Si autem sit
 amens et non furiosus sed tamen
 loquens inania et alienus a sen-
 su distinguendum est quod aut
 pretendit actum et signa deu-
 otionis ad sacramentum. Et
 sic determinat e. de. se. di. ij. e.
 de infirmitate: tali eucharis-
 tia non est neganda. Aut nul-
 lum potest pretendit actum. vel

signum deuotionis. tunc currendum
 est ad tempus precedens passionem
 vel enim tunc peccat et deuotionem
 ad sacramentum preterdit. si alias
 non immineret periculum posset quod
 dem sibi licite dari. Sed non
 video dicere. de pa. necessitate
 magna. sed si talis amens ha-
 beret lucida interualla. posset
 dare eucharistiam tempore lucido
 demoniacis aut scilicet possessis a
 demone si habet deuotionem ad co-
 municandum dari debet secundum the-
 ologum. Nam Cassi. collatione sereni
 dicit quod multi pro illis liberati sunt
 a demone. predictis omnibus concedo
 dat the. Sextum est ut sit ie-
 iunius ieiunio nature. Ratio pro-
 ma quod sic placuit spiritui sancto
 quod hoc per apostolos ecclesie fieri tradi-
 dit ut dicit augustinus ad iacobum ia-
 nuarium. Secunda propter reuerentiam
 corporalem. dignum est ut pa-
 nis celestis precedat omnes ter-
 reni panis. Tercia ut maior deu-
 otio habeat quod solet impediri se-
 pe per cibum vel potum. omnis igitur
 turba vel cibatio propter que
 cumque fine fuerit superata impedit
 dignam eucharistie sumptionem ut
 dicitur per d. palud. Excipiuntur
 tres casus in quibus non ieiunius
 potest communicare. Primo ratione in-
 firmorum de quorum periculo tietur
 ne sine viatico vadant: tales co-
 municandi sunt etiam non ieiunius. Se-
 cundo sacerdos qui sumpsit aquam puram

per errorem p vino post eucaristi
am tenet integritatem p
modum p. sic. Tercio in pasche
ostigere posset qd anqz eucaristi
tiam qd deglutitur vnu pcedere
ret in stomachu. Idem estate co
tingere posset omnicati cuilibet
cuius palato ad herere posset
nec deglutiri nisi dilueret vno
vl aq p. us stomachu intrante
e. Ex qbus patz qd si cibo aut pos
tus p. se hiat rone medicine so
li? no ite coe se nutriendi ipedit
eucaristiā. Itē si qd heri patu
ra in ore posuit a hodie traiciat
ipedit eucaristiā. Itē q. pbādo
vnu seu gustādo vl cibū aut
aquā casu deglutiret licet sta
tim euomeret no alteratū in ali
q. adhuc ipedit et qd esset co
mestio vl bibico nisi in aliū co
ductum gutturis trāssisset et
statim eiectū esset tūc no ipedi
ret. Quādo vero fieret deglu
ticio casualis salive vl reliqaz
cibi vl aque rmanētes post lo
cūdem dencū vl oris no ipedit
dicē etiā Rich. qd si sacerdos an
ni. lam lauet os a casu gutta
aq intrat stomachū non edo qd
iō teneat dimittē missam ma
xime in die solēni cū no videat
tur ipedit dignā pparacōem
nec reuerēciā sacramēti. Et de
similibus idē iudiciū habeat.
Item si qd sale et aceto pfūde
ret dētes a quicqd faceret dū

tū n̄ deglutitur. siue mededo si
ue lauādo n̄ esset comestio nec
bibicio. Et licz os nō sit ieiunū
tū stomachū? ieiunū ē iō n̄ ipē
dit. Reliqe etiā aq ex q. casu
aliē n̄ ex pposito os abluendo
traiciūt licz nō sint cūse in sali
uā nō ipediūt. Itē Coci vl tab
narij vl mistiātes ad mēsam q
cibū vl potū ponūt sup linguā
solū ad pbādū et statim picūt
quāuis p. reuerēciā pmi duo
p. tūc deberēt a talibz se cōtinē
a terci? alteri pbā cōmittere
tū n̄ ipediūt. Si aut qd talia d
glutitur licet statim euomerz nō
alteratū ipeditz h̄ oia petr? d
pa. Dicit aut ieiuniū nature.
qd incipit ab abstinecia pnoia
toz a media nocte. dicit etiā
lādolff? n̄ cib? vl pot? diges
tus fuit sano iudicō mistiātis
vl recipiētis eucaristiā n̄ obet
sumi hoc sacramentum dormi
cō tamē post cibum non exigi
tur nisi iquantū quis sine som
no in deuotus efficeretur non
multum etiā. decet bibere p.
matutinas sero dicitas. et ml
to minus comedere nisi neces
sitas urgeat. Septimum est
ut sit sine cōsciēcia pēti mortal
post diligentem discūssionem
cōsciē sue. vñ apls. i. cor. xi.
pbz aut seipm homo et sic de
pane illo edat. Vbi notādū ē
secundum thomam dis. ix. p.

S̄ thar̄. sco. q̄ duobus modis
 p̄t contingere aliquem cū pec
 cato mortali accedere. primo
 scia; s̄ h̄ habēdo. secūdo nō.
 Primū fit triplr. p̄mo sic acce
 dētes cū scia p̄ti mōtalis q̄
 rum scia cōsurgit ex certitudi
 ne sufficēti ut q̄ scit se fōnica
 tū v̄l scit se in actu p̄ti mōta
 lis interiori v̄l exteriori puta
 q̄ sibi sūt scij p̄ti mortal̄ nō
 de eo dolentes. tales accedēdo
 peccāt mōtaliē q̄ cōtēnūt. Et
 q̄ idigne māducāt iudiciū si
 bi māducant. q̄ abutūt san
 cto sanctorū. Et mētūt se in
 cōpari xp̄o q̄ eucaistia figu
 rat. Secūdo sūt q̄dā habētes cō
 sciēcia p̄ti mōtalis. quorū cō
 sciēcia cōsurgit ex cōtitudine p̄
 babili. puta q̄ diu morose de
 lectati sūt. et timēt fuisse mō
 talē cōsensū. et tūc sic accedēdo
 sine cōtricōe adhuc peccāt mō
 taliē q̄ discrimi se cōmittūt c̄
 ca tātū misteriū. Tercō q̄s ha
 b; cōscia; p̄ti mōtal̄ c̄ scia
 ex leui cōsurgit ut h̄ scrupu
 losus q̄ tim; s̄ leui d̄lectōe ne
 fuit p̄m mortale. et taliē ac
 cedēs dicit pe. s̄. thar̄. nō pec
 cat mōtaliē q̄d̄ v̄z ē s̄m p̄. s̄
 pa. q̄n firmā sciam nō habet
 s̄ timorem quēdā v̄l vacillacō
 nem cui remittit. v̄n petr̄ de
 thar̄. dicit. i p̄mo casu q̄s cōtem
 nit. i secūdo se discrimi cōmittit

s̄ tercō nō. Secūdo q̄dā sūt q̄
 non h̄nt sciam p̄ti mortalis
 et tū sūt in p̄to mortali igno
 rāter. Et hoc etiā; fit triplr. Et
 p̄mo q̄n q̄s p̄parauit se et discul
 sit p̄paracōe sufficēti diligen
 tissime cōsciam examinando et
 peritos cōsulēdo et talis accedē
 do nō peccat s̄ remissioe; pec
 catorū si q̄ latēt accipit et me
 ret. videt̄ aut̄ ista examiacio
 diligentissima q̄m tradit sco.
 dicēs diligēti inq̄sicōne habi
 ta s̄m possibilitatē nostre fra
 gilitatis quātā sc; diligenciā
 faceret prudens vir i ardua re
 q̄; v̄ll; examiare seiose. Quā
 etiā inq̄sicōe; oportet differē
 tem esse s̄m diūsitatē peitēciū
 ut maiorē apponat diligēcia;
 q̄ fōte diuici? nō est cōfessus
 et min? i aim suū posuit pecca
 ta sua ut ea memoriter retine
 ret et suo tpe distincte confi
 teretur p̄missa insup cōtricōne
 et confessione sufficienti. secū
 dū probabilitatem cōrespō
 denter ad p̄dictā inq̄sitioe;
 si tūc cōmunicet nō peccat v̄
 mo si aliqua alia p̄ta lateant
 per illud sacramētū dimittēt.
 Alij sūt qui cōsciēcia suā exa
 minant probabiliter et confi
 tentur. Et tales dicit petr̄ de
 thar̄. accedētes nō peccant s̄
 tū remissionem p̄torū nō ac
 cipiūt nec merētur. Sed thar̄

vbi prius dicit. Si quis per quatuor
 signa facta diligenti inquisitione
 sue conscientie quomodo forte non suffi-
 cienti ad corpus Christi accedit et
 liquo modo peccato mortali in ip-
 so remanente quod est? omnimodum
 preterfugit non peccat pro magis
 ex vi sacramenti peccati remis-
 sione consequetur. Vnde Augustinus dicit
 in quodam sermone quod quando cor-
 pus Christi manducatur vivificat
 & mortuos. Que autem sunt illa
 quatuor signa dicit the. Certitu-
 do haberi non potest an aliquis sit sine
 peccato mortali. j. cor. m. nichil
 michi conscius sum sed non in hoc ius-
 tificatus sum. potest tamen de hoc haberi ali-
 quod certum per rationem per quatuor sig-
 na sic dicit Bernardus primo
 cum quis devote verba dei audit.
 quod ex deo est verba dei audit iohannes
 vni. Secundo cum quis se promptum ad
 bene operandum invenit. Quia per ba-
 ptismo dilectionis exhibitio est operis
 ut dicit gregorius Tercio cum quis absti-
 nentia peccatis in futurum propositum
 habet. Quarto cum de preteritis
 dolens quod in hijs vera penitencia
 consistit secundum gregorius Tercio sunt qui
 neutro modo se discutiunt sed ne-
 gligenter Et tales dicit per d-
 thar. peccant mortaliter ac-
 cedendo et demerent. maxime si
 negligencia sit magna. dicit
 etiam scotus quod contritus qui habet co-
 piam confessorum tenet confitei se
 ista lege videlicet prebet autem se

ipsum homo. Octavum requisitum est
 ut quis non sit conscientie in crimine
 notatus ut duellare volens preter-
 tum impetens Et publicam peni-
 tenciam agentibus non debet da-
 ri nisi completa penitencia nec hi-
 strionibus nequiosis nec suspen-
 soribus perversis. Intellige de sa-
 nis et quousque appareat emen-
 da aliqua post eorum confusionem
 Non est ut sit in corpore mundus?
 Vbi notandum quod quadruplex
 est immundicia. prima corpora-
 lis coniuncta cum immundicia spirituali
 secundum veritatem sicut in vigilia for-
 nicantes qui in crastinum cele-
 brant vel statim. Secunda est corpora-
 lis coniuncta immundicie spirituali
 secundum quandam similitudinem ut in som-
 nijs fit sordidus cum post lucubrationes
 Tercia est immundicia corpora-
 lis horrore causans in proximis
 sed nec in re nec in imagine con-
 iuncta peccato ut leprosus menstru-
 um fluxus seminis ex debilita-
 te nature carnis. Quarta est in-
 differens ut esse sordidum pedibus
 luto vel fuligine tactum a su-
 dantem. Prima impedit. secun-
 da si ex causa precedenti in vigilia
 vel paulo ante per mortale peccatum est
 egressa impedit etiam. Tercia
 impedit ut non publice quis ce-
 lebrat a crebro coniunctis occulte
 non impedit celebrare. Quarta est in-
 dignitas non los tunc manibus manduca-
 re non coniungat homines propter

reuerenciam tñ mundicia debet
 suari qñtū comode fieri potest
 i Decimū est ut sit qñ sine pi-
 culo vomit? et idē ē de eo qñ sto-
 machū hēret talit' dispositum
 qñ a se sūpta cruda egererēt
 pñtū enī eciā fieret irreuerēci-
 a sacramento et cōmūicare qñ
 non deberet dicit petr' de pa-
 . Undecimū ē ut qñ nō sit appa-
 ricōne miraculosa prohibitis.
 Si enī in spēs? illis appare-
 ret frustrū carnis. puer v' ali-
 qñ huiōi. nō essent tūc spēs il-
 le p'cipiende. Raco qñ xps isti-
 tuit qñ sumeret eucaristia in
 specie panis et vini. Duodeci-
 mū est ut recipiat a mīstro p-
 doneo. nō a muliere. nō a lay-
 co nec a dyacono vbi p't copi-
 a sacerdotis hēri. nec a quolibet
 sacerdote s' a papa epō et pleba-
 no p'prio v' a p'lato p'prio vel
 ab eo cui aliqñ taliū. iecicia de-
 derit p'doneo sacerdoti scz nec
 eciā a quocūq; prelato sed a
 nō excomūicato non it' dicto
 nō suspēso. Tercūdecimū ut
 recipiat tempe debito ut ad-
 min? semel i anno et secūdum
 diūsos status a diuersis diuer-
 simode. Quartūdecimū ē ut fi-
 at recta intēcōe s'm quā xps
 instituit p' medicina viez aie
 nō corp'z nec ad maleficiū. Quī-
 tūdecimū ut fiat cū actuali
 deuocione. qñ enim eucaristia

dat' vere in cibū et potū: cōside-
 rāda ē māducacō n'ra real' qñ
 sistit in spēs attricōe. sacram-
 talis aut' cōsistit in interiori in-
 tellect? et affectus ruminaci-
 one p' fidē cōsiderādo xpi passio-
 nē dignissimā. eius icarnatio-
 nem et similia bñficia et spe ful-
 ti ad amorē ei? accessi ei? vnio-
 nez desiderem?. qñ sic nocet aut
 parz prodest cib? corp'is i sto-
 machum traiectus sine masti-
 cacōe oris et calore stomachi
 Sic nec eucaristie sacramētū
 nisi ruminet' ut p'mittit' et cai-
 tate in xpm calefiam? Actū-
 alis enī deuocō causat' ex tio-
 re et amore. Timō in surgit ex
 cōsideracōe nostror' defectū
 et xpi magnitudine aut iusti-
 cia. Sed amō iūgēdus ē quo
 xpm nedum velut p'issimum
 p'rem et bñfactorē. p'mo vitā
 cordis desiderem? āplexibus
 Quo ad. ij. principale d' ef-
 fec' tibus eucaristie s'm th. sunt
 septē notabiles di. xij. mj. Et
 recipiunt' ad similitudinez cibi
 corp'alis prim? et p'ncipalissi-
 m? qñ nos dō p' amorē āplius
 vnit' iste ei cib? nō xpm i nos
 facit mutari s' nos in xpm s'm
 illō xpi ad aug. Cibi sū gradi-
 um cresce. et māducab me nec
 tu me mutabis in tescut' cibū
 carnis tue s' tu mutaberis i me
 Secūdus est restauracio de p-

ditorum in repacōe cuiuscumq;
defectus pcedētis Tercia est
augmētū oīm v̄tutū Quartā
remissio p̄torū venialiū oīm ā
mūtoꝝ quo ad culpā; s̄m q̄
deuocō minor a maior ibi fu-
erit. Quintus est r̄missio pecca-
toꝝ mortaliū si inueit in sbie-
cto. nō in cōscia mō sup̄dicto
vl̄ tacto. Sextū ē r̄missio pe-
ne debite p̄ mortali et veniali
in toto vl̄ in pte. Sed hoc dicit
th̄. facit eucaristia solū q̄ndo
est sacrificiū ut i missa pali-
q̄ lecta q̄ certū valore; h̄; ad
satisfaciēdū Et vl̄ illū h̄; effi-
caciā ex deuocōe m̄stri. a pro-
curatis missa; Septimus ē re-
missio foit̄is ut m̄m̄ p̄ni sim̄
ad vicia. Facilius enim cauet
q̄s futura etiā mōtalia robōa-
tus hoc pane hoc th̄. vbi p̄us
1 Quo ad terciū p̄ncipale de
frequētacōe eucaristie querit
sc̄us th̄. in. m̄. di. xij. An q̄li-
bet die possit quis eucaristiam
sumere. R̄ndit in hoc sacramē-
to requiritur ex pte recipientis
desideriū cōiunctōnis ad x̄pm
quod facit amor. et reuerēcia
sacramenti que ad donum t̄io-
ris pertinet. Primum incitat
ad frequētacōnem huius sacra-
mēti quotidianā s̄. s̄m retr̄
bit. vñ si aliq̄s exp̄mētaliē co-
gnosceret ex quotidiana sup̄-
cōne feruorē caritatis augeri

a reuerēciā nō minui d̄berz q̄
tidie cōmūicare. Si autē senti-
ret p̄ quotidianā frequētacōe;
reuerēciā minui a feruore; nō
m̄tū augeri: talis deberet it̄d
abstinere. ut cū maiori r̄uerē-
cia et deuocōe post mod̄ acced̄z
vñ q̄ntū ad h̄ vnusquisq; reli-
q̄ndū ē iudicō suo. Et h̄ est q̄d
aug. dicit. Dixit quispiā n̄ esse
accipiēdā quotidie eucaristia
Aliq̄ affirmat quotidie sumē-
dā faciat vnusquisq; q̄d s̄m fi-
dē suā pie cōdit faciēd̄ esse. hoc
aug. Et p̄bat exēplis zachari
a ceterūnis. quoz vn̄ recipit
d̄m̄ gaudēs aliq̄ dixit Nō sū
dign̄ vt itres s̄b tectū meū
a vterq; m̄ia; c̄secut̄ ē h̄ th̄.

Capitulum. xij.

Vm autē it̄ ea q̄ sanc- a
tificāda sūt locus dei
stineat. Idēco d̄ sanc-

tificacōe a venēacōe scōꝝ lo-
coꝝ puta altaris ecc̄ie et cumi-
terij tā sūt vidēda Primo cur
ecc̄ie sc̄ificari d̄eant a p̄ q̄. Se-
cūdo cur oracō vl̄ aliq̄ cult̄ la-
trie i ecc̄ia sc̄i d̄o pl̄ placeant
a cici? ipetrēt. ceteris p̄ib; q̄m
si ext̄ locū sacri fierēt. Tercō
p̄ que dehonestentur loca deo
sacrata. Quantum ad p̄mū b
notādū q̄ec etiā frequēdāda ē
sex de causis quas sanct̄ th̄
mas posuit super illud Job. ij
Nolite facere domū p̄ris mei

domū negociacōis. Ecclia iqt
 frequētāda ē ppter sanctoz
 reliqas sacramtoz efficacias
 officioz frequēcias. āgeloz
 fīdēcias. multas indulgēcias.
 et mōtuoꝝ idigēcias lxx thv.
 in postilla. Idcirco dicit beatus
 aug. in regula sua In orato
 rio nemo aliquid agat nisi ad
 quod factum est unde et nom
 accepit. et causam assignat di
 cēs ut si forte aliq p̄t horas cō
 stitutas si eis vacat orare vo
 luerit nō sint eis īpedimto qui
 ibi aliqd agēdū putauerunt.
 ¶ Si dubitat antpe gr̄ie dbe
 at esse locus orādi sp̄eal. vidē
 q̄ n̄ q̄ mulieri ioh. m. s̄ loco
 orādi q̄rēti ih̄sus r̄ndit venit
 h̄ra i q̄ veri adoratores adora
 b̄nt in sp̄u et veritate. R̄ndit
 h̄bitus i r̄gle exposicōe. Nō ē
 i loco p̄nda tal̄ fiducia q̄ cre
 dat aliqs alibi se n̄ posse ex au
 diri sicut fecerunt aliqui iudei.
 sed curandū est ex alijs tribus
 causis de loco. Primo quia si n̄
 esset aliqs locus d̄putat? ora
 cōni tūc nesciretur vtz h̄ies
 orarent v̄l non et multi obmit
 terent orare. secundo quia va
 dens ad locū orādi plus labo
 rando amplius meret̄. Tercō
 ut oracōnis locus ad orand̄ ex
 citet et moneat. sic loc? come
 dendi excitat appetitum cibi
 et mensale ad idem et sic d̄ alijs

Dubitat. ij. que in oratori d
 o possint fieri licite. R̄ndit fm
 eundem q̄ triplices sunt acti
 ones in genere. Quedam sūt
 spirituales vt predicacionis
 audientia et ea que nominata
 sunt p̄ thv. et talia regularit̄
 possunt ibi fieri. hoc enim inuit
 nomen oratorij quod ab oraci
 one dicitur accipiēdo oracio
 nem generaliter pro omni ex
 ercicio q̄ anima erigitur in de
 um secūdum q̄ oracio a dam̄
 diffinit̄. oracō ē assensus mē
 tis in deū. vñ et sup̄ illo math̄.
 xvij. Hoc genus demoniorū
 non eicitur nisi p̄ oracōem et ie
 iuniū glosa. dic̄ oracō genera
 lis non solū est in verbis sed i
 oibus que in obsequiū dei et fi
 dei deuocōnez gerim? Simile
 dic̄ tū fuit sup̄ departibz satis
 factōnis tubz. Alie v̄o acti
 ones sunt necitatis et sine pec
 cato p̄nt ibi fieri dispensat̄.
 nā ecclie cū oibz ornamētis suis
 debent teneri munde. nec d̄nt
 ibi conuiuia fieri vel homines
 ibi iacē aut sua suppellectilia
 mittere n̄ p̄t hostiles icursus
 aut incendia r̄pentina seu alias
 necitates vrgētes. sic tū ut ne
 cessitate cessante res i loca p̄
 stia r̄p̄tēt. Id p̄bat̄ h̄m̄il te
 x̄t. de custo. eucaristie. Re.
 di. xliij. c. penultio et vlti. Itē;
 p̄t metū paganoz h̄eticoz

pirataz. seu p̄donū p̄t ecclia
 icastellari seu muniti. Et p̄nt
 ibi h̄re refuigiū nō solū clerici
 s̄ ecclia layci a defendē eccliaz a
 q̄m ea sūt p̄batur ut prius. Et
 ad idē Ray. et hostiē. n̄ ergo
 licet in ecclia comedē bibere v̄l
 iacere regularit̄. s̄ dispēlatie
 a ex causa. Tercō dīc h̄b̄tus
 sunt actōnes q̄dā que vix aut
 nūq̄ sine p̄cto fiūt. a tales nū
 q̄ debēt ibi fieri nisi forte i ne
 cessitate p̄grinādi s̄ quibz di
 e cetur i tercō membro Quo
 ad secūds̄ p̄ncipale notādū q̄
 fm̄ h̄bertū vbi p̄u? Quāuis
 oracōes a alia s̄b oracōe st̄
 ta i om̄i loco posunt fieri fm̄ il
 lud. j. thi. ij. In om̄i loco leuā
 tes putas man? Tamē cōpetē
 ti? et fructuosi? i oratio ef
 fūdūt septem de causis vel ra
 cōibz. Prima q̄ pie credēdum
 est q̄ de? facili? exaudiat i lo
 co sibi d̄putato ad h̄ q̄ i alio
 v̄r. ij. pal. vii. oculi mei erūt a
 p̄ti a aures mee erecte ad o
 racōez ei? q̄ i loco isto oraueit
 Secūdo quia credendum est
 q̄ āgeli sancti locum talē san
 ctum magis frequētent qui ē
 dom? dei. vnde in huius rei ar
 gumētū Jacob genef. xxviii
 vidit angelos dei ascenden
 tes a descendentes in loco qui
 dicitur Bethel id ē domum dei
 Ipsi aut sūt q̄ necessarij sūt ip

sis orātibus ad ferēd̄ orōnes
 n̄ras corā deo. Tercō p̄babile
 est q̄ demones qui libēci? im
 pediunt oracōes non audeant
 ita accedere ad huiusmodi lo
 cū sanctum sicut ad alia p̄ter
 errorem quē icutit eis loc? san
 ct? v̄n genef. vbi prius? Quā
 terribil? est locus iste q̄d verū
 est p̄cipue de demōibz Quā
 to quia oratorium cōsecratum
 est in honore alic? sancti piū
 autem est credē q̄ sanct? pa
 tron? ecclesie speciale curā
 habet s̄ conuenientibus ad lo
 cum sui patronat? sicut prin
 ceps terre de h̄ijs qui conueni
 unt ad loca sui domini. sicut in
 ueitur de beato Jacobo a s̄ mul
 tis alijs sanctis sp̄calit̄ iuūā
 tibus sua loca visitātes Et q̄
 orantibus nō modicum neces
 sarium est ad iutorium sancto
 rū qui sūt potētes apud deum
 fm̄ illud iob. v. ad aliquē san
 ctōz cōuētere Cōsulci? ora
 tur in locis sacris q̄ alibi Quā
 to ibi est frequentē corp? xp̄i
 otinue. aut hora missē ad min?
 Rōne cui? quelibz ecclia excel
 lit tēplū primū salomōis in q̄
 nunq̄ tātū bonū fuit in p̄ncia
 aut xp̄i si q̄s forti fidē orat ci
 us exaudiri p̄torās. sic latro
 prope cristū i cruce et magda
 lēa et chananea cito exaudie
 bantur cristo presente ergo i

Fide accedendo quod plus meriti potest
 quod presentia corporaliter christi facientis
 miracula hodie tam cito exaudi
 possum? quia oli. vnde iob. xx.
 christus illud thome inuissit videtur
 dices. Quia vidisti me thome
 credidisti. beati qui non vident et
 crediderunt Sexto in ecclesijs
 sunt reliquie sanctorum nec dubi
 um talia cooperari ad efficaciam
 nostre orationis quando fuerit
 venerate. ideo quo ad quantum
 et sextum habet. ix. dicitur. Manna quod
 figurabat corpus christi et vasa
 aaron et tabule moysi tamquam eo
 rum reliquie custodiebantur in pi
 oratorio siue oraculo et non ali
 bi tamquam competencia orationi et pi
 orationi. Septimo ibi sunt yma
 gines crucifixi beate virginis
 sanctorum siue angelorum ut frequenter
 quod quasi libri sanctorum. hec autem
 sensibiliter in mentem intro
 ducunt horum memoriam que intro
 ducta multum valent frequenter
 ad excitandum deuotionem deu
 otionis autem affectus summe facit
 orationem efficacem. vnde augustinus ad
 probandum de orando dicitur dignior
 sequitur effectus quam feruorior pre
 cedat affectus? secundum illud. in cor
 poribus. i. ad affectum cordis respicit de
 us. piculosum est pigere yma
 gines luxuriosas. Ezechiel. viij.
 In oratorio etiam fit cursus
 multorum. Sic enim ferrum ferro
 acuitur sic deuotio fidelium mu

tuo excitat. impossibile enim est
 preces multorum non exaudi. ite
 math. xvij. vbi duo vel tres
 est. Quantum ad non principales
 le se; de delictis tantum ecclesias ad
 utendum quod ecclesia qualibet intel
 ligi potest illud gen. xxvij. quare
 terribiliter est locus? iste non est hic
 aliud nisi domus dei et porta celi
 vere etenim dominus est in loco isto
 vnde irreuerentes ecclesias peior
 res quodammodo sunt quam demo
 nes qui terrentur a locis sacris
 sed non homines illi mali. vnde etiam
 tales terribilis legitur histo
 ria. in machab. iij. de heliodo
 ro principe cui irreuerentia templum
 intratum apparuit equum terribilem
 habens sessorum. optimis adona
 tus. isque cum impetu heliodoro pro
 oies calces elisit. qui autem iside
 bat habebat aurea arma. alij autem
 apparuerunt duo iuvenes qui cir
 cumsteterunt eum et ex utraque parte
 flagellabant sine intermissione
 Subdito autem heliodorus ceci
 dit in terram et in sella gestatoia
 deportatus. ex etario et iacebat
 mutus absque omni spe salute pri
 uatus. sed post precibus omnium sacer
 dotum vita ei donata est. Sunt etiam
 autem plura que irreuerentia sa
 cro loco siue sit cimiterium siue
 ecclesia exhiberi potest que tangit
 greg. 9. decum? Et ponuntur in
 generali decilio lugd. et li. vi. d.
 imunitate ecclesie et cimiteriorum

C. decet. Decet inquit domum
 dñi scitudo decet ut cui? i pace
 factus ē loc? ei? cultus sit cū
 obita venēacōe pacific? Sit
 itaq; ad eccias humil et deuo
 tus ingressus. Sit i eis qeta o
 uersacō dō grata in spiciētibz
 placita. que osiderātes n̄ solū
 struat sed r̄ficiat. Et addit q
 quociēs nominatur nom̄ ihu
 xp̄i ibi specialit̄ it̄ facta misē
 ria flectātur genua cordis a
 illō capitis iclīnacōe quis te
 stetur null? ibi sedicōez exi
 tet oclamacōnē moueat. ipe
 tū ue cōmittat. Cessent ecia in
 locis ill' vniūsitatū et societas
 tū q̄libz osilia. otēcōes. a pub
 lica plantā. Cessent vana et
 mlti fōci? feda a pphana col
 loquia. Cessent cōfabulacōes
 quelibet. Cessent in ecclesijs a
 eaz cimiterijs negocia. a pre
 cipue nūdmarum ac fori cuius
 cumq; tumult? a omnis in eis
 secularium iudicōz strepitus
 oquiescat. nulla mibi causa p
 laycos criminalis maxime agi
 tetur. Smt loca eadem a lay
 corum ogregacōibz p̄it?
 aliena. Et p̄it ibi causam illā
 ne vbi est p̄torū venia postu
 landa: ibi peccandi occasio de
 tur. aut cōprehendātur p̄ta
 b̄ omitteri. h̄c vbi prius. Secū
 do habet emunitatē hanc ec
 clesia ut multi ad eam cōfugi

entes: vita tueantur corpali
 de illo beatus aug? li. p̄. de ci
 uitate dei. ca. p̄mo dic̄ q ecia
 barbari peperūt basilice apo
 stolorū rome ecia pagāis ad
 eā cōfugiētibz. postea p plura
 capitula pbat q pagani ve
 teres a ecia romani nōnūq; le
 gūt peperisse in corpore fugiē
 tibz ad deoz suoz tēpla. Et
 ca. vii. ocludit q id quod bar
 bari cōfugiētibz ad apostolo
 rū templum latissimū peperit
 h̄c xp̄i nomini. h̄c cristiano
 templo tribendum quisquis i
 uidet cecus quisquis m̄idet
 nec laudat ingratus quisquis
 laudāti reluctatur. in sanus ē
 h̄c ibi. vnde null? ad ecclesiā
 cōfugiens inō per vim abstra
 hi d̄bet. Excapitur p̄mo latro
 qui stratas publicas i fidijs a
 aggressuris obsidet. Secun
 do qui d̄ nocte agros vastat
 vel comburit. Tercō qui in ec
 clesia cōmisit maleficum spe
 rās se ab ecia defendi qd̄ sem
 p̄ p̄sumitur nisi contrariū pro
 betur. Et tales ecia i alia eccle
 sia extrahi possunt. Quarto si
 cōfugiens sit seruus qui si pre
 stita a domino caucōne de ipu
 nitate nō velit de ecclesia exie
 m̄itus expellitur et redditur
 domino. Quinto heretici qui vi
 dentur in tereñs ocludi. Alijs
 autem eciam iudicis. paganis

ymo de excomunicatis si consue-
tudo de excomunicatis tenet &
bet rectores ecclesiarum saluare vi-
ta & membra. hec omnia p diu-
sa iura probantur. sed breuita-
tis causa dimitto

Capitulum xviij. de
sanctificacoe sabbati

Terca pticula terci p-
cepti de sanctificacoe
sabbati e. Sex diebus

operaberis vbi labor mandatur
a ex dies festos. Circa quod
tria sunt videnda. Prio qn labor
sit i pcepto. qn i consilio & qn p-
hibet. Secundo qui possint de
elemosinis viuere sine labore
manuum in toto vel in parte
Tercio quibus modis labor ex-
cedens e debite. Quatu ad .i.
notandum q sup. ij. thessa. .ij.
vbi dicit. Si quis non vult operari
non manducet. si quis non obedit
verbo vestro p eplam. hunc
notate et non misceamini cum illo
ut confidat glo. precipit ut ope-
retur. Vbi queit gortavtz
operari manibus sit pceptum. Qd
sic ptz p glo. et textum palle-
gatum. Rndit q sic qda sunt hca
p se ut sanu esse qda p accidens
& ppter altez ut medici. Pri-
ma aut appetenda sunt sibi sem-
p & oibus secunda in casu et ali-
quibus. sic quedam precipiuntur
ppter se qz p se hca ut deum
colere. pntes honorare. Et hec

sunt semp hita oportunitate im-
plenda & ab omnibus. Queda
vero precipiuntur ppter aliud ut
generacioni vacare ppter mul-
tiplicacoe & seruacoe hu-
mani generis. Et hec non semp
nec ab oibus sunt implenda. si
aliquando qn scz necessitas ho-
rum ppter q data sunt imminet
nec subueitur ab alijs. Labo-
rare vero et operari manibus non e
de hjs que sunt bona & pcepta
ppter se. dic enim de se opus idif-
ferens non virtuosum si e de hjs
q sunt bona et pcepta ppter
aliud. vnde non ligat omnes
& semp si aliquos et in casu ne-
cessitatis ppter qm pceptum est

Preceptum aut e parti ppter
necitate spualem ad vitanda
scz pcta que ex ocio nascuntur
partim propter corporales ad
acquirendum scilicet vni susten-
tetur corporis sanitas & vigor
vbi ergo occurrit alicui neces-
sitas spualis qz ex ocio implea-
tur pctis q nisi per laborem pt
vitae dz laborare. vbi ecia oc-
currit necitas corporalis qz aliud
de non pt necessaria inuenire de-
bet laborare. vbi ecia occurrit
necitas vtriusqz simil ut qz alias
non pt mo licito et honesto vi-
uere sine pecto vl furti vel adu-
lacois vl huiusmodi necessaria
inuenire. debet laborare alias
exceptis hjs tribus casibus

nullū puto teneri ad laborādū
 p̄cise. aliqñ tñ expedit labora
 re aliqñ nō. Si enī homo alias
 habz necessāia. mō licito a ali
 as p̄ exercitiū spūale sufficiēt
 vitat peccata. q̄muis n̄ tenat
 laborare. si tñ vacat op̄i spūa
 li v̄l t̄pali v̄tiliori. v̄l si vacat
 v̄tiliori: tam̄ p̄ laborē hunc ab
 illo ope nō impedit̄ notabili
 expedit laborare q̄m p̄fecti
 est v̄t p̄q̄ facere. q̄z aliter tñ
 Sin autē alias. non expedit
 ut quādo impeditur exercitiū
 v̄l publicū ut lectōis aut p̄di
 cationis publice. v̄l p̄uatum ut
 lectōis vel orationis p̄uate hec
 g. Concordat th̄. i tractatu
 d̄. i p̄pugnātes euāgelicā pau
 ptatem. Sed notādū q̄ p̄
 ter exercitiū manuale alia sūt
 exercitia spūalia licita corp̄
 ecia mltum aḡ. ḡuancia. puta
 oracō deuota. meditacō bōa.
 studiū licitū. lectō v̄til. laus
 diuina. cōfessionis audientia.
 dacō consiliorū i causis spūali
 b̄. vel t̄pali b̄. et huiusmodi
 Quibus exercitiis inh̄rēdo li
 cite nullus c̄sēi debet. p̄tūc es
 se ociosus q̄: spūalis labor
 est penaliōr cōpali quātuplici
 de causa sc̄dm̄ medicos. Primo
 quia labores spūales exte
 nuāt vires naturales a aiales
 quas labor exteior tāq̄z corpo
 rale exercitiū vigorat. Secūdo

do quia laborum spūalium
 quidam v̄rāt die ac nocte p̄
 somnia dura. Sed laborem cor
 poralem sequitur somnus qui
 etus. a per cōsequēs tōa dige
 stio a viriū fatigataz restau
 racō. Tercō quia vires spūitu
 ales magis lese sūt originali
 p̄cto. Idō maiore difficultatē
 patitur homo cum illis op̄ado
 q̄m cum viribus exteioribus.
 Quāto labor corporalis calore
 naturalē cōfortat. corp̄z mūdi
 ficat et agalitat. s̄ spūituali
 ū laborum mlti calorez uatura
 lem cōculcāt et extingūt hūo
 ribz replent. et ex sanguineo
 melācolicū faciūt. Quinto la
 bor spūal̄ emulos h̄z malos spi
 rit̄ impediētes ne homo ad ve
 ritatez a sp̄ealē ad virtutē p̄
 ueniat sed non sic de corporali
 Ocium igit̄ id est carencia
 tā corporalis q̄m spūalis exerci
 cū q̄nq̄z mala fac̄. P̄rio dat lo
 cum dyabolo. v̄n̄ sancti p̄res
 dixerūt occupatū vno demone
 sed ociosū inumeris temptari
 Et Iero. Semp̄ aliquid boni
 facito ut te dyabol̄ inueniat
 occupatum. Secūdo graue dā
 num sustinet sine causa i vicia
 sui corp̄is. que est anima. Itā
 d̄ ore solum quis octo fruct̄
 possit colligere qui sunt d̄i lau
 dacō. graciāz actio. oracō.
 cōfessio. modestia. verborum.

abstinēcia. fraterna erudicō.
vicōꝝ correctō Tercō ocōsus
brutis ē deterior. brutis enī o
petit comedere. s̄ de ocōso dicit
ap̄lus. ij. th̄ssēn. .ij. Si quis
nō vult op̄ari non māduēz
Quāto cōsumit tēp̄? et nichil
nouū lucrāt et se facit recepta
culū oim sordii. vñ bern̄. Omī
um tēptacōnū et cogitacōnū
malaz et iutiliū sentia et semi
nariū ē ocū. Exemplū dauid
occupat? bellis nō luxuriat?
est. sed tēpe ocū adulteriū et
homicidium comisit. ij. regum
xj. Sic etiā a salomō circa tē
plum et alia occupatus non ce
cidit s̄ ocōsus. Quāto ocū fa
cit fugere sanitatē corporis et
aie q̄ sequit̄ plus laborē quaz
ocū ut pt̄z exēplo cathene de
ferro q̄z nō vsam rubigo cōsu
mit ḡuius q̄z si q̄s ea vteretur
q̄z et visu cōsumitur tū minus
qm̄ rubigie et etiā de albat̄ur
Ociosus etiā nō p̄t acquirere
habitum virtutū q̄z habitus
generat̄ p̄ act̄? frequētatos
sic etiā aia ociosi semp̄ manet
f nuda Quo ad. ij. p̄ncipale
notandum sc̄dm th̄. tractatu
otra impugnātes paup̄tatez
euāgelicā Et. 2. q. clxxxvij.
ar. v. q̄ nouē sūt genera homi
nū q̄ excusari possunt a labore
manuali in toto vel in pte et
vti possunt elemosinis. Primo

p̄lati ecclē et cleuici q̄d ap̄sto
12 oñdit. j. cor. ix. dices Nesci
tis qm̄ qui in sacario op̄antur
q̄ de sacario sūt edunt. q̄ alta
rio d̄seruiūt cum altario p̄tici
pāt. Secūdo religiosi p̄cipue
mēdicātes eadez racōne q̄ ad
plūa qua et clerici q̄ orāt lau
dant. studēt. p̄dicāt. celebrāt
sacramenta etiā quedā ad mi
n? conferunt. p̄t que opa p̄
cōmūitate ecclē fca tam iuste
sustētaciōez ab alijs recipiūt
qm̄ faciūt ad que instituti sunt
sicut stipēdarij et famuli rerū
tpaliū p̄cū sui laboris. Tercō
p̄bie studio vacātes. aut h̄is
arcū ut scolares q̄ tales non
possunt studere et simul labora
re et ecclē de talibz fructū spe
rare p̄t p̄republica futurz q̄r
to ispirati et vocati sp̄ali insi
ctu sp̄illancti ad voluntariā
paup̄tate quoz exēplar fuit
beatus alexius qui mēdicauit
plūibus ānis. nā in edissa cui
tate in atrio ecclē beate v̄gis
xvij. ānis ad elemosinaz sedit
et postmodum in domo pater
na totidē annis velut mendi
cus ē nutritus licet a patre ig
notaretur. vnde x̄ps inueni de
calogū suāt̄i ait Si vis perfe
ct? esse vade et vēde omnia q̄
habes et da paup̄ibz. Quinto
inualidi ad laborādū vt pueri
vel senes vl̄ egri. aliter talibz

enī clericus si habet. vel alij se
culāes puidre dūt Sexto ele
mosina etiā vti pnt qui labora
re pnt s̄ nō tantū ut se et suos
nutriē possint. residuū ei s̄ ele
mosinis accipe. pnt ut sūt iē
dū debiles mulieres. v̄ senes
Septio si q̄s diues oīa sua de
disset paupibus. et seculo vel
religiōe manens egeret. uec
artē opandi sciret v̄l exercē n̄
posset p̄t̄ dissuetudinē Tal de
eleōsinis victitare posset sibi
datis. v̄l mōal teio ad q̄d se c̄
traxisset. Octauo p̄tētes ali
q̄ mēdicare pnt vel elemosinā
recipe puta h̄j quibz p̄ḡuibz
peccatis iniunctū ē S̄z tales
si hnt dnt̄ iptiri de suis boīs qn̄
tū ipi c̄sumerēt alijs paupibz
Nono pnt elemosinas accipe
aliq̄ p̄ loco v̄l structura om̄i
tati vel diuino fūicō valenti.
a sic mēdicāt aliq̄ p̄ eccl̄ijs. a
lij p̄ ponte. aliq̄ p̄ r̄pacōne vie
Om̄es istos modos p̄bat sc̄is
thomas licitos tractatu q̄ su
p̄ Et. 2. 2. Qui v̄cō s̄b taliū nu
mero n̄ c̄tinēt. et tamē ociose
viuūt etiā de reddicibz p̄rijs
nec recompēsant p̄ut tenent
oracōibz vel alijs diuinis ad q̄
aptitudinē hnt. aut qui eleō
sinas fidliū recipiūt. tales no
cent sibi et paupibz alijs et p̄
ḡximū decipiunt Ex quibus
ptz q̄ plura ḡna boīm deberēt

p̄ capita xp̄iāi populi cōrigi
qui ociose viuē volūt. Prio cle
rici a religiosi ocōsi Secundo
nobiles ocōsi q̄ eo q̄ diuicias
non habenta p̄decessoribus
pocius de p̄dant. et alia mala
faciūt q̄z velint laborare. Ad
qm̄ tū laborē i talicasu tenēt
Tercio validi mendicātes va
rijs mendacijs populum decipi
ētēs Quarto vsuarij Iudai
a xp̄iani. cū vtriscq̄ i lege coz
fit p̄hibitū. Q̄nto xp̄iani cā
bijs mal a otia tibi p̄b̄ isitē
tes Sexto icātatrices a p̄ph
tisse demonū de vaticinio eaz
elemosinam recipientes Sep
timo ciues. r̄ddituati etiā ocō
se viuētēs nulli profūt non dō
cui nō seruiūt non p̄ximo. qz
nō mercantur nec laborāt sed
alios insitiunt. se destruunt et
omnia noua mala interdū rez
periūt. heu quā multi repiunt
qui talem statum desiderāt ha
bere. Quo ad tercium p̄nci b
pale notat mgr̄ heiric? s̄ has
fia super genē. iij. In sudore
vultus tui et. q̄ quinqz requi
runtur ad hoc q̄ quis rem ar
tificialem faciat. v̄l naturalē
fieri procuret. Primum est re
cta intencio que est. ut ip̄e su
is laboribus necessitatem vite
acquirat competentem sibi et
om̄i vtilitati d̄suat Sedm
ē ut opz suū vtilit̄ic suę fl̄sitate

et sophisticacōe faciat Tercū
est qd certis tēpibus ab ecclia
stitutis hoc ē i festiuitatibz la
bores suos itermittat ut diu
nis pleni? vacare possit Quar
tū ut op? suū legalit et scdm
iusticiā cuius vēdat sine frau
dē iuxta ei? valorē pēfatis oibz
ex pte materie opis et laboris
et status cōtinuādi laborātis.
Quintū ē qd non sint artifi
ces curiositatū et vanaz noui
tatū iuētores i veltibz edifi
tijs ut magis lucrētur. vidē de
hoc primo mandato de curiosi
tate et de supbia

Sequitur quartū pceptū

Receptū quartum ca
pitulum primum Di
liges proximū tuū sic
a teipm Notandū qd sicut sū
precepto dilectionis dei opre
hendūtur tria precepta prime
tabule de quibus hacten? di
ctum est sic sū precepto de di
ligēdo primū oprehēdūt septē
pcepta secunde tabule ppter
quod xps ait math. xxii. dili
ges dnm deū tuū ex toto corde
tuo et ex tota aia tua et ex oi
mte tua hō ē pmū et maximum
mādatum Secundum simile ē
huic. diliges pximū tuū sicut
teipm In hīs duobz manda
tis vniūsa lex pōdit et pphē Id

deo anquā dscēdamus ad sep
tē pcepta residua necesse ē di
cere d pcepto dilectionis pxi
mi. Et ponētur quatuor. Prio
quō tenem? diligere nosipfos
Secūdo quō tenemur dilige
re proximōs sū precepto Ter
cō de ordine diligēdi Quarto
quō pficere debem? in diligē
do proximū prout est consili
um Quo ad .j. tria ponētur b
Prio qd sit diligere se. Scun
do qd requiruntur ad bene dili
gere se. Tercō cur non ē spēa
le mādatū de diligēdo se vlt sal
tē nō tā ex acte positum sicut
alia mādata Quātū ad .j. no
tandū sū th. li. de perfectōe
spūalis vite ca. xij. qd diligē
se est sibi bonū velle Sed qd c
vel quot sunt tibi bona Rndit
qd quinqz Primo maximum
bonum est felicitas tua scz d?
immediate in patria tibi vniē
dus Secūdo virtutes et vita
cō vicōz qz sine hīs null? bti
ficabit. Tercō scie aliqles qz
sine hīs nesciretur quomō vir
tutes essent acquirēde et vitā
dauicia Quāto bona cōpis ut
fortitudo sensuū viuacitas
pulehritudo. santis. et qnto
bōa exteiora ut fama et posses
siones ac pecunie Prima tria
dseruiūt pncipalit aie duo re
sidua cōpi Prima tria interio
ri hōi. alia duo exteriori hōi